

Plán spravedlivé územní transformace

2021 – 2030

Karlovarský kraj

Průběžný stav ke dni: 08.09.2021 Verze: 5.1

Vlastník:

Karlovarský kraj

Zpracovatel:

AQE advisors, a.s.

info@AQE.cz

www.AQE.cz

Autoři:

Rut Bízková

Jan Havránek

Lucie Nencková

a kolektiv

Návrh byl diskutován s vedením Karlovarského kraje, dále procházel postupnou konzultací s řadou aktérů (zejména prostřednictvím Komise pro transformaci a transformační platformou).

Dokument do verze 5.1 aktualizoval odbor řízení projektů.

Grafická korektura:

AQE advisors, a.s.

Pro více informací o postupu realizace Transformačního plánu Karlovarského kraje navštivte:

<https://www.rskkvk.cz>

Plán transformace Karlovarského kraje je založen na 17 cílech udržitelného rozvoje (SDGs). Na formulaci SDGs se podílely všechny členské státy OSN, zástupci občanské společnosti, podnikatelské sféry, akademické obce i občané ze všech kontinentů.

Disclaimer:

Práce na Plánu transformace Karlovarského kraje jsou v plném proudu, uskutečnila se syntéza poznání a návrh opatření pro naplnění cílů transformace. V dokumentu byly využity všechny dostupné podklady opatřené Karlovarským krajem. Další verze budou následovat.

Úvodní slovo hejtmana Karlovarského kraje

Vážení občané Karlovarského kraje,

víte, co spojuje osobnosti, jako jsou Goethe, Nietzsche, Schiller, Gogol, Masaryk, Němcová, Čapek, Chopin, Wagner, Twain, Lollobrigida, Farrow, DiCaprio, Saura, Ullmann? Ano, jsou to významné osobnosti kulturního světa. A jsou to zároveň slavní návštěvníci lázní v Karlovarském kraji.

Málo míst v České republice se může pyšnit takovým světovým věhlasem jako náš region. A před několika desítkami let by se jistě dalo přidat – jsme hrdou součástí energetické páteře země. Když se podíváme na statistiky, dodnes platí, že se v našem kraji vyrábí podstatně více elektřiny, než se spotřebuje. A hnědé uhlí, kaolín a minerální prameny, které zde máme, jsou velké přírodní bohatství, za které musíme být vděční. Doba se mění. Některé zdroje ztrácejí perspektivu, jiné jsou novou příležitostí. Plán, který jsme společně připravili, je součástí změny směřující k dosažení cílů evropské „cesty na Měsíc“ – dosažení klimatické neutrality Evropské unie do roku 2050.

Předsedkyně Evropské komise při ohlášení ambiciózních cílů připomenula řeč amerického prezidenta Johna Kennedyho z roku 1962: „Rozhodli jsme se dosáhnout Měsíce ještě v této dekadě. Ne proto, že je to lehké, ale proto, že je to těžké.“ Právě tak dosažení klimatických cílů je hodně obtížný úkol a Evropská komise tímto směrem orientuje velké objemy financí. Součástí plánů je také to, že těžba uhlí a výroba elektřiny z uhlí bude postupně utlumena a bude nahrazena novými zdroji.

Pro náš kraj je to nová příležitost. Přes všechno, co dobrého a pozitivního v kraji máme, potýkáme se také s mnoha negativními trendy, jejichž změna není snadná. K nejnáměnnějším patří dva – v soutěži s jinými regiony ztrácíme dynamiku v ekonomice a hospodářství a zároveň stárneme. Není to jen proto, že se dožíváme vyššího věku, což je jistě pozitivní. Je to zejména proto, že mladí a vzdělaní z regionu odcházejí.

Útlum těžby uhlí a výroby elektřiny z uhlí ovlivní zaměstnanost. Může také ovlivnit cenu energie a mít řadu dalších negativních důsledků. Je to však také příležitost pro naši „cestu na Měsíc“. Změnit region, dostát svému věhlasu, být krajem, kde je vítán každý. Prosperujícím a přívětivým místem k životu, odkud lidé natrvalo neodcházejí, naopak přicházejí. Být regionem, jehož přírodní zdroje, kulturní a historické dědictví jsou bohatstvím, výzvou a příležitostmi.

Předkládaný Plán je svým záběrem daleko širší, než jsou očekávané finanční prostředky z evropského Mechanismu spravedlivé transformace. Obsahuje však rámec, jehož naplnění povede k zásadní změně kraje na udržitelně rozvíjející se region, kde se dobře žije i v období „po uhlí“.

To, co Karlovarský kraj dlouhodobě potřebuje, je rozvoj infrastruktury. Nejen dopravní, energetické a digitální, ale také infrastruktury pro rozvoj inovací, kreativity, nových (SMART) řešení a výzkumu užitečného nejen pro tento region. Ze zkušenosti jiných krajů víme, jak významné je toto zázemí pro dlouhodobý rozvoj a diverzifikaci ekonomiky. Z tohoto důvodu chceme založit rozvojovou agenturu a centrum kreativity, posílit KARP jako inovační centrum s celokrajovou působností. Institut lázeňství a balneologie bude centrem excelentního výzkumu specifík našeho regionu, významným hráčem ve výzkumu podpory zdraví a prevence nemocí, léčby nových nemocí a znalostním zázemím lázeňství. S touto podporou se staneme krajem, kde se dobře žije a podniká.

Z historie víme, že na Měsíc se dostali jen ti nejchytřejší, nejuvtrvalejší a ti, co se nebáli. Jasný příklad pro nás. A tak si na závěr kladu otázku: „Který region v České republice je nejatraktivnější?“ Jako patriot a hejtman Karlovarského kraje nemám pochyb o správné odpovědi.

Petr Kulhánek
hejtman karlovarského kraje

Obsah

1. Kontext, ze kterého vycházíme	12
Evropský kontext	14
Národní kontext.....	26
Regionální kontext.....	31
2. Transformační vize	35
Mise.....	36
Vize 2050	38
Zdůvodnění.....	41
Architektura Plánu	47
3. Provázené priority transformace	53
Ekonomická transformace.....	54
Společenská transformace	56
Životní prostředí a klimatická transformace	59
4. Tematické programy	62
Tradice.....	63
Inovace	68
Znalosti.....	74
Spolupráce.....	81
Regenerace	87
Energie a materiály	95
5. Srdce transformace	103
Strategické projekty Karlovarského kraje.....	104
Alokace pro programy financované z FST	108
6. Realizace a management	121
Horizontální zásady.....	123
Leadership	127
Indikátory	128
Evaluační	130
Komunikace, participace, partnerství	132
Příspěvek tematických programů k dosahování SDGs.....	138
7. Přílohy	140
Seznam obrázků.....	141
Seznam tabulek	141
Zdroje	142
Vysvětlivky	148
Přílohy	153

Seznam zkratk

AMM	Systém chytrého měření (z angl. <i>Automated Meter Management</i>)	OP JAK	Operační program Jan Ámos Komenský 2021-2027
BRKO	Biologicky rozložitelným komunálním odpadem	OP TAK	Operační program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost 2021-2027
CERMAT	Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání	OP Z+	Operační program Zaměstnanost+ 2021-2027
CNG	Stlačený zemní plyn (z angl. <i>Compressed Natural Gas</i>)	OP ST	Operační program Spravedlivá transformace 2021-2027
ČOV	Čistička odpadních vod	OP ŽP	Operační program Životní prostředí 2021-2027
EGD	Zelená dohoda pro Evropu (z angl. <i>European Green Deal</i>)	ORP	Obce s rozšířenou působností
EK	Evropská komise	OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj	OZE	Obnovitelné zdroje energie
ESF+	Evropský sociální fond 2021-2027	Plán	Plán transformace Karlovarského kraje
ESIF	Evropské sociální a investiční fondy	POK	Politika ochrany klimatu České republiky
EU	Evropská unie	PRK	Program rozvoje Karlovarského kraje na období 2021-2027
FST	Fond pro spravedlivou transformaci (z angl. <i>Just Transition Fund</i>)	Program Life	Finanční nástroj EU, který poskytuje podporu v oblasti ochrany životního prostředí a klimatu
HDP	Hrubý domácí produkt	PSÚT	Plán spravedlivé územní transformace Karlovarského kraje
Horizon Europe	Výzkumný a inovační rámcový program probíhající v r. 2021-2027	PT	Petajoule
HPH	Hrubá přidaná hodnota	Rámec	Investiční úvěrový rámec dle zákona č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti
ILaB	Institut lázeňství a balneologie v.v.i.	Re:Start	Strategický rámec hospodářské restrukturalizace Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského kraje
IROP	Integrovaný regionální operační program 2021-2027	RIS 3	Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci ČR 2021-2027
JTM	Mechanismus pro spravedlivou transformaci (z angl. <i>Just Transition Mechanism</i>)	Rychlé připojení	Přístup k Internetu, který je rychlejší než tradiční komutované připojení
KAP	Krajský akční plán vzdělávání	SDGs	Cíle udržitelného rozvoje (z angl. <i>Sustainable Development Goals</i>)
Klimatický zákon	Návrh Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví rámec pro dosažení klimatické neutrality a mění nařízení (EU) 2018/1999	SEIP	Investičního plánu pro udržitelnou Evropu (z angl. <i>Sustainable Europe Investment Plan</i>)
KVK	Karlovarský kraj	SKO	Směsný komunální odpad
Krajská RIS3	Regionální inovační strategie Karlovarského kraje	SRR21+	Strategie regionálního rozvoje 21+
MAS	Místní akční skupina	STEM	Koncept zaměřený na čtyři obory – přírodní vědy (<i>Science</i>), technologie (<i>Technology</i>), techniku (<i>Engineering</i>) a matematiku (<i>Mathematics</i>)
LIFE	Fin. nástroj Evropské unie, který poskytuje podporu projektům v oblasti ochrany životního prostředí a klimatu v celé EU	SUR ČR	Strategie udržitelného rozvoje ČR
LULUCF	Využívání půdy, změny ve využívání půdy a lesnictví (z angl. <i>Land use, land-use change, and forestry</i>)	SZT	Soustavy zásobování tepelnou energií
MICE eventy	Z angl. <i>Meeting, Incentive, Convention and Exhibition</i>	TJ	Terajoule
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj	Uhelný region	Karlovarský, Ústecký a Moravskoslezský kraj
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu	VFR	Víceletý fin. rámec na období 2021-2027
MST	Mechanismus pro spravedlivou transformaci	VaVal	Výzkum, vývoj a inovace
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	WTO	Světová obchodní organizace (z angl. <i>World Trade Organization</i>)
MV	Ministerstvo vnitra ČR	ZČU	Západočeská univerzita v Plzni
MZP	Ministerstvo životního prostředí ČR	Ž/P	Žadatel/Příjemce
NPD	Národní plán obnovy		
Next Generation EU	Balíček na podporu oživení pro řešení následků pandemie COVID-19		
OP D	Operační program Doprava 2021-2027		

Předmluva

Karlovarský kraj (dále KVK) je geograficky situován uprostřed území, které je charakteristické třemi typy přírodního bohatství – uhlím, kaolinem a léčivými prameny, resp. minerálními vodami, na pomyslné spojnici z Ústeckého do Plzeňského kraje. Svou rozlohou a počtem obyvatel (velikosti statutárního města Brna) je druhým nejmenším krajem v České republice. Historickému zkoumání budou jednou jistě podrobeny úvahy, které ke vzniku kraje vedly a jak si autoři těchto úvah představovali východiska pro prosperitu regionu takových rozměrů, v konkurenci krajů rozlohou i počtem obyvatel daleko větších.

Těžba hnědého uhlí, významná již od 19. století, je po celou dobu spojena s energetikou, výrobou elektřiny a tepla. Povrchové doly jsou situovány téměř v centru kraje, přičemž výroba elektřiny a tepla je soustředěna především do elektráren Tisová/Březová a Vřesová. V současné době jsou všechny uvedené zdroje energie v rukou jednoho majitele, společnosti Sokolovská uhelná právní nástupce, a. s. V době privatizace dolů, mezi lety 2004–2005, se zde těžilo v Lomu Družba a v Lomu Jiří. V roce 2005 byla těžba hnědého uhlí v Severozápadních Čechách ve výši 48,5 mil. tun, v KVK (v Sokolovské uhelné, a. s.) byl jen menší díl této těžby. V posledních letech se těžba v KVK pohybovala na úrovni 7-8 mil. tun a podle stávajících plánů by měla být ukončena v roce 2034. Následně, v souladu s horním zákonem, bude dokončena rekultivace území zasaženého těžbou, a to na náklady těžbařské společnosti. Zvláštností uhelného hornictví v KVK je, že rekultivované pozemky jsou většinou v soukromých rukou, tj. v majetku těžbařské společnosti Sokolovská uhelná právní nástupce a. s.

Druhou částí bohatství regionu je lázeňství. Také toto specifikum KVK má historii přesahující století a dodnes je hlavní „značkou“ kraje, nejen přírodním, ale také kulturním dědictvím. Zvláště Karlovy Vary a Mariánské Lázně jsou místem spojeným s mnoha slavnými osobnostmi a v moderní historii rovněž s kulturními událostmi, zejména Mezinárodním filmovým festivalem Karlovy Vary.

V současné době je lázeňství v kraji situováno zejména v celkem pěti městech, a to Františkových Lázních, Karlových Varech, Mariánských Lázních, Jáchymově a Lázních Kynžvart. Souhrnně lze říci, že se v lázních KVK lidé léčí zejména s nemocemi trávicího ústrojí, nervového ústrojí a nemocemi z poruch látkové výměny a žláz s vnitřní sekrecí, s nemocemi oběhového a pohybového ústrojí a kožních nemocí. Lázně, poskytující zdravotnické služby, jsou akciovými společnostmi s převážně českými majiteli. Výjimkou jsou Lázně Kynžvart, které jsou příspěvkovou organizací Ministerstva zdravotnictví.

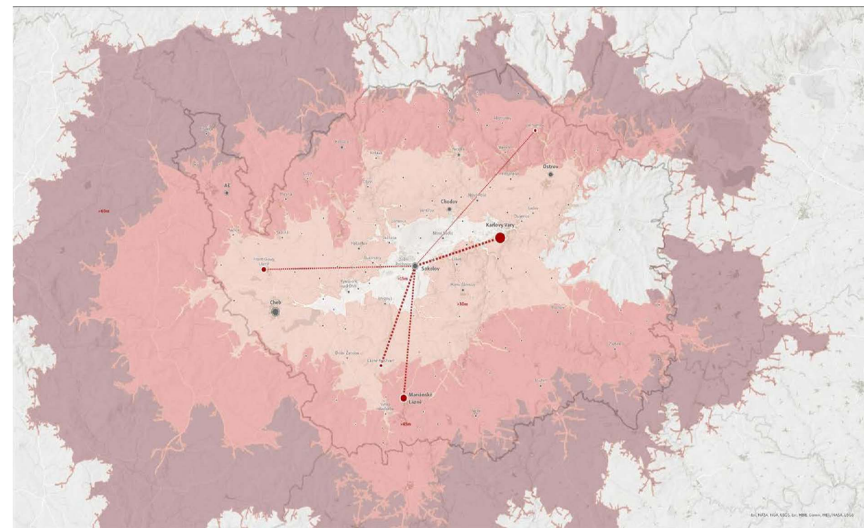
Vydatné minerální prameny stojí také za krajským specifikem – vysokým podílem potravinářství, zejména výroby nápojů, na hospodářském výkonu kraje. Historii závodu Mattoni a první železnice mezi obcemi Vojkovic nad Ohří-Kyselka z roku 1895 zpopularizoval televizní seriál. Díky historickému, přírodnímu, kulturnímu, architektonickému a hospodářskému bohatství kraje by jistě zasloužil pokračování jako připomenutí někdejší prosperity a současného potenciálu.

Třetím tradičním okruhem aktivit je těžba neenergetických surovin, zejména kaolinu, výroba skla a porcelánu. Vysoká kvalita kaolinu je dána způsobem, kterým vznikl za působení minerálních vod. Veškerá těžba je soustředěna do tří oblastí na severozápadě Čech, tj. v KVK, Ústeckém a Plzeňském kraji. Objemem těžby a počtem pracovníků v oboru těžba kaolinu odpovídá těžbě hnědého uhlí. Hlavním producentem kaolinu je Sedlecký kaolin, a.s. Světový věhlas mají např. sklářský podnik Moser, a.s., porcelánky THUN 1794, a. s. z Nové Role nebo G. Benedikt Karlovy Vary s.r.o., což se projevuje objemem exportu výrobků ze skla a porcelánu.

Zatím nevyužito zůstává další bohatství Krušných hor, zejména lithium, jehož mimořádný výskyt je předmětem zkoumání a zájmu řady firem. Z rozhodnutí vlády České republiky aktuálně probíhá znovuověření zásob superkritických evropských surovin na území České republiky, které provádí Česká geologická služba.

To, co bohužel nelze opominout v žádném pohraničí – a týká se to všech tří krajů, KVK, Ústeckého a Moravskoslezského kraje (dále uhelné regiony) – jsou změny v osídlení, ke kterým docházelo pozvolna vždy v krátké době a politickým rozhodnutím po druhé světové válce. Vysídlení části obyvatelstva a dosídlení jiným obyvatelstvem zasáhlo také KVK region. Odešla řada podnikavých lidí, řada jiných, někdy méně kvalifikovaných, získala příležitost, zejména v hornictví a energetice. Uvedenou skutečnost nelze obejít ani v rámci současné restrukturalizace uhelných regionů, protože jednou z důležitých součástí restrukturalizace je posilování sounáležitosti lidí s prostředím, ve kterém žijí. Také KVK by pro současné obyvatele měl být domovem, na jehož prosperitě jim záleží.

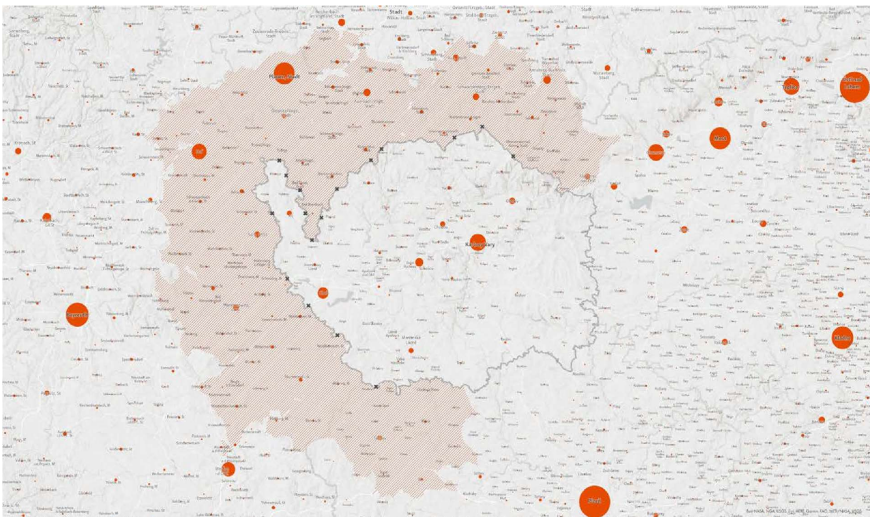
Obrázek 1 Časová dojezdnost v Karlovarském kraji ze Sokolova

Zpracování: AQE advisors, a.s.

Pokud bychom si místa spojená s výše uvedenými specifiky KVK zobrazili na mapě, je evidentní, že se transformace KVK spojená s ukončováním těžby uhlí a přeměnou energetiky týká celého jeho území, lázeňská města hvězdicovitě obklopují „uhelné“ město Sokolov; elektrárna Tisová se nachází na jihozápadě a elektrárna Vřesová na severovýchodě kraje. V kraji bychom těžko našli místo, kterého se netýkají současné a očekávané budoucí změny.

Obrázek 2 Aglomerace podle počtu obyvatel se zvýrazněním 30minutové dojezdnosti od hranic

Zpracování: AQE advisors, a.s.

„Nikdy nemám strach
z budoucnosti.
Beztak brzy přijde.“

— Albert Einstein

Jak jsme pracovali

Při přípravě Plánu transformace Karlovarského kraje jsme aplikovali široké spektrum analytických metod, které byly mezi sebou vzájemně propojeny. V dnešní době, kdy jsou veškeré dostupné informace on-line k dispozici, již není cílem při formulování východisek strategie, na kterých stojí rozhodování, vytvářet přepisy existujících zjištění. Klíčovým faktorem úspěchu je kritické uvažování, syntéza poznání a logická interpretace.

Základem práce byly Systémové metody, které představují určitou syntézu subjektivních a objektivních metod. Systémové metody nám umožnily vyjádřit budoucnost jako strukturu, ve které jsou všechny prvky ve vzájemných souvislostech a interakcích. Systémový přístup představuje účinný pořádací princip, který přispívá k dosažení souladu prognózy a skutečného vývoje.

Subjektivní metody byly založeny na subjektivním úsudku zpracovatelů Plánu, kteří jsou experty v dané oblasti. Aplikovali jsme zejména:

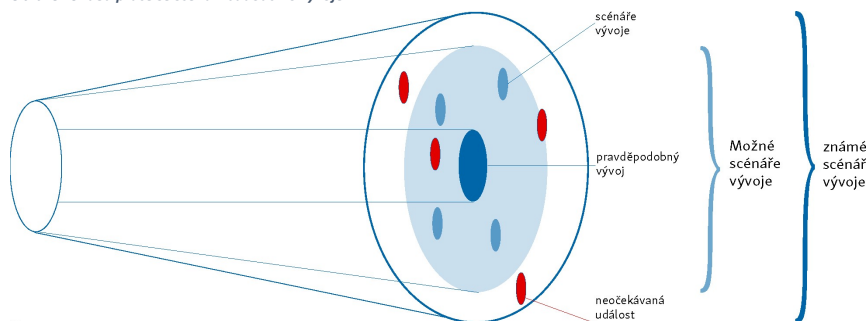
- Metodu srovnávací – analogických úsudků,
- Desk research,
- Metodu dotazování – zejména Delphi.

Objektivní metody vycházely z poznatků statistiky a aplikované matematiky, a jejich použití při ověřování hypotéz formulovaných subjektivními metodami. Pracovali jsme zejména s:

- Modely časových řad,
- Regresními analýzami,
- Strukturálními analýzami.

Při plánování scénářů jsme kombinovali známá fakta o budoucnosti, zejména demografická, geografická, politická, industriální či o přírodních zdrojích s plausibilními alternativními trendy – např. sociálními, technickými, ekonomickými, politickými, environmentálními či vzdělávacími. Při plánování scénářů jsme pracovali se současnými megatrendy, navíc ovlivněnými dopadem pandemie COVID-19.

Obrázek 3 Idea práce se scénáři budoucího vývoje

čas

Zdroj: AQE advisors, a.s.

Výsledkem pro formulování východisek byla syntéza získaných poznatků a propojení dosud provedených analýz s možnostmi Mechanismu spravedlivé transformace (Plán transformace má přesah i mimo Mechanismus spravedlivé transformace (dále MST)). Na základě syntézy jsou vytvářeny závěry, návrhy, typové intervence a další výstupy.

1. Kontext, ze kterého vycházíme

„Zvláštní pozornost by měla být rovněž věnována činnostem, které podporují inovace a výzkum v oblasti vyspělých a udržitelných technologií, jakož i v oblastech digitalizace a konektivity, pokud tato opatření přispějí k transformaci na klimaticky neutrální a oběhové hospodářství a zmírní negativní vedlejší účinky této transformace.“

— z návrhu nařízení FST

Evropský kontext
Národní kontext
Regionální kontext

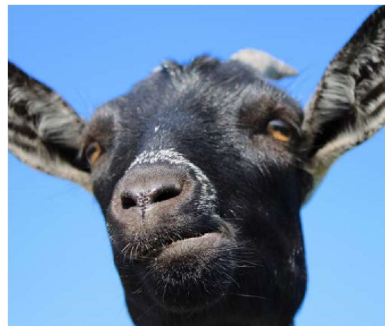
Plán spravedlivé územní transformace KVK (dále PSÚT KVK) je tvořen v souladu s celoevropskými cíli, národními závazky, které jsou s těmito cíli spojeny, a řeší naplnění určitých částí koncepcí KVK.

Z hlediska celoevropského se jedná zejména o naplnění Zelené dohody pro Evropu a strategických dokumentů a nástrojů podpory, které slouží k její realizaci, a to na základě zkušeností z probíhající pandemie COVID-19.

Zastřešujícím národním dokumentem je Strategický rámec České republika 2030. Z hlediska klimatických cílů a k naplnění předpokladů návrhu nařízení k Fondu spravedlivé transformace (dále FST) je důležitá zejména Politika ochrany klimatu v České republice (dále POK), Vnitrostátní plán České republiky pro oblast energetiky a klimatu do roku 2030 a soulad s Národní výzkumnou a inovační strategií pro inteligentní specializaci České republiky na roky 2021–2027. Vzhledem k tomu, že podpora z MST má vést

k vyrovnání příležitostí v oblasti konkurenceschopnosti regionů znevýhodněných při dosahování klimatických cílů, je pro národní kontext důležitá rovněž Strategie regionálního rozvoje ČR 21+ a Strategický rámec hospodářské restrukturalizace Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského kraje (Re:Start).

Jak je uvedeno výše, PSÚT KVK tvoří součást strategií KVK, z nichž důležitá je zejména Regionální inovační strategie Karlovarského kraje (dále krajská RIS3) a Územní energetická koncepce Karlovarského kraje (aktualizace 2017–2042). Plány doplňuje připravovaná koncepce Integrované teritoriální investice ITIKV^o 2021–2027.

Evropský kontext

V PSÚT KVK je bráno v úvahu, že dosažení hlavního cíle všeho úsilí při vytváření dobrých podmínek pro život lidí v Evropské unii, tedy dosažení uhlíkové neutrality do roku 2050, není možné jen v některé oblasti a bez souvislostí. Z tohoto důvodu je níže uváděn okruh evropských dokumentů, které byly studovány pro tvorbu PSÚT KVK tak, aby nebyla opomenuta žádná oblast zájmu, která je důležitá pro budoucí prosperitu KVK a zároveň přispěje k naplnění celoevropského cíle.

European Green Deal

V prosinci 2019 Evropská komise (dále EK) zveřejnila a následně Evropská rada schválila sdělení Zelená dohoda pro Evropu COM(2019) 640 (dále EGD). EGD je zaměřena na transformaci Evropské unie (dále EU) na moderní, konkurenceschopnou ekonomiku, účinně využívající zdroje, ve které se klimatické a environmentální výzvy mění na příležitosti. EU bude do roku 2050 uhlíkově neutrální, hospodářský růst bude oddělen od využívání zdrojů (z angl. decoupling) a nebude opomenut žádný jednotlivec ani region.

V centru hospodářského růstu EU je 17 cílů udržitelného rozvoje (SDGs), které „jsou nástrojem k dosahování větší resilience“. Transformace EU má proběhnout s cílem dosáhnout do roku 2050 uhlíkové neutrality EU.

V průběhu pandemie COVID-19 se ukázala řada rizik, kterým bude i v budoucnosti EU v mezních situacích čelit. Pokud má zároveň dosáhnout stanovených cílů, bude nezbytné se zbavit závislosti na fosilních palivech, snížit dopad na přírodní zdroje, chránit biodiverzitu, přejít na oběhové hospodářství/cirkulární ekonomiku a dosáhnout takového stavu životního prostředí, který nebude ohrožován toxickými látkami. To bude znamenat změnu životního stylu, vzorců výroby a spotřeby, budování infrastruktury odolné vůči klimatickým změnám, vytváření nových příležitostí pro zdravý životní styl, zelený byznys a zelená pracovní místa, aktivní úsilí o obnovu ekosystémů a tam, kde je to relevantní, ochranu moří a oceánů.

„Chci, aby nástroj NextGenerationEU nastartoval evropskou vlnu renovace a postavil naši Unii do čela oběhového hospodářství. Ale není to jen environmentální nebo ekonomický projekt: musí se stát novým kulturním projektem Evropy.“

— Ursula von der Leyenová

Transformační agenda EGD (s ohledem na udržitelnost ve všech EU politikách) je proto orientována do následujících oblastí:

- **Zvýšení evropských ambicí k dosažení klimatických cílů v letech 2030 a 2050.**
- **Zásobování čistou, dostupnou a bezpečnou energií.**
- **Mobilizace průmyslu ve smyslu čistého a oběhového hospodářství.**
- **Výstavba (stavebnictví) a renovace energeticky a materiálově efektivním způsobem.**
- **Urychlení přechodu k udržitelné a chytré mobilitě.**
- **„Z farmy na vidličku“ – fair, zdravý a k životnímu prostředí přátelský systém zásobování potravinami.**
- **Ochrana a obnova ekosystémů a biodiverzity.**
- **Dosažení životního prostředí bez toxických látek.**

Transformační úsilí v KVK bude čerpat inspiraci a přispívat k naplňování cílů stanovených v strategiích a akčních plánech, které v rámci transformační agendy EGD byly dosud zveřejněny.

Kromě právního rámce pro klima, uvedeného níže, se jedná o novou průmyslovou strategii, akční plán pro oběhové hospodářství, strategii „od zemědělce ke spotřebiteli“ pro spravedlivé, zdravé a ekologické potravinové systémy (volně přeloženo jako „z farmy na vidličku“), novou strategii EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030 – Navrácení přírody do našeho života, strategii pro integraci energetického systému, strategie pro vodík a methan, strategii pro udržitelnost chemických látek, postupy v renovaci budov, či bateriových systémech. To vše se promítá do tří pilířů MST.

Naplnění Zelené dohody pro Evropu bude vyžadovat masivní veřejné investice a zvýšené úsilí pro přímý soukromý kapitál, alokovaný ve prospěch klimatické akce a životního prostředí, přičemž by měl být respektován princip praktické proveditelnosti a udržitelnosti. Průběh naplňování EGD bude představovat významný test soudržnosti zájmů celé EU. Členské státy v tomto ohledu musejí obhajovat nejen své vlastní potřeby, ale respektovat též potřeby ostatních členů a usilovat o společný postoj, který bude výhodný pro všechny z nich.

Pro obrovskou výzvu, plynoucí z EGD, budou společné prostředky, jimiž disponuje rozpočet EU, nepochybně zcela nedostatečné. Je proto velmi potřebné uvažovat nad novým rámcem financování společných strategických potřeb EU, který do tohoto procesu efektivně zapojí též národní, veřejné i soukromé finanční prostředky. Příležitost pro jejich alokaci existuje nejen v čistě „zelených oblastech“,

ale též v oborech, které mohou naplňování cílů, plynoucích ze Zelené dohody pro Evropu, významně napomoci – například v digitální transformaci, rozvoji síťových odvětvích nebo inteligentní a udržitelné dopravní infrastruktury.

Promítnutí zeleného rozměru do ekonomického systému a do každodenního chování ekonomických aktérů se zdá být nevyhnutelné, musí však být respektována jeho reálná proveditelnost ve vymezeném čase. Z pohledu úspěšnosti implementace Evropské zelené dohody je velmi důležitý její rovnoměrný postup napříč teritoriem EU. Tento parametr je podstatný z pohledu zajištění příznivých podmínek pro pokračující konvergenci a makroekonomickou stabilitu.

Evropská komise stanovila jasnou vizi toho, jak dosáhnout klimatické neutrality do roku 2050 (A Clear Planet for All - A European strategic Long-Term Vision for a Prosperous, Modern, Competitive and Climate Neutral Economy, COM(2018) 773). Tato vize by měla formovat bázi pro dlouhodobou strategii, kterou EU předložila rámcovému konventu ke klimatické změně OSN na počátku roku 2020. K tomu, aby byly stanoveny podmínky pro efektivní a férovou transformaci, zajištění předvídatelnosti pro investory a zajištění toho, aby byla tato transformace nezvratná, navrhla Evropská komise první evropský klimatický zákon v březnu 2020. Ten by měl zajistit promítnutí cílů klimatické neutrality 2050 do legislativy. Klimatický zákon bude rovněž zajišťovat, aby všechny politiky EU přispívaly cíli klimatické neutrality a všechny sektory přispěly k naplnění cíle.

Evropský klimatický pakt a evropský právní rámec pro klima

Návrh Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví rámec pro dosažení klimatické neutrality a mění nařízení (EU) 2018/1999 (evropský právní rámec pro klima, dále klimatický zákon) uvádí, že k „dosažení klimatické neutrality by měla přispět všechna hospodářská odvětví. S ohledem na vliv výroby energie a její spotřeby na emise skleníkových plynů je nezbytný přechod na udržitelný, cenově dostupný a bezpečný energetický systém založený na dobře fungujícím vnitřním trhu s energií. Důležitými hnacími silami dosažení cíle klimatické neutrality jsou rovněž digitální transformace, technologické inovace a výzkum a vývoj.“ K tomuto závazku mají být připojena rovněž opatření na národní úrovni jednotlivých členských států.

Klimatický zákon zahrnuje opatření pro udržení cesty pokroku a přizpůsobení se aktivit v rámci EU tomuto obecnému klimatickému cíli. Opatření jsou ve velké míře založena na existujících systémech, jako je proces správy (z angl. governance) pro národní energetické a klimatické plány členských států, na pravidelných zprávách Evropské agentury pro životní prostředí a na nejnovějších vědeckých důkazech, které se týkají klimatické změny a jejích dopadů.

V závislosti na komplexním, uceleném ocenění a vyhodnocení dopadů navrhla EK nový cíl EU pro rok 2030 v oblasti emisí skleníkových plynů a jejich redukce. Toto bude upřesněno po provedení analýzy dopadů. Do června 2021 EK přehodnotí a tam, kde to bude nutné, reviduje všechny relevantní politické nástroje k zajištění dodatečné redukce emisí do roku 2030. EK navrhne přijetí celounijní trajektorie 2030–2050 pro snížení emisí skleníkových plynů, aby bylo možné změřit pokrok a zajistit předvídatelnost pro veřejné autority, podnikatele i obyvatelstvo. Do září 2023 a každých dalších pět let EK vyhodnotí konzistentnost opatření EU a členských států s cílem klimatické neutrality a trajektorie 2030–2050. Zároveň se navrhuje, že EK bude pověřena vydávat doporučení členským státům, jejichž akce v tomto kontextu nejsou konzistentní s cílem klimatické neutrality, a po roce 2030 převzít některé pravomoci tak, aby bylo cíle roku 2050 dosaženo.

„Žádný krok není tak malý, aby nemohl přinést změnu.“

— závěr klimatického paktu

V právním rámci se však nejedná pouze o mitigační opatření, ale také o adaptaci na změnu klimatu. **Klíčovou součástí dlouhodobé globální reakce na změnu klimatu je adaptace. Členské státy a Unie by proto měly zvyšovat svou adaptační kapacitu, posilovat svou odolnost a snižovat svou zranitelnost vůči změně klimatu.**

Evropský klimatický pakt (sdělení EK COM(2020) 788 final ze dne 9. 12. 2020) je nástrojem, který má vést k zainteresování veřejnosti na dosahování klimatických cílů. Podle slov předsedkyně EK spojí „regiony, místní společenství, občanskou společnost, průmysl a školy. Společně navrhnu a zavážou se k souboru závazků, které povedou ke změně chování, od jednotlivce až po tu největší nadnárodní společnost“.

Evropský klimatický pakt poskytne prostor pro spolupráci při řešení změny klimatu a zhoršování životního prostředí a při uchopení příležitostí, které v souvislosti s rozhodnými opatřeními a udržitelným způsobem života nastávají. Evropský klimatický pakt bude sdružovat občany z různých prostředí, aby jim pomohl lépe porozumět problémům, přičemž bude Evropany vyzývat k účasti a využití výhod, k vyvíjení velkých i malých řešení, k nalézání způsobů, jak ovlivnit a změnit chování, a k podnícení a rozšíření pozitivní změny.

Pokud má dojít k faktické transformaci „uhelných“ regionů, je nezbytné brát v úvahu také tuto nezbytnost účasti veřejnosti v aktivitách k ochraně klimatu.

Lessons learned z covidové pandemie a posílení klimatických cílů

V září 2020 uveřejnila EK Zprávu o strategickém výhledu z roku 2020: Strategický výhled – zmapování cesty k odolnější Evropě (COM(2020) 493), ve kterém jsou identifikovány změny, k nimž bude vlivem covidové pandemie pravděpodobně docházet, a musí tedy být brány v úvahu, pokud i nadále EU trvá na dosahování stanovených cílů.

Po zkušenostech z posledních měsíců se hlavní limitou (jazykem reportu „novou střelkou kompasu pro EU politiky“) stala resilience neboli odolnost, která má čtyři dimenze: sociální a ekonomickou, geopolitickou, zelenou a digitální. Ukázalo se totiž, jak je EU zranitelná, a to jak vnitřní – jednotlivé cílové skupiny – tak vnější závislostí, zejména závislostí na energetických a surovinových zdrojích, výrobcích a službách z neevropských zemí.

EU proto neopouští hlavní cíl – uhlíkovou neutralitu, ani hlavní nástroj – digitalizaci. Po zkušenosti s mezní situací hodnotí potenciální možnosti k dosažení cíle z hlediska odolnosti, na rozdíl od předchozí a dlouholeté (bezprecedentní) otevřenosti světu. Hlavním finančním nástrojem k dosažení nové prosperity bude tzv. Next Generation EU – balíček na podporu oživení pro řešení následků pandemie COVID-19 (dále Next Generation EU), spoluvytvářející resilientní, udržitelnou a spravedlivou EU, a to podporou nových investic a reforem. To, kam prostředky a úsilí nasměrovat, bude podporováno

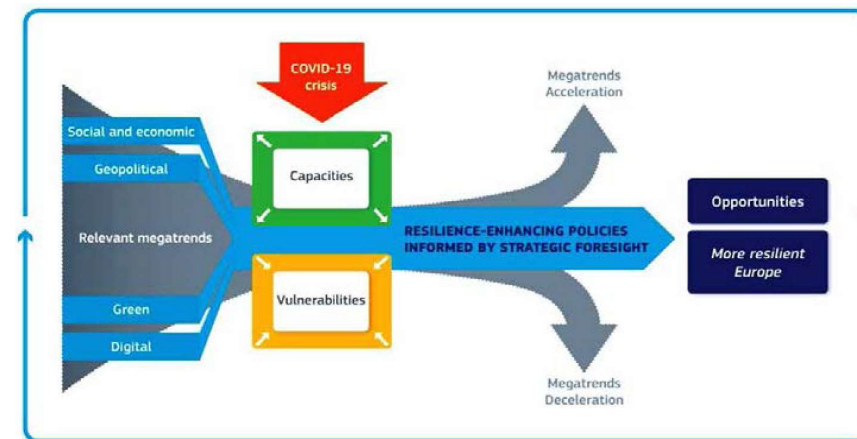
výzkumem a na výzkumu založeným strategickým foresightem, který bude součástí tvorby všech politik EU.

Vzhledem k tomu, že odvozování politik od výsledků výzkumu a nových znalostí, má být v EK zásadním přístupem, je vhodné i v českém prostředí používat definice pojmů, které používá EK. Resilience je ve výše uvedeném reportu definována takto:

„Resiliencí – odolností se rozumí schopnost nejen odolávat výzvěm a zvládat je, ale také schopnost provést transformaci udržitelným, spravedlivým a demokratickým způsobem. Resilience je nezbytná ve všech politických oblastech, aby bylo možné dosáhnout zeleného a digitálního přechodu a zároveň zachovat základní účel a integritu EU v občas silně turbulentním prostředí. Odolnější Evropa se bude zotavovat rychleji, bude silnější v současných i budoucích krizích a bude lépe implementovat cíle udržitelného rozvoje OSN.“

K tomu jako metodu práce bude EK používat foresight – metodu prognózování, která je v reportu blíže popsána a zahrnuje hodnocení megatrendů a stanovení scénářů pro budoucnost. Výzkumným zázemím pro foresight je Joint Research Centre EK. Zdejší Megatrends Hub identifikoval 14 globálních megatrendů, se kterými se bude pracovat tak, aby evropské strategie a legislativa co nejvíce reagovaly na měnící se trendy. Vazby mezi foresightem a resiliencí jsou uvedeny na následujícím obrázku.

Obrázek 4 Link between strategic foresight and resilience

Zdroj: 2020 Strategic Foresight Report - Charting the course towards a more resilient Europe, EK 2020

Vlivem pandemie COVID-19 bylo identifikováno sedm megatrendů, které se urychlují/akcelerují:

1. **Diverzifikace nerovností** – bude klesat počet lidí, kteří žijí v absolutní chudobě. Rozdíly mezi nejbohatšími a nejhudšími se však budou prohlubovat.
2. **Mění se zdravotní problémy a rostou nové výzvy ve zdravotnictví.**
3. **Akcelerace technologických změn a hyperkonektivity** – technologie mění povahu a rychlost nových vědeckých objevů a transformují systémy výroby, řízení a správy.
4. **Mění se charakter práce** – mladá generace vstupující do pracovního procesu a starší generace pracující déle mění charakter zaměstnanosti, kariérní modely a organizační struktury.
5. **Diverzifikace vzdělávání a učení** – nové generace a hyperkonektivita bude rychle měnit potřeby (obsah) vzdělávání a způsoby jeho provedení.
6. **Roste demografická nerovnováha** – světová populace dosáhne v roce 2030 8,5 miliardy lidí s rychlým růstem v rozvojových ekonomikách, zatímco v rozvinutých zemích bude klesat.
7. **Mění se paradigma bezpečnosti** – diverzifikace hrozeb a aktérů jsou novými výzvami pro obranu a bezpečnost jak složek, které se tímto zabývají, tak celé společnosti.

„Investování do ochrany obnovy a zachování přírody má zásadní význam pro hospodářské zotavení Evropy z krize COVID-19. Při oživení ekonomiky je zásadní vyhnout se návratu k původnímu stavu a uzavření se do škodlivých starých zvyků.“

— Úvod evropské strategie k ochraně biodiverzity 2020

Dalších sedm megatrendů se nemění nebo mírně zpomaluje, nicméně je třeba brát v úvahu přesuny hospodářských sil ve světě, migraci, vliv sociálních médií, rostoucí nedostatek zdrojů, antropogenní znečištění a emise skleníkových plynů, pokračující urbanizaci a růst spotřeby.

Při tvorbě PSÚT KVK byly tyto vazby, fakta a myšlenkové souvislosti vzaty do úvahy a také v dalším období by měly být zapracovány do evaluace Plánu, samozřejmě úměrně regionálnímu kontextu.

Na summitu Evropské rady v prosinci 2020 byly přijaty nové klimatické cíle. Aby EU v souladu s Pařížskou dohodou splnila cíl – dosažení do roku 2050 klimatické neutrality, musí zvýšit své ambice pro nadcházející desetiletí a aktualizovat svůj rámec politiky v oblasti klimatu a energetiky. Evropská rada za tímto účelem potvrdila **závazný cíl EU spočívající v dosažení čistého snížení domácích emisí skleníkových plynů do roku 2030 alespoň o 55 % oproti roku 1990.**

Vedoucí představitelé EU na prosincovém summitu Evropské rady deklarovali svůj úmysl zvýšit ambice v oblasti klimatu způsobem, který:

- podpoří udržitelný hospodářský růst,
- přispěje k vytváření pracovních míst,
- zajistí zdravotní a environmentální přínosy pro občany EU,
- přispěje k dlouhodobé globální konkurenceschopnosti hospodářství EU podporou ekologických inovací.

Summit zdůraznil, že je důležité mobilizovat veřejné finance a soukromý kapitál, a připomněl celkový cíl, aby alespoň 30 % celkové částky výdajů z VFR a NGEU bylo určeno na opatření v oblasti klimatu.

V zájmu podpory vytvoření společných globálních standardů pro zelené financování Evropská rada vyzvala Evropskou komisi, aby nejpozději do června 2021 předložila legislativní návrh standardu EU pro zelené dluhopisy.

„Evropa jako kontinent musí zajistit, aby si její občané a podniky mohli vybírat z nejmodernějších technologií, díky nimž budou mít lepší, bezpečnější a navíc ekologičtější život – za předpokladu, že budou mít rovněž dovednosti k jejich využívání. Po pandemii to je způsob, jak budeme společně utvářet odolnou a digitálně svrchovanou Evropu. To je Evropská digitální dekáda.“

— Thierry Breton

Evropská rada vyzvala také Evropskou komisi, aby posoudila, jak mohou všechna odvětví hospodářství nejlépe přispět k cíli roku 2030, a aby předložila nezbytné návrhy doplněné podrobným environmentálních, hospodářských a sociálních dopadů na úrovni členských států.

Evropská komise byla vyzvána, aby zvážila zejména:

- možnosti posílení systému EU pro obchodování s emisemi (ETS),
- navržení opatření, která umožní energeticky náročným odvětvím vyvíjet a zavádět inovativní klimaticky neutrální technologie a současně si zachovat průmyslovou konkurenceschopnost,
- navržení mechanismu uhlíkového vyrovnání na hranicích s cílem zajistit ekologickou vyváženost politik EU a zabránit úniku uhlíku způsobem slučitelným s pravidly WTO,
- rozptýlení obav vyjádřených v souvislosti s rozložením úsilí, spravedlností a nákladovou efektivitou, lesnictvím a využíváním půdy a nárůstem emisí a snižováním pohlcování uhlíku v těchto odvětvích v důsledku negativních dopadů změny klimatu. V dalším legislativním procesu začátkem roku 2021 bylo navrženo, aby byl – návazně na posouzení v dosahování cílů – stanoven cíl také pro rok 2040.

Financování změn – Víceletý finanční rámec a Next Generation EU

Návazně na posílení dosahování klimatických cílů a urychlení návratu k hospodářské prosperitě po covidové pandemii byly rozšířeny také možnosti financování těchto změn. Prosincový summit Evropské rady schválil Víceletý finanční rámec (VFR) EU 2021–2027 i program Next Generation EU (NGEU).

Tabulka 1 Víceletý finanční rámec na období 2021–2027 v mld. EUR

celkové přiděly podle okruhů	VFR	NGEU	CELKEM
1. Jednotný trh, inovace a digitální oblast	132,8	10,6	143,4
2. Soudržnost, odolnost a hodnoty	377,8	721,9	1 099,7
3. Přírodní zdroje a životní prostředí	356,4	17,5	373,9
4. Migrace a správa hranic	22,7	-	22,7
5. Bezpečnost a obrana	13,2	-	13,2
6. Sousedství a svět	98,4	-	98,4
7. Evropská veřejná správa	73,1	-	73,1
CELKEM VFR	1 074,3	750,0	1 824,3

Zdroj: materiály EK

Konečná podoba VFR EU 2021-2027, doplněná o NGEU, je tak následující (mld. Euro):

Tabulka 2 Alokace pro Next Generation EU (s přesahem do VFR) v mld. EUR

program/facilita	NCEU	celkem, včetně VFR
Facilita pro oživení a odolnost	672,5	673,3
Z toho granty	312,5	313,3
Z toho půjčky	360,0	360,0
ReactEU	47,5	47,5
Rozvoj venkova	7,5	85,4
Fond pro spravedlivou transformaci	10,0	17,5
Program InvestEU	5,6	9,4
rescEU	1,9	3,0
Horizon Europe	5,0	84,9

Zdroj: materiály EK

Investiční plán pro udržitelnou Evropu

MST, včetně FST, představují nejvýznamnější složky Investičního plánu pro udržitelnou Evropu (dále SEIP), coby finanční, ekonomické a investiční reakce na koncept Zelené dohody pro Evropu. SEIP představuje investiční pilíř Zelené dohody, jehož hlavní ambicí je věcně i finančně naplnit a realizovat potřebu dodatečných investic pro tento účel ve výši odhadovaných 260 mld. EUR ročně v rámci EU.

Pro naplnění této ambice je zcela zásadní efektivní zapojení soukromého sektoru, neboť společné EU zdroje, ani reálně dostupitelné národní veřejné zdroje, nejsou v této výši dosažitelné.

SEIP pracuje se třemi klíčovými oblastmi:

- mobilizací až 1.000 mld. EUR na podporu udržitelných investic,
- vytvořením podpůrného rámce pro soukromé investory a veřejný sektor,
- cílenou podporou orgánů veřejné správy a autorům projektů z hlediska jejich zaměření, strukturování a udržitelného provádění.

„Z 17,5 mld. EUR FST by Česká republika měla získat 1,49 mld. EUR.“

— závěr klimatického paktu

Při naplňování cílů SEIP bude primární a spouštěcí roli sehrávat rozpočet EU. Více než 30 % prostředků ERDF a Kohezního fondu bude přímo spojeno s naplňováním Zelené dohody. Vedle toho přibližně 40 % prostředků Společné zemědělské politiky má být alokováno v souladu s podporou klimatických cílů a podobně 35 % objemu rozpočtu programu Horizon Europe. Podobně bude nasměřováno více než 60 % navýšeného objemu prostředků programu LIFE a stejné procento z celkového rozpočtového rámce lze očekávat v případě Nástroje pro propojování Evropy (CEF). Předpokládá se rovněž zapojení ESF+ do této oblasti.

Mechanismus spravedlivé transformace

Mechanismus pro spravedlivou transformaci (JTM; Just Transition Mechanism) je klíčovým nástrojem přechodu ke klimaticky neutrální ekonomice. Účelem je, aby tento přechod probíhal spravedlivě a nikdo při něm nebyl opomenut. Nabídne cílenou podporu v nejvíce dotčených regionech, ve kterých má v letech 2021 až 2027 mobilizovat nejméně 100 mld. EUR s cílem zmírnit socioekonomické dopady transformace. Mechanismus pro spravedlivou transformaci se zaměřuje na regiony, odvětví a pracovníky, kteří budou v této souvislosti čelit největším výzvám. Mechanismus pro spravedlivou transformaci proto cílí na tři uhlenné a uhlíkově intenzivní regiony v EU, v České republice na Ústecký, Moravskoslezský a Karlovarský kraj. Mechanismus je tvořen třemi pilíři:

Obrázek 5 Mechanismus pro spravedlivou transformaci

I. pilíř Fond pro spravedlivou transformaci	II. pilíř InvestEU	III. pilíř Nástroj půjček pro veřejnou správu poskytovaný EIB
Zejména grantové financování	Sdružování privátních investic soukromé investice financované prostřednictvím ČMZRB	Pákování veřejných investic veřejné investice financované z EIB

Zdroj: Materiály EK, zpracováno AQE advisors, a.s.

Fond spravedlivé transformace

Smyslem Fondu pro spravedlivou transformaci je především zmírňování dopadů procesu transformace směrem k uhlíkově neutrální ekonomice tam, kde má transformace největší dopady. Podporuje komplexní transformační projekty zaměřené na vytváření nových pracovních míst, obnovu území po těžbě uhlí či návazného průmyslu, regionálně specifické projekty v rámci podnikatelského prostředí,

výzkumu a vývoje nebo aktivní politiky zaměstnanosti. Nástrojem realizace bude Operační program Spravedlivé transformace.

Podporované oblasti z OP ST jsou:

- a. produktivní investice do malých a středních podniků, včetně mikropodniků a začínajících podniků, které vedou k hospodářské diverzifikaci, modernizaci a přeměně,
- b. investice do zakládání nových podniků, mimo jiné prostřednictvím podnikatelských inkubátorů a poradenských služeb, které vedou k vytváření pracovních míst,
- c. investice do činností v oblasti výzkumu a inovací, prováděných mimo jiné vysokými školami a veřejnými výzkumnými institucemi, a podpora přenosu pokročilých technologií,
- d. investice do zavádění technologií, jakož i do systémů a infrastruktur pro cenově dostupnou čistou energii, včetně technologií skladování energie, a do snižování emisí skleníkových plynů,
- e. investice do energie z obnovitelných zdrojů v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/2001 o energii z obnovitelných zdrojů, včetně kritérií udržitelnosti v ní stanovených, a do energetické účinnosti, mimo jiné za účelem snížení energetické chudoby,
- f. investice do inteligentní a udržitelné místní mobility, včetně dekarbonizace odvětví místní dopravy a jeho infrastruktury,
- g. investice do rekonstrukce a modernizace sítí dálkového vytápění s cílem zlepšit energetickou účinnost systémů dálkového vytápění a investice do výroby tepla, pokud jsou založeny výhradně na obnovitelných zdrojích energie,
- h. investice do digitalizace, digitálních inovací a digitálního propojení,
- i. investice do projektů v oblastech regenerace a dekontaminace brownfieldů, rekultivace půdy a v případě potřeby také zelené infrastruktury a nového využití, s přihlédnutím k zásadě „znečišťovatel platí“,
- j. investice do posílení oběhového hospodářství mimo jiné předcházením vzniku odpadů, jejich snižováním, účinným využíváním zdrojů, opětovným používáním a recyklací,
- k. zvyšování kvalifikace a rekvalifikace pracovníků a uchazečů o zaměstnání,
- l. pomoc uchazečům o zaměstnání při hledání zaměstnání,
- m. aktivní začleňování uchazečů o zaměstnání,
- n. ostatní jiné činnosti v oblasti vzdělávání a sociálního začleňování a v řádně odůvodněných případech včetně investice do infrastruktury pro účely školících středisek a zařízení péče o děti a seniory.

InvestEU

Program InvestEU neposkytuje nevratné dotace, ale zaručuje se za návratné formy podpory. Schéma spravedlivé transformace umožní sdílením rizika navýšit kapacitu určitého existujícího národního programu pro uhlenné regiony, který musí být financován z národních zdrojů. Národní program prostřednictvím finančních nástrojů podpoří vhodné projekty generující zisk nebo úspory. Jinými slovy, národní program podpory není dotační, ale bude poskytovat finanční produkty, jako jsou úvěry, bankovní záruky za úvěry nebo rizikový kapitál. Program bude realizován prostřednictvím úvěrového nástroje, s využitím Českomoravské záruční a rozvojové banky (ČMZRB).

Nástroj půjček pro veřejnou správu

Kombinací finančního nástroje a dotace až do výše 20 % pro uhelné regiony má dojít k podpoře veřejných investic a financování projektů, které nejsou dostatečně ziskové samy o sobě. Grantová složka bude přidělována členskými státy dle stanoveného klíče do 31. prosince 2024. Podpořené projekty nesmějí dostávat podporu v rámci jiných programů Unie. Žadatelé mohou být právnické osoby veřejného práva nebo soukromoprávní osoby pověřené výkonem veřejné služby.

Bude možné financovat investice, které negenerují dostatečné příjmy pod podmínkou, že přispějí k řešení sociálních, ekonomických a environmentálních problémů vyplývajících z přechodu na klimatickou neutralitu. Ty musí být popsány v Plánech spravedlivé územní transformace. Těmto veřejným subjektům do budoucna zajistí větší odolnost vůči symetrickým i asymetrickým otřesům, včetně katastrof. Pro určení investic s vysokým pozitivním dopadem na životní prostředí způsobilých v rámci nástroje může být použita taxonomie EU pro environmentálně udržitelné ekonomické činnosti.

Národní kontext

Strategický rámec Česká republika 2030

Strategie udržitelného rozvoje ČR 2030 stanovuje základní vizi země v roce 2030:

„Česká republika je v roce 2030 demokratickým, právním státem založeným na respektu k občanským, politickým, hospodářským a sociálním právům svých obyvatel a rozvíjejícím svou kulturně danou identitu. Zajišťuje vysokou kvalitu života populace a současně respektuje přírodní a územní limity a chrání biologickou rozmanitost. Cíleně také napomáhá dosažení těchto hodnot jinde ve světě. Udržitelný rozvoj České republiky je poměřován zvyšováním kvality života každého jednotlivce i společnosti jako celku. Naplňuje potřeby přítomných generací, aniž by ohrozil schopnost budoucích generací naplňovat ty své. Česká republika je soudržnou, aktivní a podnikavou společností rovných příležitostí a minimalizuje strukturální a sociální nerovnosti. Společnost a struktury rozhodování jsou odolné a pružné, schopné včas rozpoznat možná vývojová rizika a racionálně reagovat na neočekávané změny a měnit se dynamiku globálního vývoje. Odolnost společenských vazeb a struktur a věcné řešení problémů jsou posilovány diskusí a dohodou.“

V KVK je však identifikováno několik kritických parametrů – koncentrace chudých lidí do sociálně vyloučených oblastí (většina v České republice se jich nachází právě v uhelných regionech), v posledním desetiletí zdvojnásobení počtu sociálně vyloučených lokalit, dlouhodobě vyšší míra nezaměstnanosti, vysídlování pohraničních venkovských obcí – v KVK přišla řada obcí až o 45 % obyvatel, a vyšší míra rizika okyselování půdy.

Cíle SUR ČR 2030 jsou orientovány do šesti oblastí – lidé a společnost, hospodářský model, globální rozvoj, odolné ekosystémy, obce a regiony, dobré vládnutí. Z výše uvedených kritických parametrů KVK a provedené analýzy kraje je zřejmé, že v regionu musí dojít ke změnám ve všech oblastech, zejména však ve všech třech pilířích udržitelného rozvoje – v podpoře rozvoje lidí a společnosti, změně hospodářského modelu a ve zvýšení odolnosti ekosystémů.

Politika ochrany klimatu v ČR

Politika ochrany klimatu v ČR (dále POK), schválená usnesením vlády č. 207 v roce 2017, se zaměřuje na pět oblastí, ve kterých vznikají největší objemy emisí skleníkových plynů – průmysl, energetiku, konečnou spotřebu energie, dopravu, zemědělství a lesnictví a odpady. Spalovací procesy jsou zdrojem více než 80 % všech emisí skleníkových plynů (údaj za rok 2014 je 82 %). Průmyslové procesy představovaly v roce 2014 11 % emisí, zemědělství 6,5 %, odpady 4 %, propad emisí prostřednictvím LULUCF byl 4 %. Tato čísla se zatím výrazně nemění, i když ve vyhodnocení POK v letošním roce bude jistě zaznamenána ztráta v oblasti LULUCF, způsobená kůrovcovou kalamitou.

Hlavní cíle POK, snížit emise skleníkových plynů ve srovnání s rokem 2005 do roku 2020 o 32 Mt CO₂ekv., do roku 2030 o 44 Mt CO₂ekv. a dosáhnout v roce 2050 úrovně 39 Mt CO₂ ekv., vycházejí z předchozích cílů EU, které sice směřovaly k uhlíkové neutralitě, ale nepředpokládaly 100% uhlíkovou neutralitu v roce 2050.

Vzhledem k časovému a věcnému posunu z hlediska mitigace v posledních letech je tedy jistě více odpovídající Vnitrostátní plán České republiky v oblasti energetiky a klimatu do roku 2030, který je závazný pro všechny členské státy EU a na nějž se odkazuje návrh nařízení k FST. POK je nicméně

důležitá jak z hlediska analýzy „odpovědnosti“ jednotlivých sektorů za emise skleníkových plynů, tak obsahuje informace k propadu emisí z využívání krajiny, což je pro dosahování uhlíkové neutrality, a tedy pro odpovídající opatření velmi významné.

RIS3 ČR – Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci ČR 2021–2027

Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci ČR 2021–2027 (dále RIS3) schválená usnesením vlády č. 66 z 25. ledna 2021 zdůrazňuje stále větší význam orientace veřejných i soukromých investic na specifické cíle a mise. Tento trend „mission oriented innovation policy“ je dán právě a především významem evropského cíle dosáhnout do roku 2050 klimatické neutrality. To spoluurčuje veškerou veřejnou podporu výzkumu a podnikání, vznik nových řešení, která povedou ke zvýšení konkurenceschopnosti Evropy ve světové hospodářské soutěži. Proto je také smyslem národní RIS3 strategie využití „unikátní kombinace příležitostí, které přináší hospodářské zázemí a výzkumné a inovační kapacity země či regionu. Rozpoznání a systematické rozvíjení těchto příležitostí pak vede k aktivitám s vyšší přidanou hodnotou, k posunu v hodnotových řetězcích a vytváření specifických tržních nik a segmentů, díky kterým země získává konkurenční výhodu na mezinárodních trzích.“

Národní RIS3 strategie, ex ante kondicionalita pro nové evropské fondy a základní zastřešující strategie pro výzkum a inovace v ČR, identifikuje čtyři klíčové oblasti změn, které jsou předpokladem hospodářského a společenského úspěchu – výzkum, vývoj a inovace pro podnikání, veřejný výzkum a vývoj, lidé a chytré dovednosti, digitální agenda. Pokud budou dobře funkční a kvalitní předpoklady v těchto čtyř oblastech, pak lze očekávat úspěch.

V tomto nahlížení konkurenceschopnosti ČR má KVK mimořádně slabou pozici – ekonomický potenciál je omezený, inovační a výzkumný potenciál velmi malý. Největší společenská výzva, snížení dopadů lidské činnosti na klima, na region naopak velmi doléhá a vede k jeho restrukturalizaci, mj. prostřednictvím PSÚT. Samotná RIS3 strategie KVK a PSÚT KVK z národní RIS3 strategie vychází a formuluje příspěvek kraje k dosažení vize RIS3.

Vnitrostátní plán ČR pro energetiku a klima do roku 2030

V tomto závazném dokumentu, který vláda schválila 13. 1. 2020, jsou klimaticko-energetické cíle zatím nastaveny podle „předcovidových“ plánů Evropské komise a závazků jednotlivých států k jejich

naplnění. Plán neobsahuje regionální specifika ani nerozpracovává příspěvek jednotlivých krajů k naplnění cílů (i když ve struktuře dokumentu, který je celoevropsky dán, se toto předjímá). Deklaruje se zde preference přístupu k regionální spolupráci na bázi „bottom-up“.

Cílem ČR je snížit celkové emise skleníkových plynů do roku 2030 o 30 % v porovnání s rokem 2005, což odpovídá snížení emisí o 44 milionů tun CO₂ekv. EK stanovila závaznou strukturu vnitrostátních plánů, cíle má být dosaženo opatřeními v pěti oblastech.

K celoevropskému cíli dosáhnout do roku 2030 32% podíl obnovitelných zdrojů (dále OZE) na hrubé konečné spotřebě energie by Česká republika měla přispět tak, že zvýší podíl OZE na vlastní spotřebě energie v ČR na 22 %, což je nárůst o 9 procentních bodů v porovnání s vnitrostátním cílem ČR na úrovni 13 % pro rok 2020. Navržený průměrný meziroční růst podílu OZE v sektoru vytápění a chlazení odpovídá 1 %, v oblasti dopravy je cíl stanoven závazně pro všechny členské státy na úrovni 14 %.

V oblasti energetické účinnosti pro období do roku 2030 existují tři cíle:

- indikativní cíl pro velikost primárních energetických zdrojů, konečné spotřeby a energetické intenzity,
- závazný cíl v oblasti energetických úspor budov veřejného sektoru,
- závazné meziroční tempo úspor konečné spotřeby.

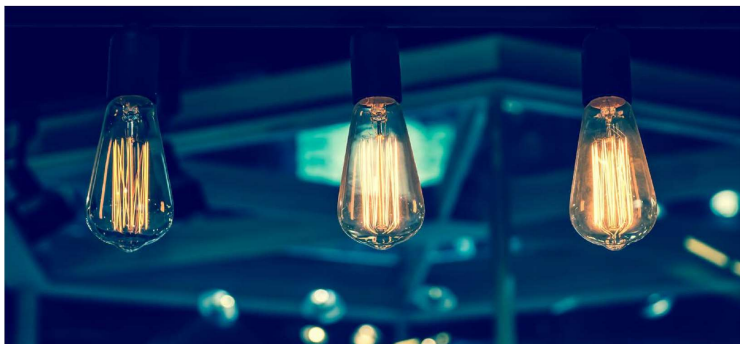
Cílem ČR je v roce 2030 dosáhnout primárních energetických zdrojů na úrovni 1 735 PJ, konečné spotřeby na úrovni 990 PJ a energetické intenzity HDP na úrovni 0,157 MJ/Kč. Česká republika si jako hlavní cíl zvolila cíl vyjádřený v energetické intenzitě HDP. V oblasti energetické náročnosti budov si ČR stanovila v souladu s pravidly směrnice o energetické účinnosti závazek na dosažení úspory energie v neúsporných budovách veřejných institucí ve výši 124 TJ. Závazek kumulovaných úspor energie byl stanoven ve výši 462 PJ.

V oblasti energetické bezpečnosti je hlavním cílem ČR zvýšení diverzifikace energetického mixu, zachování soběstačnosti v zásobování elektřinou, zajištění dostatečnosti rozvoje energetické infrastruktury a významné nezvyšování dovozní závislosti (i když tohoto s vysokou pravděpodobností nelze dosáhnout). S ohledem na rozměr vnitřního trhu s energií je podstatné splnění cíle v oblasti interkonektivity elektrizační soustavy na úrovni 15 % do roku 2030. ČR má za cíl udržení importní resp. exportní kapacity přenosové soustavy pro rok 2030 v poměru k maximálnímu zatížení na úrovni alespoň 30 %, respektive 35 %, což ve vyjádření k instalovanému výkonu odpovídá cíli okolo 15 %. Interkonektivita ČR se již nyní pohybuje na úrovni téměř 30 %.

Pátým rozměrem tzv. energetické unie je zaměření na výzkum, inovace a konkurenceschopnost. Zde nejsou v ČR stanoveny cíle, nicméně výzkum, vývoj a inovace v oblasti udržitelné energetiky jsou významnou součástí Národní výzkumné a inovační strategie pro inteligentní specializaci ČR.

Dosažení výše uvedených cílů se odhaduje na vysoké stovky miliard korun. Jen potřebná veřejná podpora pro rozvoj OZE se odhaduje na téměř 900 mld. Kč.

Má-li být PSÚT v souladu s Vnitrostátním plánem a pokud se má využít expertízy odborných pracovníků v energetice v KVK, je zde řada výzev, které mohou být v KVK realizovány.

Strategie regionálního rozvoje 21+

Vize Strategie regionálního rozvoje 21+ (dále SRR 21+), stěžejního dokumentu pro regionální rozvoj v České republice, je formulována takto:

„Regiony efektivně zhodnocují svůj rozvojový potenciál, zvyšuje se jejich sociální stabilita, konkurenceschopnost má trvalý, stabilně rostoucí trend a zlepšují se podmínky pro kvalitní život všech obyvatel a prosperitu firem. Jsou respektovány principy udržitelného rozvoje a limity životního prostředí. Všechny regiony jsou nad průměrem EU, nebo se mu přibližují v ekonomickém smyslu i v kvalitě života a v přitažlivosti a konkurenceschopnosti jsou na předních místech ve střední Evropě.“

V KVK se nacházejí všechny kategorie území, pro které jsou definovány tyto samostatné cíle:

- Aglomerace a jejich zázemí využívají svůj rozvojový potenciál, představují významná krajská hospodářská, kulturní a akademická centra a při jejich koordinovaném růstu jsou respektovány jejich sociální a environmentální limity.
- Regionální centra plní roli pilíře české sídelní soustavy a jsou centry dojíždky za službami a prací. Populačně a ekonomicky stabilizované venkovské zázemí regionálních center plní nezastupitelnou roli v péči o krajinu, disponuje dostatečnou sítí služeb a je dobře napojeno na regionální centra. Aglomerace nebo metropole jsou dobře dostupné z většiny regionálních center.
- Ve strukturálně postižených krajích jsou nastartovány zásadní změny směřující k jejich hospodářské transformaci na nové, konkurenceschopné obory a jsou v nich efektivně řešeny sociální a environmentální problémy.
- V hospodářsky a sociálně ohrožených územích je zajištěna dobrá kvalita života ve smyslu zajištění relevantního spektra občanské vybavenosti a fungující místní ekonomiky založené na úspěšných lokálních podnicích.

Pro strukturálně postižené kraje, mezi které KVK patří, je zpracována samostatná strategie Re:Start, uvedená níže. Karlovarská aglomerace je vymezena městem Karlovy Vary a dalšími 32 obcemi a městy v jejich okolí. Regionálními centry vyššího řádu v KVK jsou Cheb, Sokolov, Aš, Mariánské Lázně a Ostrov, hospodářsky a sociálně ohroženými územími ORP Kraslice, Sokolov a Ostrov.

Z analýzy výše uvedených měst a jejich okolí plyne, že k dosažení obdobného cíle pro KVK jako je cíl SRR21+, tedy že regiony v ČR jsou nad průměrem EU, bude potřeba ve všech částech kraje řada pobídek

a podpůrných činností. Ve srovnání s ostatními kraji ČR je KVK v řadě oblastí na poslední příčce, a to v ekonomickém výkonu nebo v počtu vznikajících firem. V hospodářsky ohrožených územích je nejnižší naděje dožití, zhoršují se výsledky ve vzdělávání, je zde nejvyšší počet obyvatel ohrožených chudobou a lidí v exekuci.

Re:Start – Strategický rámec hospodářské restrukturalizace krajů Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského

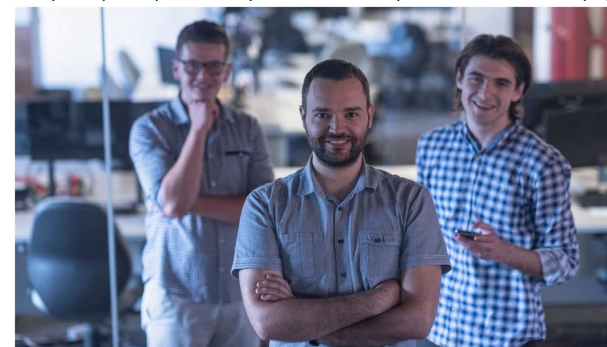
Cílem Strategického rámce hospodářské restrukturalizace Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského kraje (dále Re:Start) je soustředěnou podporou ze všech úrovní veřejné správy urychlit restrukturalizaci hospodářství ve strukturálně postižených krajích.

Přestože byl Re:Start schválen vládou (usnesení vlády č. 3 ze dne 9. 1. 2017) dříve, než Evropská komise vyhlásila novou Zelenou dohodu pro Evropu, principy a oblasti potřebné změny se nemění. Vyžadují však ještě větší soustředěné úsilí, a to ve všech sedmi pilířích proměny (viz níže). Regiony, které byly a do jisté míry dosud jsou největším dodavatelem energetických surovin a energie v České republice, ztratily pozici ekonomicky vysoce úspěšných oblastí České republiky, jimiž v minulosti byly. Naopak (v různé míře) se pro ně jejich bohatství stalo důvodem zaostávání, v některých částech až úpadku.

Re:Start je hlavním zdrojem srovnání pozice uhelných regionů v rámci České republiky a lze ho rovněž využít pro srovnání dosavadního vývoje a současného stavu uhelných regionů mezi sebou. Důraz na jednotlivé pilíře změny se v uhelných regionech liší podle jejich vyspělosti a současných potřeb, KVK je z nich však nejslabší přinejmenším v prvních pěti pilířích.

Koncem března 2021 vláda schválila již 4. akční plán pro realizaci této strategie (usnesení vlády č. 320 ze dne 29. 3. 2021). Bude nepochybně významným prostředkem k podpoře uhelných regionů.

Pro zvažování užití MST jsou jistě významné všechny výše uvedené strategické dokumenty České republiky, ve kterých se dlouhodobě počítá se specifiky tří uhelných regionů. Zároveň je třeba pamatovat na další specifika těchto regionů, tj. současný ekonomický výkon, stupeň transformace, míru současného odklonu od těžby a užití černého, resp. hnědého uhlí, zatím nestanovený termín definitivního ukončení těžby (hnědého) uhlí na území České republiky a plánovaný termín ukončení těžby uhlí podle původních plánů těžebních společností. V každém případě se však celoevropské úsilí

o snižování dopadů na klima a tím změny v energetice a emisně náročném průmyslu stávají natolik handicapem těchto regionů, že vyžadují skutečně velmi (finančně) výraznou podporu, aby se alespoň částečně současná situace stala příležitostí, když je zatím spíše problémem.

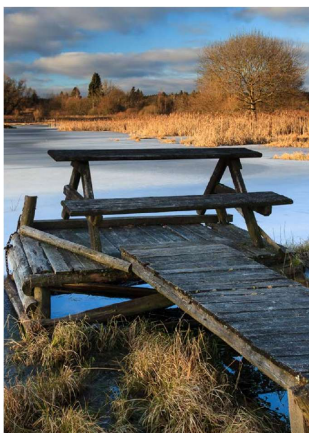
Regionální kontext

V souladu s návrhem nařízení k FST lze PSÚT KVK odkázat vedle evropského kontextu a návaznosti na národní strategické dokumenty také na rozvojové strategie KVK, zejména Regionální inovační strategii Karlovarského kraje, která je součástí RIS3. Dále je třeba vzít do úvahy Územní energetickou koncepci Karlovarského kraje (aktualizace 2017–2042), jakožto příspěvek k naplnění Vnitrostátního plánu České republiky pro energetiku a klima do roku 2030.

Vzhledem k tomu, že těžbou uhlí zasažené plochy jsou územně uprostřed kraje a největší energetické zdroje (elektrárny Tisová a Vřesová) v těsném sousedství Karlovarské aglomerace, byla vzata v úvahu také strategie Integrované teritoriální investice ITIKV° 2021–2027 a analýzy vázané k novému Programu rozvoje Karlovarského kraje na období 2021–2027.

Program rozvoje Karlovarského kraje

Program rozvoje územního obvodu Karlovarského kraje (dále PRK) představuje základní programový dokument, jenž určuje záměry kraje ve sféře regionálního rozvoje. PRK je zpracováván v souladu se zákonem o podpoře regionálního rozvoje (č. 248/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Nově připravovaný Program rozvoje Karlovarského kraje na období 2021–2027 je orientován vizi ekonomicky prosperujícího a transformujícího se regionu, který je otevřen vůči evropským výzvám a impulzům, poskytuje svým obyvatelům prostor pro kvalitní život založený na atraktivních přírodních podmínkách a sociálně vstřícném prostředí.

Obdobně, jako níže uvedená krajská RIS3, je PRK zacílen na růst ekonomické konkurenceschopnosti kraje, růst atraktivity kraje pro jeho obyvatele a intenzivnější přeshraniční vztahy – lepší spolupráci lidí, organizací a podniků. Je evidentní, že část PRK bude možné realizovat s přispěním MST a tento předkládaný dokument, PSÚT, je vzhledem ke své vizi 2050 vhodným strategickým rámcem i pro PRK.

Regionální inovační strategie Karlovarského kraje

Krajská RIS3 stanovuje pět krajských domén specializace:

- Strojírenství, elektrotechnika a mechatronika,
- Automobilový průmysl a autonomní mobilita,
- Tradiční průmyslová odvětví – porcelán a sklo,
- Energetická transformace a nové výzvy,
- Lázeňství, balneologie a cestovní ruch.

Tyto domény specializace vyplývají z podrobné analýzy potenciálu kraje z tematického/oborového hlediska. Zároveň byla zjištěna slabá/kritická místa inovačního ekosystému kraje. Patří k nim:

- Absence inovačních tahounů,
- Nízká atraktivita kraje pro zahraniční investory a mladé, talentované a schopné lidi,
- Nedostatečné investice místních firem do znalostí, inovací a vysoce kvalitních lidí,
- Nízká pozice místních firem v globálních hodnotových řetězcích,
- Nedostatečné ambice a motivace místních firem (podnikatelů) a veřejné správy k inovačním aktivitám,
- Nedostatek vysokoškolsky vzdělaných profesionálů s adekvátní praxí a kvalitně připravených absolventů středních škol.

Pro změny byly stanoveny čtyři klíčové oblasti změn (4P):

- Private – soukromý sektor,
- Public – veřejný sektor,
- People – lidé,
- Promotion – atraktivní region.

Největšími aktuálními výzvami pro rozvoj KVK jsou digitalizace, zvyšující se význam kulturních a kreativních průmyslů a zintenzivňující se míry internacionalizace, vzhledem k sousedství s Bavorskem a Saskem. Jak bylo uvedeno, všechny uvedené závěry a návrhy pro změny vznikly na základě studie provedené v roce 2020, Analýzy překážek inovačního prostředí KVK.

Územní energetická koncepce KVK

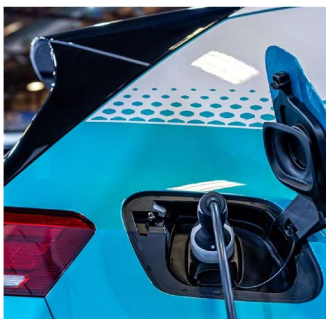
Územní energetická koncepce, která byla vytvořena na základě zákona č. 406/2000 Sb., o hospodaření s energií, a schválena krajským zastupitelstvem v roce 2018, je orientována na bezpečnost dodávek energie, konkurenceschopnost (energetiky a sociální připravenost) a udržitelnost. Základní cíle pro KVK jsou formulovány pro rozvoj soustav zásobování teplem, realizaci energetických úspor, využívání obnovitelných a druhotných zdrojů energie včetně energetického využívání odpadů, využívání kombinované výroby elektřiny a tepla, snižování emisí znečišťujících látek a skleníkových plynů a rozvoj energetické infrastruktury, v případě mezních situací fungování ostrovů elektrizační soustavy a obecně pro SMART řešení – zavádění inteligentních sítí a využití alternativních paliv v dopravě.

Cíle jsou konkretizovány takto:

- Dlouhodobě udržet na území KVK konkurenceschopný systém zásobování teplem – přitom zajistit alternativně dodávky tepla pro město Sokolov s ohledem na možné odstavení zdroje Tisová, omezit odpojování od soustav zásobování tepelnou energií (dále SZT), podporovat ekonomicky udržitelný rozvoj soustav SZT, tedy zajistit připojování nově budovaných objektů k SZT, v případě decentralizace podporovat vysokoúčinné zdroje energie (realizovat mikrokogeneraci),
- Zavést energetický management a koordinovat nakládání s energií – toto vyzkoušet nejprve na majetku kraje, následně zavést a certifikovat energetický management, snížit energetickou náročnost budov v majetku kraje, využít potenciálu metody EPC u objektů kraje a vytvořit podmínky pro podporu úspor energie u výrobních, distribučních a spotřebních systémů.
- Zvýšit podíl OZE na výrobě elektřiny a tepla, naplnit energetický potenciál kraje, realizovat OZE v objektech majetku kraje, zvýšit podíl energetického využití odpadů.

- Podporovat, kde je to možné, zavedení kombinované výroby elektřiny a tepla, a to včetně objektů v majetku kraje, upřednostňovat instalace mikrokogeneračních jednotek v kombinaci s plynovými kotli.
- Snižovat emise znečišťujících látek a skleníkových plynů – plnit imisní limity dle zákona o ovzduší, snižovat spotřebu tuhých paliv v domácnostech a produkci znečišťujících látek z lokálních zdrojů.
- V rozvoji energetické infrastruktury zvyšovat dostupnost a spolehlivost zásobování území energií a palivy, podporovat elektrizační soustavu, vytvářet podmínky pro plynofikaci obcí a plynárenskou infrastrukturu v rozvojových lokalitách.
- V mezních situacích (v případě dlouhodobého výpadku dodávek elektřiny) udržet nouzové zásobování elektřinou na území KVK, a to odpovídajícími informacemi pro občany, stanovením rizikových objektů kraje v případě takové situace a jejich technickým auditem.
- Postupně zavádět v KVK inteligentní sítě – demonstrační projekt by měl být realizován v areálu krajského úřadu, chytrá měřicí místa (AMM) na všech objektech v majetku kraje.
- Zvyšovat podíl vozidel na alternativní paliva a pohon – obnovou krajského vozového parku, podporou výstavby stanic CNG a dobíjecích stanic, podporou snižování počtu vozidel s pohonem na motorovou naftu v městské hromadné dopravě, podporou dopravců při zavádění vozidel hromadné dopravy na CNG.

Koncepce obsahuje dvě rozvojové varianty – konzervativní a progresivní. Vzhledem k náročnosti celoevropských klimatických cílů by bylo vhodné podpořit a v KVK prosazovat progresivní variantu, která může přinést do roku 2042 mj. úspory energie v domácnostech ve výši cca 21 % proti současnému stavu, ve veřejném sektoru 31 % a v průmyslovém sektoru 1,08 PJ.

ITI Karlovarské aglomerace

Karlovarská aglomerace zahrnuje velkou část území kraje, která se bude měnit v souvislosti s ukončováním těžby uhlí a změnami v energetické soustavě kraje. Jedná se celkem o 33 obcí v ORP Karlovy Vary, Ostrov a Sokolov, ve kterých žije 47 % obyvatel kraje. Zahrnuje 18,44 % území kraje. V jedné části jsou hranice aglomerace dány vymezeným dobývacím územím, při postupné likvidaci dolů a rekultivaci by mělo být pamatováno na takovou dopravní dostupnost do hustě osídlené části kraje, která by umožňovala dobrý rozvoj celého regionu.

V ITI KV se předpokládá především rozvoj v pěti oblastech. První jsou kompetence pro 21. století, tedy růst vzdělání, bytová politika odpovídající úsilí získat nové obyvatele a odpovídající péče o seniory. Druhou oblastí je odpovědné nakládání s krajinou (zdravá krajina), šetrné hospodaření s vodou,

udržitelná energetika a odpadové hospodářství. Třetí oblastí je zaměření na kulturní dědictví a cestovní ruch, zejména budování města Karlovy Vary jako významného lázeňského centra Evropy a podporu atraktivních turistických cílů v zázemí lázní. Čtvrté jsou SMART ITI Karlovy Vary – péče o obytná veřejná prostranství v ITI, město krátkých vzdáleností, bezpečné a chytré město. Rovněž pátá oblast se týká SMART řešení, jde o aktivní mobilitu, zdravý životní styl a naplněný volný čas.

PSÚT KVK se může v řadě aktivit s ITI KV doplňovat, prosperita regionu však bude vyžadovat zlepšení podmínek pro život pro všechny obyvatele kraje, jako výrazný příspěvek ke klimatickým cílům.

2. Transformační vize

„Budoucnost patří lidem, kteří vidí příležitosti před tím, než ji vidí ostatní.“

— Theodore Levitt

Mise
VIZE 2050
Zdůvodnění
Architektura Plánu

Mise

Plán spravedlivé územní transformace vyjadřuje záměry kraje v souvislosti se změnami, které nastávají orientací Evropské unie a tedy i České republiky na klimatické cíle. V zájmu udržitelného rozvoje a ke snížení rizika, které plyne z emisí skleníkových plynů způsobených lidskou činností, bude také v Karlovarském kraji docházet k zásadním proměnám. Mohou být buď živelné, nebo využijeme tuto příležitost a položíme cílenými kroky základy nové prosperity regionu.

Sepsáním dokumentu PSÚT práce Karlovarského kraje nekončí, ale naopak začíná. Přestože samotný Fond pro spravedlivou transformaci nabízí ve srovnání s dalšími nástroji EU relativně malé finanční prostředky, jejich správným a účelným použitím můžeme nastartovat změny, které nezbytně pro budoucí úspěch kraje potřebujeme.

Důležité je postupovat promyšleně, realizovat to, co bude mít více přínosů najednou a bude mít charakter „sněhové koule“ – bude mít potenciál řady návazných pozitivních efektů. Musíme změnit sloveso, které se u evropských fondů často používá – **nejde o to, „čerpat“ peníze, ale „uskutečnit“ potřebné změny podporou z evropských zdrojů.**

Obrázek 6 Priority Plánu transformace kraje

Hodnoty a principy

ODPOVĚDNOST	Jsme odpovědní k potřebám našich obyvatel, kolegů a kolegů
EXCELENCE	Vždy usilujeme o nejlepší výsledky
POCTIVOST	Naši práci vykonáváme nestranně a poctivě
INTEGRITA	Usilujeme o splnění našich závazků, jednáme předvídatelně
LEADERSHIP	Inspirujeme a jdeme ostatním příkladem
UČENÍ	Neustále se učíme a nové poznatky aplikujeme do praxe
UDRŽITELNOST	Naše práce má trvalou hodnotu
TRANSPARENTNOST	Kvalita a obsah naší práce je kdykoli ověřitelný veřejnosti
ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI	Myslíme na každého, nikdo není vyloučen nebo upřednostněn
OTEVŘENOST	Jsme otevřeni novým nápadům a trendům, jdeme s dobou

”

„Naše hodnoty stanovují způsob, jak pracovníci krajského úřadu přistupují ke své práci. Společné principy pak ukazují, na jakých základech společně hodnoty naplňujeme.“

— Vojtěch Franta

Vize 2050

Jsme krajem příležitostí, kde je vítán každý.

Tuto dlouhodobou vizi konkretizujeme globálním cílem pro rok 2030

Karlovarský kraj je prosperující a přívětivé místo k životu, kde má příležitost a je vítán každý. Přírodní zdroje, kulturní a historické dědictví jsou naším bohatstvím a příležitostí.

Kraj v České republice, v sousedství bohatého Bavorska, zatím nemá předpoklady pro zásadní změnu. Struktura ekonomiky kraje, vzdělanostní skladba obyvatelstva, nízké výdělky, doly v centru regionu a životní prostředí znečištěné starými ekologickými zátěžemi nejsou dobrou výchozí situací. Jsou však mimořádnou výzvou.

S podporou z Mechanismu spravedlivé transformace a na základě dosavadních zkušeností je možné přerušit začarovaný kruh stárnoucího, málo vzdělaného a relativně chudého regionu. Karlovarský kraj má mimořádnou minulost a v řadě oblastí je “premiátem” Česka. S využitím těchto předností se stane atraktivním regionem aktivně přispívajícím ke klimatické neutralitě Evropy.

Dílčí cíle 2030

Nemáme říci, co bude v roce 2030, natož v roce 2050. Nemáme křišťálovou kouli a plánování budoucnosti, jak víme z minulosti, nefunguje. Ale můžeme si říci, jak bychom si Karlovarský kraj v roce 2030 představovali, co bychom pro sebe, své děti a rodiče chtěli, jak moc je to reálné a co pro to můžeme udělat. Ve své podstatě je dosažení dlouhodobých vizí podmíněno prací nás všech, nejen managementu Karlovarského kraje. A to, zda je dosažení vize reálné, bude patrné z toho, co a jak bude realizováno do roku 2030. Už do roku 2030 musí být uskutečněna většina změn, která bude znamenat, že v Karlovarském kraji jsou:

- **Kvalitní podmínky pro život všech generací** – aby mladí z regionu neodcházel, našli zajímavou a dobře placenou práci, kvalitní bydlení a příležitosti pro dobré trávení volného času v přírodě i ve městech.
- **Lepší příležitosti pro vzdělávání v kraji** – vzdělání na vysoké škole v regionu je první meta, kterou chceme dosáhnout – ti, kteří se uplatní v cestovním ruchu, v lázních, v ekologickém zemědělství, při tvorbě krajiny, v nové energetice, nemusí jít za vzděláním jinam. Naopak budujeme školství atraktivní také pro nově přichozí.
- **Rozvinutý výzkum, vývoj a inovace na každém kroku** – uvědomujeme si význam nových řešení a potřebu získat na svou stranu chytré lidi – proto jsme založili Institut lázeňství a balneologie (dále ILaB) a budeme podporovat jeho růst, rovněž SMART řešení v obcích a městech i celém vytváření regionu KVK.
- **Podmínky pro rozvoj kreativity, která přispívá k úspěchu** – předností regionu je lázeňský a filmový věhlas, posílený světoznámým sklem a porcelánem – podpora designu a kreativity přispěje k růstu nejen v těchto oblastech.
- **Komunity posilující soudržnost** – žádné sociálně ani digitálně vyloučené lokality, z dětí z nesnadných poměrů také mohou být vědci a umělci.
- **Digitalizované firmy a digitalizovaná každá obec** – uvědomujeme si význam „infrastruktury 21. století“, na ní stavíme rozvoj i nejmenší obce kraje.
- **Nové možnosti podnikání** – stojí za to podnikat v KVK, i v neobvyklých oblastech.
- **Vysoce výkonné podniky v tradičních průmyslových odvětvích** – nechceme ztrácet tempo a zaostávat za ostatními regiony ČR. Naopak, rozvojem vývojového potenciálu v podnicích postupovat v hodnotovém řetězci a rozšiřovat export.
- **Výstavné obce a krásná města, dobré životní prostředí bez bariér** – na území regionu je mnoho starých zátěží a nevhledných míst, ta se musí proměnit a krásné prostředí našeho kraje bude lákat mladé i staré.
- **Aktivity ve společnosti i v přírodě orientovány ke klimatickým cílům** – rozšiřuje se ekologické zemědělství a ochrana přírody s ohledem na zachytávání uhlíku, směřování KVK k cíli nulových emisí v regionu.
- **Významní hráči v nové energetice** – sto let patřil kraj k energetické páteři země, bude tomu tak i ve zcela nových poměrech klimaticky „přátelské“ energetiky.
- **Vítání všichni** – do našeho regionu přichází po Praze nejvíce cizinců – vytvoříme takové podmínky, aby se rádi vraceli a mnozí ani neodešli.

Náš záměr

Dosáhnout cíle roku 2030 znamená zejména zvýšit hospodářský výkon kraje, zastavit úbytek obyvatelstva, nastartovat změnu jeho vzdělanostní a věkové skladby, zkvalitnit životní prostředí a snížit emise skleníkových plynů. K tomu je potřebné provést transformaci ekonomickou, sociální/společenskou a environmentální, a to včetně dosažení co nejvyššího příspěvku ke klimatické neutralitě (vyššího příspěvku než uvádějí starší strategické dokumenty kraje). K rozhodnutí o orientaci transformace podle pilířů udržitelného rozvoje vede jednak akceptace principů regionálního rozvoje dle SRR21+ a zákona o regionálním rozvoji, jednak výsledky analýzy současného stavu.

Zásadním impulzem pro změnu v regionu je celospolečenská výzva k dosahování klimatické neutrality a postupný útlum těžby hnědého uhlí a s tím související změna produkce elektřiny v regionu.

Vzhledem k současné situaci KVK, kdy největší výzvou ke změně je vzdělanostní skladba obyvatelstva, bude transformace KVK přesahovat rok 2030. „Evropské“ úvahy, pokud jde o klima a využití surovin, jsou orientovány k roku 2050 nebo až 2060. Je proto vhodné také vizi KVK orientovat k tomuto horizontu, kdy nejstarší žijící generací budou digitální imigranti, narození po druhé světové válce, a veškeré obyvatelstvo v produktivním věku budou digitální domorodci.

Pozornost bude věnována investicím s dlouhodobou návratností s ohledem na klimatické cíle EU, světové megatrendy, jak jsou uvedeny např. v Národní RIS3 strategii a na základě zkušeností z pandemie COVID-19, která urychlila změny, dosud diskutované jako Společnost 4.0, Průmysl 4.0 nebo SMART řešení. Jedná se zejména o oblast stavebnictví, energetiky (výroby elektřiny a tepla) a dopravy, kde hlavním kritériem při rozhodování bude energetická a materiálová nenáročnost, nízké emise skleníkových plynů, možnost dosahování nulových čistých emisí a zároveň zavádění robustní digitální infrastruktury.

Nové technologické možnosti umožní dobrý život lidí nejen v několika městech regionu, ale ve všech obcích. V horizontu roku 2030 se to bude týkat přednostně rozvoje karlovarské aglomerace, území v blízkosti rozhodujících existujících dopravních spojení a okolí regionálních center (dle klasifikace SRR 21+), zároveň však hned od začátku musí být náležitá péče orientována do marginalizovaných a hospodářsky nedostatečně vyvinutých oblastí. Zvyšování kvality života a možnosti příjmu budou stále více navázány na měnící se způsob práce (práce z domova a ve svobodných či obdobných povoláních) a vzdělávání (kvalifikaci na řadě světových univerzit lze dnes získat po internetu). Mění se trh práce bude vyžadovat jinou kvalifikaci lidí než dosud, což je největší výzvou v nastávajících letech.

Vedle likvidace „pastí chudoby“ a zabránění vzniku digitálně vyloučených komunit je největší příležitostí integrace cizinců do života regionu. Početná vietnamská komunita již přispěla ke zlepšení výsledků školství v některých částech regionu i k hospodářskému růstu. Rovněž vliv německého, slovenského a ukrajinského obyvatelstva může vzhledem k zastoupení těchto menšin v regionu a jejich nadregionálním vzbábám vzrůstat.

Blížkost center Bavorska, jednoho z nejbohatších regionů Evropy, by měla být příležitostí k rozvoji, ne k „vysávacímu“ efektu pro obyvatele regionu. Důraz na „silver economy“, služby seniorům a naplňování jejich poptávky v rychle stárnoucím regionu, a to nejen pro seniory původem z Karlovarského kraje, jsou jednou z možností, jak zajistit lidem odpovídající péči a vytvořit nejen nová pracovní místa přímo v péči o starší občany a jejich udržení ve zdraví, ale také pro rozvoj řady navazujících služeb pro kvalitní život do vysokého věku.

Zásadní změny dané Zelenou dohodou pro Evropu, postupným ukončováním těžby uhlí a výroby energie z uhlí jsou příležitostí změnit nevýhodu na výhodu, systematickou podporou změn z úrovně vedení KVK do celého regionu minimalizovat vnitroregionální disparity a v průběhu následujících let proměnit KVK na místo atraktivní pro mladé i staré, místní obyvatele, nově přichozí i krátkodobé návštěvníky.

„Evropa nyní musí v digitální oblasti ukazovat cestu, nebo bude muset následovat druhé.“

— Ursula von der Leyen

KVK je v dlouhodobém horizontu místem, kde mohou dobře žít všechny generace, ve zdravém prostředí, bez sociálních, vzdělanostních a národnostních bariér, rozvíjí se zde podnikání založené na znalostech a KVK významným způsobem přispívá ke kohezi evropských regionů a k uhlíkové neutralitě Evropské unie.

Před více než sto lety se přírodní bohatství stalo zdrojem prosperity a věhlasu dnešního KVK. Dobře zváženými intervencemi v krátkodobém, střednědobém a dlouhodobém horizontu lze dosáhnout obdobného stavu také v budoucnosti.

Zdůvodnění

Pro přípravu PSÚT KVK bylo zpracováno několik studií, zároveň má KVK dílčí strategie pro řadu oblastí rozvoje, jak je uvedeno v příloze, v přehledu literatury. Současná situace v KVK je tedy dobře známa a je poměrně podrobně popsána. Známý jsou rovněž příčiny současného stavu. Z modelování na základě stávajících poznatků (dat ČSÚ o době dožití a migraci obyvatelstva) lze rovněž odvodit možný vývoj, pokud intervencemi nedojde ke změně trendu. Tyto intervence musí být finančně dostatečně robustní, musí eliminovat, resp. zásadně zmírnit rizika plynoucí ze současného stavu, musí ovlivnit podmínky života významné části populace kraje a musí být veřejností akceptovány, resp. veřejnost, občané na jejich realizaci musí být zainteresováni. Pouze v tomto případě mohou být úspěšné.

Těžba hnědého uhlí a výroba elektřiny na území kraje před desetiletími přeorientovaly region z „ráje návštěvníků“ na součást energetické páteře země, byly zdrojem prosperity a růstu. Nevedly však k jeho udržitelnému rozvoji, naopak, vedly k upřednostňování hospodářského růstu před společenským rozvojem a kvalitou životního prostředí. **KVK je „učebnicovým příkladem“ potřeby udržitelného rozvoje území a společenství, které v území žije.** To, co bylo zdrojem úspěchu, stalo se příčinou (rozhodující součástí) všestranného zaostávání. Tyto „lessons learned“ z analýzy dosavadního vývoje vedly k rozhodnutí o orientaci podporovaných aktivit do pilířů udržitelného rozvoje s tím, že aktivity v jednotlivých pilířích musí být provázány, aby docházelo ke kontinuálnímu zlepšování stavu.

V KVK bylo dosud vyvinuto velké úsilí ke stálému zlepšování podmínek pro život lidí a hospodářský růst, v regionu byl investován velký objem finančních prostředků, mj. z evropských fondů EU v programovém období 2007–2013 bylo realizováno celkem 982 projektů s celkovými náklady ve výši 10,836 mld. Kč. V následujícím programovém období 2014–2020 již bylo k 1. 4. 2020 připraveno celkem 1374 projektů, z nichž 58 bylo ukončeno ze strany žadatelů. Celkové náklady 1316 projektů jsou ve výši 14,45 mld. Kč. Dosavadní zkušenosti ukazují, že je potřebné dlouhodobě vytvářet zázemí/infrastrukturu pro rozvoj potenciálu, který je v podnicích, v lidech i ve veřejné správě, v hospodářské, společenské i environmentální oblasti.

Pro budoucnost je zásadní orientace „z produktu na proces“, jednotlivé akce musí zapadat do dlouhodobě a přes více funkčních období politické reprezentace samospráv (měst, obcí a kraje) platné strategie rozvoje kraje. Musí být provázány, a to ve všech třech pilířích udržitelného rozvoje. Provázání pilířů udržitelného rozvoje navzájem vytvoří diamant úspěchu Karlovarského kraje. V centru úspěchu kraje jsou lidé a základním cílem rozvoje je vytváření dobrých podmínek pro jejich život v regionu.

Dosavadní vývoj KVK je dokladem, že cílem transformace nemůže být vytvoření podmínek „pro výrobu“, pro rozvoj produkčních odvětví. **Transformace musí být zaměřena antropocentricky, povede tak ke skokové změně regionu z industriální doby 20. století do znalostní společnosti současnosti.**

Ekonomický výkon KVK roste. Není však dostatečný pro udržení tempa s ostatními kraji. Před dvaceti lety v přepočtu na obyvatele byl srovnatelný s výkonem v Jihozápadním území. V současnosti je o 50 % nižší. Není tedy v souladu s celoevropským záměrem dosažení koheze regionů, ztrácí na atraktivitě, zhoršují se jeho výhledy k úspěchu v dynamicky se měnícím prostředí. Roste význam digitalizace, nových řešení, zrychluje a zkracuje se inovační cyklus, adaptace na změnu vyžaduje flexibilitu podniků i lidí. V tomto „rat race“ mají výhodnější podmínky producenti výrobků/řešení pro trh, podniky vyrábějící zařízení pro výrobu a ti, kteří jsou producenty výrobků strategických součástek (viz současné drobné čipy do mobilů a počítačů). Výzvami pro inovace jsou snižující se nároky na materiál a energii, využití energie z OZE.

Přechod na oběhové hospodářství/cirkulární ekonomiku v regionu je nedostatečný. Naopak ukončením zplyňování uhlí s využitím nebezpečných odpadů situaci v oblasti nakládání s odpady zhoršil. Současná hrubá přidaná hodnota KVK je energeticky relativně náročná, pochází z odvětví s vysokou materiálovou náročností a nižší přidanou hodnotou. KVK zároveň není inovačním lídrem evropského významu. Orientace na nové „niky“ znalostní společnosti je věcí podniků, veřejná správa by však měla vytvořit zázemí pro růst jejich potenciálu.

V KVK se postupně zvyšuje podíl lidí s odborným a vysokoškolským vzděláním na celkové populaci regionu. Zároveň se zhoršují výsledky měření kvality vzdělávání.

Pro KVK je charakteristická migrace za prací (do Německa), růst podnikání na česko-německých hranicích a příliv cizinců trvale žijících v KVK. Počet obyvatel regionu je jen o málo vyšší, než je celkový počet exekucí v kraji. Kultivace německým prostředím a příchod cizinců do regionu může ovlivnit podnikavost, vytvářet nový kulturní kontext a posilovat mezinárodní otevřenost regionu.

Znalostní společnost znamená v průměru poměrně vysoké vzdělání jejich členů, které pak vede k určité změně hodnotového systému, jiným parametrům kvality života. Výzvou pro region je podpora celého vzdělávacího systému, od mateřských škol po budoucí vysokoškolská pracoviště a výzkum zaměřený na specifika regionu a potenciální nové obory, např. „silver economy“. Součástí inkluzivního vzdělávání je výrazná podpora talentů a elitních škol, právě tak jako nadprůměrná péče o vzdělání dětí ze sociálně křehkých poměrů. Vzdělanostní skladba obyvatelstva je rozhodující pro růst prosperity a vzhledem ke struktuře školství v ČR je vytvoření podmínek v této oblasti zásadním úkolem veřejné správy.

KVK patří mezi regiony s nejvyšším podílem ekologického zemědělství v České republice, což je povzbudivý fakt. Zemědělství je zároveň jedním z největších znečišťovatelů životního prostředí, hned po zatížení prostředí z povrchové těžby surovin a znečištění ovzduší z produkce energie. Největší objem skleníkových plynů pochází rovněž z produkce energie. Staré ekologické zátěže, jako pozůstatek bývalé prosperity, jsou dnes v mnoha případech zábranou dalšího rozvoje, podobně brownfieldy, dědictví ne vždy dobře provedené ekonomické transformace nebo nedostatečného vztahu k vlastnímu majetku. Pověstné „vymírání“ krušnohorských lesů se zastavilo. Nové klimatické výzvy dávají příležitost ke zvýšení nároků na skladbu lesa a větší roli rychle rostoucích dřevin.

Potenciál sekvestrace uhlíku v řídké osídlených částech regionu je výzvou pro rozvoj ekosystémových služeb a nadprůměrný příspěvek regionu k dosahování klimatických cílů. Potenciál energetických úspor, nové výstavby v (téměř) pasivním standardu, adaptované na klimatickou změnu a přispívající k tvorbě kultivovaného a environmentálně příznivého prostředí, nové dopravní módy ve městech a obcích mohou přispět nejen k zachování a růstu biodiverzity (viz Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030 - Navrácení přírody do našeho života) a environmentálně příznivému podnikání (viz Strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“ pro spravedlivé, zdravé a ekologické potravinové systémy), ale mohou se stát motorem přeměny regionu. Pro tuto oblast rozvoje je rozhodující iniciační role veřejné správy, aktivita samospráv obcí i úsilí krajské samosprávy.

„Nový evropský Bauhaus je projektem naděje na lepší společný život po pandemii. Jde o sladění udržitelnosti se stylem, o přiblížení myšlenek Zelené dohody občanům a promítnutí těchto myšlenek do jejich životů. Aby byl nový evropský Bauhaus úspěšný, potřebujeme všechny kreativní lidi – designéry, umělce, vědce, architekty i občany.“

— Ursula von der Leyen

S odkazem na text k jednotlivým programům transformace a na provedené studie a analýzy zde uvádíme pouze několik faktů, významných pro probíhající restrukturalizaci:

- Podle statistiky ČSÚ v roce 2019 bylo v KVK celkem 36 velkých subjektů, tedy s více než 250 zaměstnanci, z toho jen tři s více než 1 000 zaměstnanci. Do této skupiny ovšem patří kromě soukromých podniků rovněž Karlovarský kraj a jím zřízená Karlovarská krajská nemocnice a.s. a Územní zdravotnická záchraná služba Karlovarského kraje, p.o., Statutární město Karlovy Vary a jím zřizovaný Dopravní podnik Karlovy Vary, a.s. a Krajské ředitelství policie Karlovarského kraje. Z hlediska rozvoje kraje je tedy významné, co udělají při správě svého majetku také veřejné subjekty.
- Největším zaměstnavatelem v KVK je Sokolovská uhelná, právní nástupce, a. s., zaměřující se na těžbu uhlí a výrobu el. energie a tepla. Druhý nejvyšší počet pracovníků zaměstnává společnost WITTE Nejdek spol. s r.o., zabývající se výrobou autozámků a komponentů pro automobilový průmysl. Třetím nejvýznamnějším zaměstnavatelem je Karlovarská krajská nemocnice a.s., která

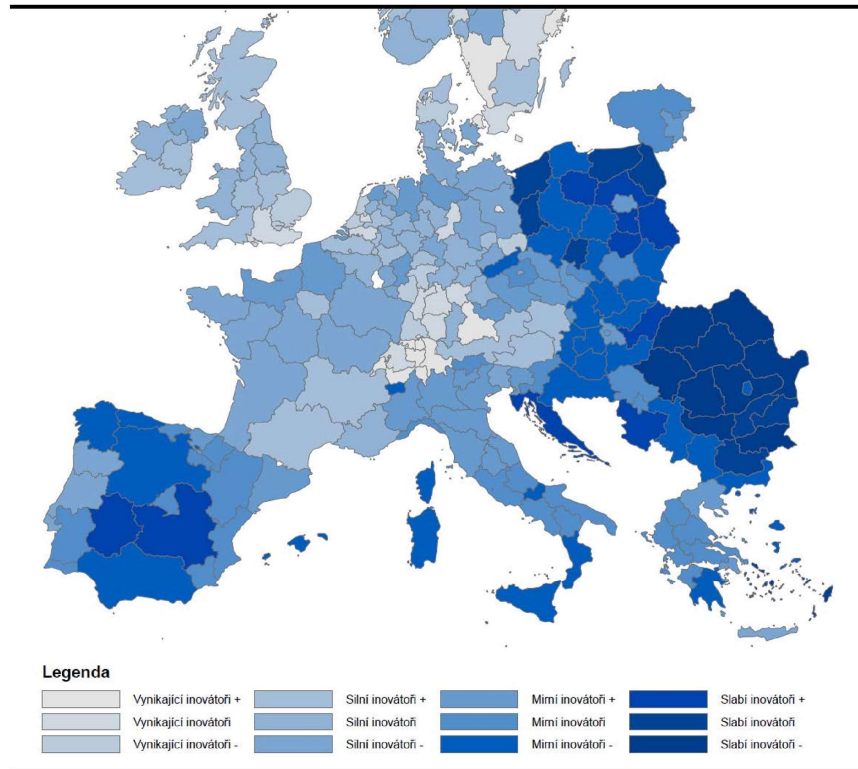
poskytuje ústavní zdravotní péči a provozuje dvě nemocnice, v Chebu a v Karlových Varech. Společnosti Sokolovská uhelná, právní nástupce, a. s. a WITTE Nejdek, spol. s r.o. jsou také největší co do obrátu, který přesahuje sedm mld. Kč. Kromě prvně jmenované SUAS mají všechny větší soukromé společnosti zahraničního vlastníka.

- Podle závěrů z mapování inovační kapacity – INKA – je handicapem české společnosti to, že v podnicích nepůsobí lidé s celosvětovou ambicí a kapitál je v rukou zahraničních vlastníků, jejichž rozhodování se odehrává v místě, které se liší od místa podnikání. Z tohoto hlediska má KVK určitou výhodu, zejména v oblasti lázeňství – většina funkčních lázní, část výroby skla a keramiky a transformující se uhelné hornictví a energetika jsou v rukou českých vlastníků, jejichž podnikání je do jisté míry závislé na prosperitě regionu.
- V regionu působí přes 130 malých a středních firem, zejména v oblasti slévárenství a zpracování kovů. Tyto podniky jsou potenciálním zaměstnavatelem pro pracovníky s technickou kvalifikací, případně bez specifické kvalifikace, jejich rozvoj je proto velmi potřebný. Více než polovina jich sídlí v Karlových Varech a jejich okolí.
- Na lázeňství je navázána řada služeb a subdodavatelů – malé podniky, které poskytují služby v oblasti turistiky, hotelnictví, restaurace, úklidové a další služby. Tato dlouhodobá výhoda se však ukázala jako rizikový faktor v průběhu pandemie COVID-19.
- Největším podnikovým konglomerátem je Sokolovská uhelná, právní nástupce, a. s., která představuje 26 majetkově propojených firem.
- Z hlediska ekonomické výkonnosti je KVK na posledním místě v ČR v HPH na obyvatele, počet obyvatel regionu je jen o málo vyšší než je celkový počet exekucí v kraji, skladba obyvatelstva je nebývale vychýlena ve prospěch lidí s nižším vzděláním, chybí „duchovní centrum“ – dostatečně silná vysokoškolská nebo výzkumná instituce se sídlem v kraji. Vzhledem k většímu počtu podobně velkých měst není krajské město dostatečně prosazováno jako hlavní centrum kultury.
- Pracovní příležitosti jsou v KVK dlouhodobě pro lidi méně vzdělané, školní výsledky dětí v KVK patří k nejhorším v ČR, je zde největší počet vyloučených lokalit.
- Centrální zásobování teplem, soustavy jsou však v řadě případů zastaralé a předimenzované, což vede k významným tepelným ztrátám.
- Příležitostí je mimořádná historie regionu, vázaná na lázeňství a kulturu.
- Méně známou skutečností je počet cizinců, trvale žijících v kraji, přinášejících podnikavost a snahu prosadit se. Půlstoletí se dosud neakcentovalo ani ekologické zemědělství, v kraji velmi rozšířené. Výroba skla a porcelánu je světově známá, méně se už ví o světově uznávané výrobě hudebních nástrojů.

Vybrané srovnání krajů

Obrázek 7 Skupiny výkonnosti regionálního inovačního indexu

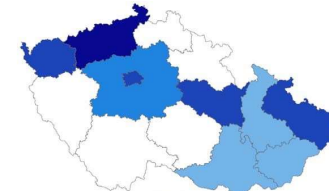

Zdroj dat: RIS 2019-database, EK, 2019, upraveno AQE advisors, a.s.

Region soudržnosti Severozápad (CZ04) patří mezi mírné inovátory s mínusem. Jeho inovační výkonnost se v od počátečního měření snižuje (porovnání mezi roky 2011 a 2019 vykazuje snížení o 1 %). Mezi silné inovátory se umístila pouze Praha, která téměř dosahuje průměru EU (100 = průměr). Mezi mírné inovátory se umístilo zbytek Česka. Oproti EU si z Česka vede nejhůře Severozápad (CZ04) s relativní hodnotou 57,4 (téměř polovina inovační výkonnosti průměru EU).

Obrázek 8 Situace v krajích

Emise v krajích, 2019

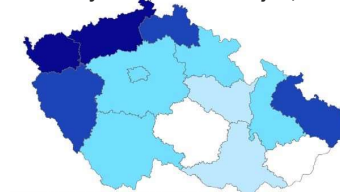

Emise CO₂, CO₂, Metanu, NO_x a PM10 na Km²

Zdroj dat: Evropská databáze emisí, zpracování AQE advisors, a.s.

Podíl obyvatel v exekuci v krajích, 2019

Počet osob v exekuci na osoby starší 15 let

Zdroj dat: mapaexekuci.cz, zpracování AQE advisors, a.s.

Průměrné mzdy fyzických osob, 2019

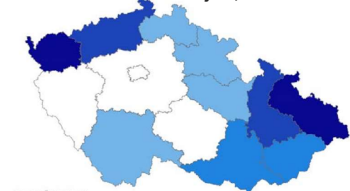

Průměrná výše mezd

Zdroj dat: ČSÚ, zpracování AQE advisors, a.s.

Nezaměstnanost v krajích, 2019

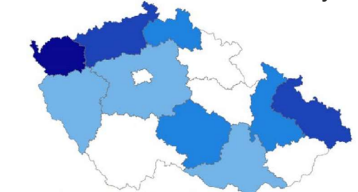

Nezaměstnanost

Zdroj dat: MPSV, zpracování AQE advisors, a.s.

Zaměstnanost v odvětví Těžba a dobývání, 2019

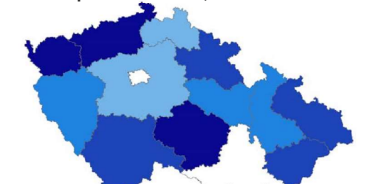

Zaměstnanost v CZ-NACE B Těžba a dobývání

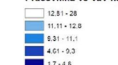

Zdroj dat: ČSÚ, zpracování AQE advisors, a.s.

Počet pracovníků VaV, 2018

Pracovníků ve VaV na 1000 zaměstnanců

Zdroj dat: MPSV, zpracování AQE advisors, a.s.

Architektura Plánu

Východiska a priority Plánu

Cílem transformace KVK je udržitelný rozvoj regionu, vyjádřený v záhlaví dokumentu transformační vizi, orientovanou do všech třech pilířů udržitelného rozvoje a globálním cílem pro rok 2030.

Opatření k naplnění vize v každém pilíři budou směřována do aktivit infrastrukturních, krátkodobých a dlouhodobých, do investic v území a do rozvoje potenciálu lidí.

Vzhledem k tomu, že taxonomie EU získává stále větší odezvu u velkých podniků i financujících společností, bude KVK podporovat takové investice do nových technologií, které splní co nejvyšší požadavky na limity zatížení životního prostředí a s ohledem na ochranu klimatu.

V rámci Fondu spravedlivé transformace se bude jednat zejména o vytváření dlouhodobě funkční a v čase udržitelné infrastruktury, koordinované z centra kraje a zasahující celé území kraje tak, aby docházelo k rozvoji tohoto na počet obyvatel a území velmi malého regionu. Jeho „malé rozměry“ zatím působily neustálý pokles konkurenceschopnosti KVK vůči ostatním krajům v ČR (stále nižší HDP/obyvatele ve srovnání s jinými kraji, nejhorší vzdělanostní struktura obyvatel a nízké průměrné mzdy, absence akademických institucí, zásobování energií závislé na uhlí a vysoký podíl brownfieldů na celkové ploše kraje).

Zásadní změny dané Zelenou dohodou pro Evropu, postupným ukončováním těžby uhlí a výroby energie z uhlí jsou příležitostí změnit nevýhodu na výhodu, a systematickou podporou změn z úrovně vedení kraje do celého regionu minimalizovat vnitroregionální disparity a v průběhu následujících let proměnit KVK na místo atraktivní pro mladé i staré, místní obyvatele, nově příchozí i krátkodobé návštěvníky.

Obrázek 9 Priority Plánu transformace

EKONOMICKÁ TRANSFORMACE

založená na:

- lokální produkci výrobků a služeb určených pro trh s vysokou přidanou hodnotou, nízkou spotřebou hmoty a energie,
- na tradiční produkci s vysokým exportním potenciálem a schopností firem v KVK zapojit se do globálních hodnotových řetězců.

SPOLEČENSKÁ TRANSFORMACE

založená na:

- vzdělané populaci a kvalifikovaných lidech, kteří budou tvořit základ budoucí prosperity kraje,
- na rozvoji komunit, komunitního a kulturního života regionu.

ENVIRONMENTÁLNÍ A KLIMATICKÁ TRANSFORMACE

založená na:

- kvalitním prostředím pro život, a to jak ve městech a obcích, tak ve volné krajině,
- adaptaci na změnu klimatu, snižování dopadů na životní prostředí, a to jak mitigačními opatřeními, tak příspěvkem k sekvenci uhlíku.

<p>TRADICE</p> <p>Vysoký výkon v tradičních odvětvích a v nových podmínkách</p>	<p>ZNALOSTI</p> <p>Kvalitní vzdělání, adaptace na celoživotní učení</p>	<p>REGENERACE</p> <p>Čisté prostředí přispívající k ochraně klimatu</p>
<p>INOVACE</p> <p>Nové produkty a služby v nových odvětvích</p>	<p>SPOLUPRÁCE</p> <p>Kulturní dědictví, kraj bez vyloučených lokalit</p>	<p>ENERGIE A MATERIÁLY</p> <p>Nová energie z nových zdrojů</p>

Zdroj: AQE advisors, a.s.

Struktura Plánu

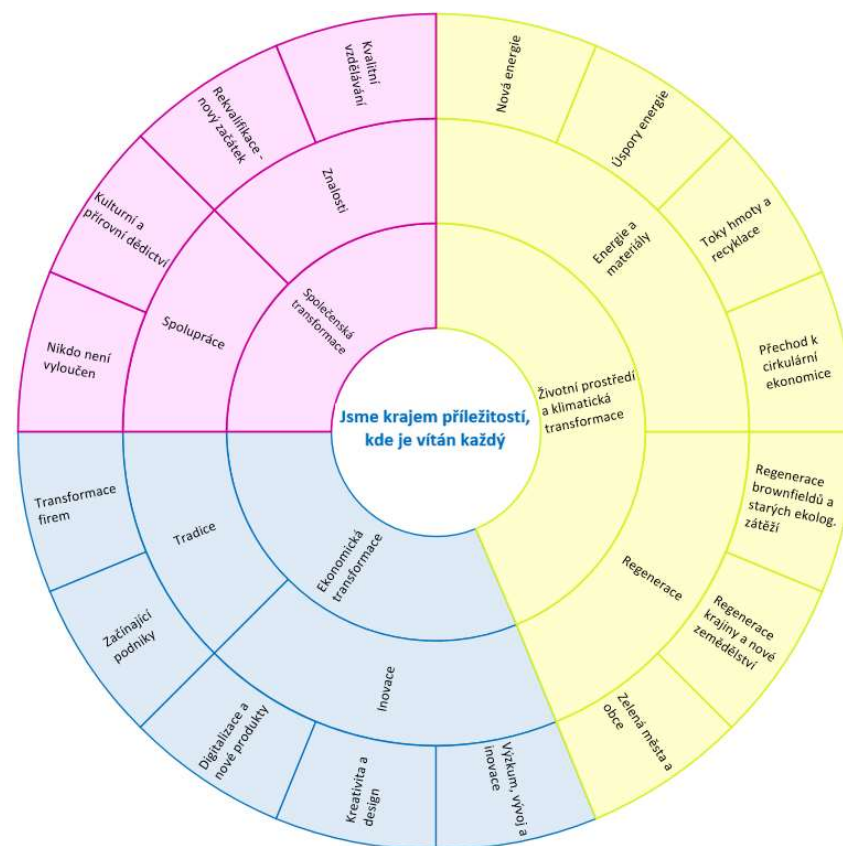
Navržená struktura Plánu je logická a zcela v souladu s požadavky na strategický dokument. Kromě čtyř na sebe navazujících a provázaných úrovní v sobě nese i požadavky na synergické efekty jednotlivých typů intervencí. Základem Plánu je hodnotově orientovaná vize, která cílí k naplnění principů MST. Vize je postavena na třech „Prioritách“, jež jsou plně v souladu s cíli udržitelného rozvoje. Pro každou Prioritu jsou k dispozici dva Programy. Specifické cíle, kterých je 16, vymezují zejména podporované typové intervence, využití MST a cílové skupiny příjemců.

V rámci průběžné evaluace bude hodnoceno naplňování cílů Plánu, a to i na úrovni jednotlivých Programů, Specifických cílů i projektů.

Obrázek 10 Architektura Plánu transformace

Vize	Základní směřování v transformaci KVK do roku 2050
Priority	Vymezení základních strategických směrů
Programy	Návrh rámcových programových témat k realizaci (uvažujeme v širším kontextu než MST)
Specifické cíle	Podporované oblasti intervence, ve vazbě na specifická pravidla pro žadatele a příjemce
Typové intervence	Výčet aktivit vedoucích k naplnění specifických cílů
Evaluace	Hodnocení dopadů jednotlivých projektů. Došlo k naplnění předpokládaných cílů všech strategických úrovní?

Mapa Plánu

Zdroj: AQE advisors, a.s.

Využití mechanismu spravedlivé transformace

Zesíleným celoevropským úsilím o dosažení klimatických cílů, a s ohledem na potřebu resilience po zkušenostech s pandemií COVID-19, dostává KVK velmi významný impuls k rozsáhlé transformaci. Z tohoto důvodu PSÚT Karlovarský kraj předpokládá využití všech tří pilířů Mechanismu spravedlivé transformace.

V souladu s návrhem nařízení k FST budou v rámci prvního pilíře podporovány všechny typy aktivit, které návrh nařízení umožňuje, a to jak ve veřejném sektoru, tak v malých a středních firmách se

sídlem v regionu. Zcela výjimečně budou podpořeny některé aktivity velkých firem a firem se sídlem mimo KVK, ale s rozhodujícím dopadem do zaměstnanosti v KVK. Nezbytnou podmínkou jakékoli dotace soukromým subjektům je zveřejňování zpráv o hospodaření ve Sbírce listin. **Z tohoto pilíře budou podpořeny zejména velké (neinvestiční i investiční) infrastrukturní projekty na území kraje pro rozvoj inovací a podnikání, výzkum a vývoj, školství, rozvoj kreativity, zaměstnanost a SMART rozvoj regionu.**

„Musíme prokázat solidaritu s nejméně postiženými regiony v Evropě, jako jsou regiony, ve kterých se těží uhlí a další, abychom zajistili, že Green Deal získá plnou podporu všech lidí a bude mít šanci, aby se stal skutečností.“

— Frans Timmermans

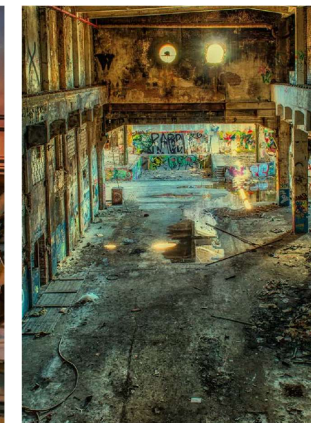
Velké podniky v regionu předpokládají řadu nových produktivních investic, rozšiřování stávajících a rozvoj nových výrobních kapacit. Zejména pro jejich podporu bude využit 2. pilíř mechanismu spravedlivé transformace. **Hlavní zájem se očekává o nové oblasti podnikání v energetice, využití OZE, změnu zásobování teplem a elektřinou, růst kapacit v tradičních průmyslových odvětvích v kraji.** Podpora v tomto pilíři bude orientována také na SME, pokud budou podnikat v energetice, chemii a dalších průmyslových odvětvích a toto podnikání zároveň nebude v rozporu s podmínkami dopadů na životní prostředí (podmínky principu “do no significant harm”, česky “významně neškodit”).

Většina měst a obcí v regionu je v dobré finanční kondici (viz Příloha), což jim umožní kombinací různých typů podpor vytvořit dobré podmínky pro život lidí. Jedná se zejména o obnovu zastaralého bytového fondu, likvidaci nevyhovujícího bydlení, výstavbu nových obytných prostorů a souvisejících veřejných prostor tak, aby se zásadním způsobem zvýšila kultura bydlení, kvalita života v daném místě, včetně ohledu na minimalizaci dopadů takto postavených budov a čtvrtí na klima.

S měnícím se způsobem života (např. práce z domova, růst zájmu o kulturu a turistiku, zdravý životní styl) budou na města a obce kladeny nové požadavky, v daleko větších rozměrech než umožňují dotační tituly ČR a EU. **Na základě dlouhodobě účinných SMART strategií (zahnujících oblast digitalizace, vzdělávání, zdravotní a sociální péče, tvorby veřejného prostoru, modré a zelené infrastruktury, aktivní mobility, ochrany životního prostředí atd.) budou města v Karlovarském kraji budována pro všechny generace.** Toto umožní podpora z 3. pilíře mechanismu spravedlivé transformace.

Investiční potenciál obcí Karlovarského kraje

Investiční úvěrový rámec (dále jen rámec) vychází ze zákona č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti. Zákonem je mimo jiné definováno tzv. fiskální pravidlo, podle kterého musí ÚSC hospodařit tak, aby výše jeho dluhu nepřesáhla 60 % průměru jeho příjmů za poslední čtyři rozpočtové roky.

Využitím investičního úvěrového rámce mohou subjekty šetřit významné finanční prostředky, protože na základě získaných hodnot mohou realizovat investice fakticky dříve (na dluh), za daleko nižší cenu (jde zejména o růst cen stavebních zakázek, inflaci atd.).

Kraj jako celek dle dat roku 2020 může využít téměř 4 mld. Kč v rámci rámce 60% čtyřletého průměru příjmů.

Minimum při využití 30 % pak činí 1,76 mld. Kč. Porovnáním vypočtených hodnot rámce z roku 2019 a 2020 vyplývá, že jak za celý kraj, tak i v jednotlivých oblastech ORP došlo ke snížení zadlužení.

Tabulka 3 Investiční potenciál obcí KVK

území ORP	Investiční úvěrový rámec (rok 2019)				Investiční úvěrový rámec (rok 2020)			
	30%	40%	50%	60%	30%	40%	50%	60%
Aš	60 195	96 337	132 479	168 622	86 835	129 998	173 161	216 704
Cheb	341 650	462 930	590 154	717 433	357 510	483 904	613 899	743 894
Karlovy Vary	387 364	590 673	801 537	1 012 400	432 143	630 192	843 300	1 056 407
Kraslice	46 903	78 927	110 951	142 975	55 312	88 480	121 649	154 817
Mariánské Lázně	171 076	231 422	291 768	352 113	181 437	244 293	307 995	371 698
Ostrov	196 145	264 203	335 588	407 606	203 236	276 011	350 577	427 040
Sokolov	431 633	594 786	773 359	954 445	444 772	628 344	811 917	995 489
Karlovarský kraj	1 634 966	2 319 277	3 035 835	3 755 594	1 761 244	2 481 223	3 222 497	3 966 050

Zdroj a zpracování: AQE advisors, a.s.

3. Provázené priority transformace

„Nejčastější příčinou toho, že nedosáhneme svých cílů, je skutečnost, že zabíjíme čas tím, že děláme nejdříve druhořadé věci.“

— Robert J. Mckain

Ekonomická transformace
Společenská transformace
Životní prostředí a klimatická transformace

Ekonomická transformace

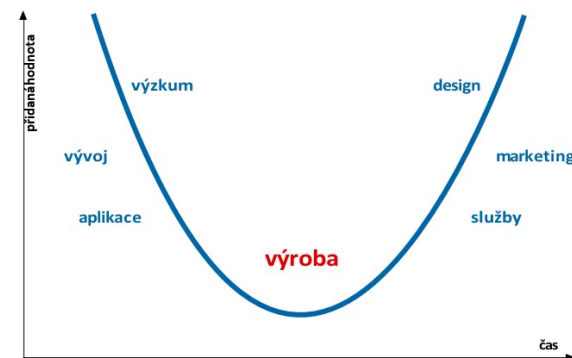

Z analýz zpracovaných pro Karlovarský kraj a ze strategických dokumentů KVK (RIS3 a další) plyne, že v současnosti je region zcela orientován právě na část produkčního řetězce s poměrně nízkou přidanou hodnotou.

Hospodářství kraje je charakterizováno orientací na těžbu surovin, průmyslovou produkci s velkou spotřebou energie a materiálů a nízkou přidanou hodnotou, vysokým podílem firem v zahraničním vlastnictví – subdodavatelů mateřských firem v cizině, vysokým podílem služeb spojených s lázeňstvím a cestovním ruchem. Hospodářství kraje vyžaduje málo kvalifikované pracovníky, vysoký podíl málo kvalifikované populace nahrává rozvoji nenáročné produkce. Vysoce kvalifikovaní lidé z kraje odcházejí a populace stárne.

Potřeby ekonomické transformace vyjadřuje Shihova křivka, která znázorňuje, jak se přidaná hodnota mění v různých fázích uvádění produktu na trh ve výrobním průmyslu. Přeneseně, v jaké fázi výroby přidaná hodnota vzniká:

Obrázek 11 The Smiling Curve, Stan Shih

Zdroj: Stan Shih, upraveno AQE advisors, a.s.

Současná situace

V posledních 15 letech je pro KVK charakteristická nízká míra hospodářského růstu a zaostávání za ostatními regiony ČR. Regionální HDP je negativně ovlivňován nízkou produktivitou práce napříč téměř všemi sektory jeho ekonomiky, která je nejnižší mezi všemi kraji Česka (65 % národního průměru) a roste velmi pomalu. Podniky v kraji se ve velké míře soustřeďují na výrobu standardizovaných produktů a komponentů s nízkou přidanou hodnotou, z čehož plyne využívání málo kvalifikovaných pracovníků. Nová pracovní místa vyžadující mnohem kvalifikovanější pracovníky vznikají jen v malé míře.

Na současné ekonomice kraje mají vysoký podíl služby (přes 62 % v roce 2018) a tento podíl v posledních letech roste. Služby jsou vázány zejména na krajské specifikum – lázeňství. KVK se v roce 2018 podílel více než 51 % na celkovém počtu přijatých lázeňských hostů v ČR, v případě zahraničních lázeňských hostů byl jeho podíl dominantní (95 %). Vysoký podíl služeb v hospodářství kraje vázaný na

tuto oblast vypovídá spíše o slabé výkonnosti zpracovatelského průmyslu než o úspěšném posunu k vyšší přidané hodnotě

Ze zpracovatelského průmyslu jsou podle podílu na tržbách a zaměstnanosti nejvýznamnější výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků strojírenství, subdodávky pro automobilový průmysl, výroba ostatních nekovových minerálních výrobků (sklo, porcelán, stavební hmoty). Specifikem je výroba nápojů založená na využívání přírodních minerálních vod, jejichž prameny jsou zde mimořádně koncentrovány. Významným odvětvím je rovněž těžba uhlí a energetika, která postupně prochází útlumem.

Většina firem jsou výrobní pobočky zahraničních firem, jejichž růst je tažen poptávkou mateřských společností. V souboru místních průmyslových firem s více než 100 zaměstnanci se tato skutečnost projevuje např. mezi kraji ČR zdaleka nejnižší průměrnou hodnotou tržeb z prodeje vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy a tržeb za přímý vývoz (několikanásobně pod národním průměrem) i přes zvyšování podílu na tržbách.

„Novým evropským Bauhausem, v němž se spojí udržitelnost s estetickou stránkou, usilujeme o vytvoření inovativního rámce na podporu, usnadnění a urychlení ekologické transformace. Vytvořením mostu mezi světem umění a kultury na jedné straně a světem vědy a techniky na straně druhé zajistíme, že se zapojí celá veřejnost: umělci, studenti, architekti, inženýři, akademická obec i inovátoři. To odstartuje systémovou změnu.“

— Marija Gabrielová

Cíl ekonomické transformace

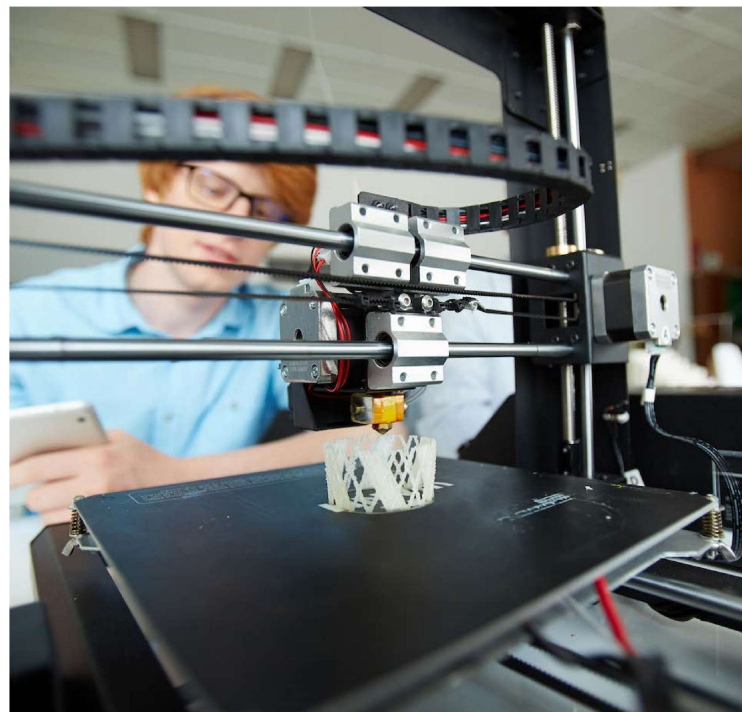
Cílem ekonomické transformace je změna skladby hospodářského výkonu kraje tak, aby se Karlovarský kraj postupně vyrovnával ostatním regionům ČR.

Cíle bude dosaženo:

- růstem podílu služeb obecně,
- růstem podílu vysoce kvalifikovaných služeb,
- vysokou přidanou hodnotou produkce malých a středních podniků se sídlem v kraji a s exportním potenciálem,
- rozvojem specifických výrob nezbytných pro využití v regionu i za jeho hranicemi.

K dosažení cíle slouží dva programy:

- TRADICE
- INOVACE

Společenská transformace

KVK v minulosti prošel, a také v současnosti prochází, významnými změnami ve složení populace. Industriální společnost vyžadovala velký objem práce lidí s nižší kvalifikací, případně specifickou kvalifikací, která se v čase (v průběhu jejich pracovního života) neměnila. Nové společenské výzvy, spojené s novými prostředky výroby, komunikace a novými způsoby naplňování potřeb lidí, povedou k významným společenským změnám.

Celoevropským i celonárodním trendem v České republice je zvyšování kvalifikace, čemuž odpovídá i skutečnost, že kdy na vysokých školách v současné době běžně studuje téměř polovina populačních ročníků. Z odpovídajících populačních ročníků KVK je to asi třetina. Individualizace výroby i služeb pro občany (často označována jako Průmysl 4.0 nebo Společnost 4.0) bude vyžadovat nejen nové dovednosti a vyšší kvalifikaci, ale také flexibilitu na trhu práce a schopnost celoživotního učení. Rozvoj potenciálu lidí bude zvláště v informační společnosti po pandemii COVID-19 rozhodující pro ekonomickou prosperitu a společenskou transformaci.

Současná situace

KVK se potýká s velmi negativním demografickým vývojem, způsobeným migrací a stárnutím obyvatelstva. Zároveň má relativně nepříznivé vzdělanostní složení obyvatel, strukturou vzdělání patří mezi kraje s nejhorsí vzdělanostní skladbou, i když se podíl lidí s vyšším vzděláním postupně zvyšuje. V současné době je na předposledním místě v mezikrajském srovnání, s druhým nejvyšším podílem lidí se základním vzděláním. Toto je regionálním handicapem z hlediska přirozeného budoucího vývoje i z hlediska rozvoje pracovních příležitostí v podnicích vyžadujících vyšší kvalifikaci.

Z dlouhodobých výzkumů plyne, že zatímco děti rodičů-vysokoškoláků jsou téměř 100% orientovány na vysokoškolské vzdělání, sociálně a vzdělanostně slabší prostředí podstatně méně motivuje mladou generaci ke studiu. Zároveň jsou děti z těchto rodin hůře vybaveny znalostně a rozvojem potenciálu a dovedností v mladším věku pro vyšší stupeň vzdělávání.

I když poptávka místních podniků po vysoce kvalifikovaných a vzdělaných lidech existuje, kraj není dostatečně atraktivní pro absolventy středních a vysokých škol. Zaměstnavatelé si stěžují na nevhodnou skladbu středního školství v KVK, které jim nedává záruku nalezení vhodných pracovníků.

Z Analýzy příčin odchodu pracovní síly z KVK, kterou nechala zpracovat Karlovarská agentura rozvoje podnikání, se ukazuje nedostatečná nabídka pracovních příležitostí, nedostatečné finanční ohodnocení, nedostatečné možnosti trávení volného času, nekvalitní podmínky pro rodinný život a nedostatečné možnosti vzdělávání. Kritickým zjištěním je skutečnost, že více než 60 % studentů středních škol, středních odborných učilišť a vyšších odborných škol v KVK se chystá opustit obec, ve které žijí. Nejčastějšími důvody jsou – vedle výše uvedených – nízká atraktivita obce a vysoká míra sociálně patologických jevů.

S nižším vzděláním je téměř automaticky spojen vysoký počet sociálně vyloučených komunit a vysoký počet exekucí. V blízké budoucnosti (jak ukázala covidová pandemie) hrozí digitální vyloučení, resp. prohloubení sociální vyloučenosti způsobené nedostupností digitálních kompetencí a odpovídajícím vybavením.

V KVK zároveň roste komunita vysoce motivovaných cizinců, což je rovněž třeba brát do úvahy. V počtu trvale usídlených cizinců v poměru celkovému počtu obyvatel je KVK v celorepublikovém srovnání unikátní. Z téměř 22 tisíc cizinců trvale žijících v KVK, je více než polovina Vietnamců, dalšími významně zastoupenými národnostmi jsou Němci, Ukrajinci, Slováci a Rusové. Význam této komunity se projevuje jak v ekonomice, tak také ve školství. Ze studií, které popisují změny v pohraničí na německé straně, ve Svobodném státě Bavorsko a Sasko, je také zde patrný odliv obyvatel do vnitrozemí, a to v daleko větší míře než je tomu v KVK. Některá města v blízkosti hranic v Bavorsku sice rostou, ale pouze přílivem cizinců. Je proto jisté vhodné zvážit atraktivitu KVK také pro tuto skupinu obyvatel.

Absence výzkumných kapacit a horší dostupnost vysokoškolského vzdělání je dosavadním handicapem. Rozvoj kulturního dědictví je příležitostí nejen pro identifikaci se obyvatel s regionem, ale také významnou podnikatelskou příležitostí.

„Umělá inteligence (AI) radikálně změní naše životy a transformuje naši společnost. Tento posun, který již začal, bude s největší a nejhlubší a nejrychlejší, jaké kdy lidstvo zažilo. Panuje obecná shoda, že AI přinese mnoho nových příležitostí a že většina změn by měla být pozitivních.“

— Vladimír Šucha, Jean-Phillipe Gammel

Cíl společenské transformace

Cílem společenské transformace je zastavení odlivu mladých lidí z regionu a změna vzdělanostní skladby obyvatelstva. Znamená to mj. vytvoření kvalitních podmínek pro život rodin i jednotlivců každého věku a zásadní snížení počtu a velikosti sociálně (a digitálně) vyloučených komunit.

Cíle bude dosaženo:

- posílením kvality základního a středního školství v KVK zejména novými metodami výuky,
- navázáním kapacit vysokoškolského vzdělávání na nové příležitosti ve výzkumu v KVK,
- rozšířením systému celoživotního vzdělávání a nabídky rekvalifikace ve vztahu k nově vzniklým profesím,
- dlouhodobými programy spolupráce ve vyloučených lokalitách,
- podporou rozvoje znalostí kulturního dědictví, tradičního průmyslu jako zdroje sounáležitosti s regionem,
- vytvářením atraktivních podmínek pro život v KVK.

K dosažení cíle slouží dva programy:

- ZNALOSTI
- SPOLUPRÁCE

Životní prostředí a klimatická transformace

Dosažení klimatické neutrality do roku 2050 vyžaduje radikální změny v hospodářství, proměnu energetiky, vývoj a využití nových technologií. Je zásadním inovačním impulzem pro rozvoj společnosti. Naplňování cílů ve snižování emisí skleníkových plynů, energetických úsporách a změnách v energetice tak, jak jsou vyjádřeny v Národním plánu České republiky pro energetiku a klima, vyvolá dynamický rozvoj OZE, decentralizaci výroby elektřiny, rozvoj komunitní energetiky, efektivní využívání všech dostupných zdrojů energie a výrazné energetické úspory.

Adaptace na změnu klimatu znamená vyšší ochranu půdy a zadržení vody v krajině, využití ekosystémových služeb a rozvoj bioekonomiky. „Zelená města budoucnosti“ – modelování krajiny a nové utváření intravilánu měst a obcí s ohledem na klima, a to včetně změn v dopravě a dopravních cestách, přispěje ke snižování znečištění životního prostředí, snižování dopadů změny klimatu na lidské

zdraví a zvyšování sekvence uhlíku. KVK je třetím nejvýznamnějším regionem v České republice v oblasti dobývání uhlí, s významným podílem na výrobě elektřiny. Změny v energetice jej tedy zasáhnou velmi zásadním způsobem.

Současná situace

Transformace energetiky významně zasáhne část území KVK. Asi třetina obyvatel je zásobována z CZT přímo z výroby energie ve Vřesové a Tisové. Ty jsou zároveň nejvýznamnějšími producenty elektřiny z KVK. V posledních letech je z výroby v KVK dodáváno na trh o něco více elektřiny než z Moravskoslezského kraje, za rok 2019 to bylo cca 3,9 TWh. V samotném KVK se však spotřebuje jen jedna třetina produkovaného množství.

Teplárenství v kraji prochází aktuálně restrukturalizací, a to především v důsledku předpokládaných změn palivové základny. Podle Integrované strategie Karlovarské aglomerace – analytické části jsou systémy zásobování měst a obcí, za využití technologie na bázi zemního plynu, připraveny a funkční. O přepojení ze starého zdroje na nový jde u měst Karlovy Vary, Chodov, Nejdek, Nová Role, Vintřovic a Nové Sedlo. Soustavy zásobování teplem jsou v KVK rozsáhlé, na řadě míst jsou však rozvody zastaralé a předimenzované.

Potenciál biomasy a bioplynu je podstatně vyšší, než v současnosti využívány. K energeticky významným zdrojům patří kogenerační jednotka ve Žluticích, v pěti zdrojích se využívá bioplyn. Jedná se o čistírny odpadních vod v Karlových Varech a Sokolově, využití skládkového plynu v Kogeneraci Žalmanov, Skládku Sater Chodov a zemědělskou bioplynovou stanicí ve Vintřovicích.

„Biologická rozmanitost znamená velkou různorodost života na Zemi – ve světových rozsáhlých deštných pralesích i v malých parcích a zahrádkách, od plejtávka obrovského po mikroskopické houby. My lidé jsme součástí této sítě života a jsme na ní plně závislí: dodává nám potraviny, které jíme, filtruje vodu, kterou pijeme, a poskytuje nám vzduch, který dýcháme. Příroda je stejně tak důležitá pro naše tělesné i duševní zdraví, jako i pro schopnost naší společnosti vyrovnávat se s globální změnou, zdravotními hrozbami a katastrofami. Přírodu potřebujeme pro náš život.“

— Úvod Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030

Nakládání s odpady v KVK jen částečně přispívá k naplňování cílů daných hierarchií nakládání s odpady. Uzavření zplyňovací jednotky ve Vřesové zhoršilo dostupnost likvidace nebezpečných odpadů.

KVK má dobrou kvalitu ovzduší, vyšší znečištění je však ve městech, kromě emisí tepelných zdrojů zatížených hlavně automobilovou dopravou. Vysoký počet starých ekologických zátěží (podle databáze Systému evidence kontaminovaných míst jich v roce 2020 bylo 677), řada z nich s nadlimitní koncentrací znečištění, brání dalšímu využití území. Na rozdíl od brownfieldů, kterých je v KVK relativně malý počet ve srovnání s jinými regiony, je problematika odstraňování starých ekologických zátěží významná.

Vysoký podíl ekologického zemědělství a chráněná území dávají příležitost pro další rozšíření aktivit vedoucích k sekvestraci uhlíku. Lázeňská krajina je považována za součást léčebného prostředí a vedle této hlavní role může mít řadu dalších environmentálně pozitivních efektů.

Cíl priority životní prostředí a klimatické transformace

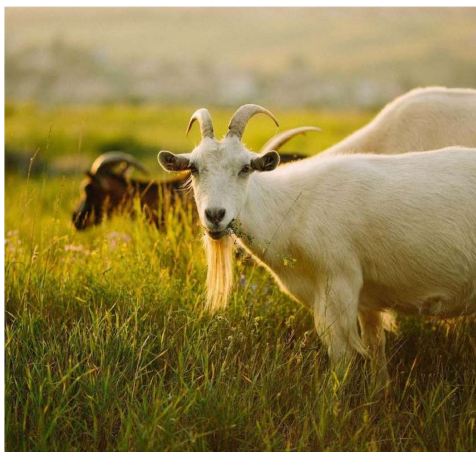
Cílem růstu kvality životního prostředí a klimatické transformace je snížení podílu KVK na emisní bilanci skleníkových plynů a zvýšení podílu ekosystémových služeb na vytváření dobrých podmínek pro život lidí v regionu.

Cíle bude dosaženo:

- zvýšením podílu OZE na celkové produkci energie v KVK, rozvojem komunitní energetiky a růstem úspor energie,
- podporou přechodu na oběhové hospodářství/cirkulární ekonomiku,
- odstraněním starých ekologických zátěží, revitalizací brownfieldů a jejich novým využitím,
- regenerací krajiny, tvorbou „zelených měst a obcí“ a dalším rozšířením ekologického zemědělství.

K dosažení cíle slouží dva programy:

- REGENERACE
- ENERGIE A MATERIÁLY

4. Tematické programy

„Synergický efekt jako přidaný účinek současného působení více mechanismů intervencí.“

Tradice
Inovace
Znalosti
Spolupráce
Regenerace
Energie a materiály

Program č.1

Tradice

Příspěvek k cíli 2030

Podporou v rámci programu Tradice lze dosáhnout významného pokroku v oblasti rozvoje specifických výrobních nezbytných pro využití v regionu i za jeho hranicemi a obecně růstu služeb, zejména ve spojení s nově se rozvíjejícími průmyslovými odvětvími.

Cílem do roku 2030 je zvýšit přidanou hodnotu produkce malých a středních podniků se sídlem v kraji, zejména v tradičních odvětvích, navázaných na zpracování kovů a ve strojírenství, zvýšit exportní potenciál a rozvinout specifické výroby mj. pro energetiku a v nových průmyslových výrobních odvětvích.

Specifické cíle Programu č. 1

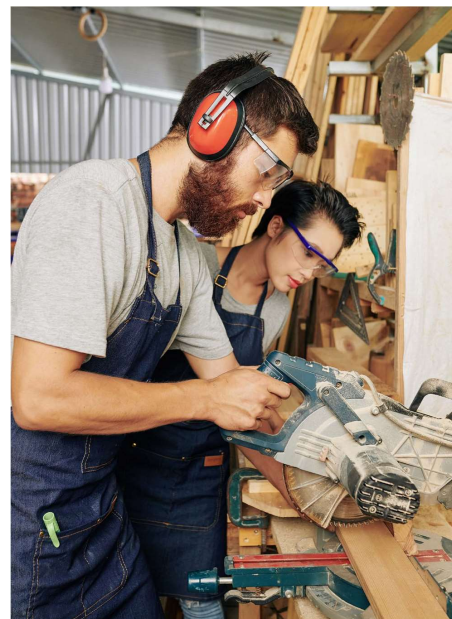
- 1.1 Začínající podnikání
- 1.2 Transformace firem

Současný stav

V roce 2017 proběhlo v KVK terénní šetření inovačních kapacit. Vzhledem k významu odvětví v krajském hospodářství byla největší pozornost zaměřena na podniky z oboru strojírenství a zakázkové kovodělné výroby, dále z oboru energetiky, využití OZE a zpracování druhotných surovin a také z tradičních průmyslových odvětví, zejména výroby skla, porcelánu a keramiky.

Nejvýznamnějšími obory v KVK jsou strojírenství, kovodělná výroba a elektrotechnika, ve kterých působí okolo 130 firem se 7 700 zaměstnanci. V oboru je častý zakázkový charakter výroby, zejména pro zahraniční zadavatele, většinou německé. To vyžaduje schopnost originálních řešení a dává dobrou příležitost pro rozvoj produkce s vyšší přidanou hodnotou. Řada výrobních procesů je spojena s automobilovým průmyslem, jedná se např. o kovové komponenty, zamykací systémy a další. RIS3 obsahuje určitý okruh průmyslových oborů, jejichž rozvoj může v nastávajícím období významně přispět k vyššímu

ekonomickému výkonu. Jedná se o průmyslové pece, stroje na zpracování plastů, dopravníkové systémy, elektrosystémy pro trolejbusy a autobusy, malé vodní elektrárny, malé čistírny odpadních vod a další.

Velký okruh podniků vyrábějících komponenty pro automobilový průmysl je příležitostí pro zapojení regionu do rozvoje autonomní mobility. V polovině roku 2022 by měl být zahájen provoz testovacího polygonu společnosti BMW, který je budován na území zasaženém těžbou. Přes zvýšenou opatrnost, která provází automobilový průmysl v důsledku pandemie COVID-19, se zde předpokládá dobudování celkem šesti okruhů se sty kilometrů testovacích tratí.

KVK se dlouhodobě vyznačuje nízkým přílivem zahraničních investorů. I když v posledních letech jejich objem roste, z hlediska dynamiky změny KVK dále zaostává za ostatními regiony ČR. Vzhledem k investici BMW a novému podnikání firem v návaznosti na ukončování těžby uhlí vzniká potenciál pro další investice. Zapojení podniků KVK do přeshraniční spolupráce může napomoci nově vzniklé Přeshraniční inovační strategii KVK se Svobodnými státy Bavorsko a Sasko, včetně partnerství s bavorským Klastrem pro mechatroniku a automatizaci.

Výhodou tradičního odvětví výroby skla, porcelánu a keramiky jsou celé produkční řetězce na území KVK nebo v jeho blízkosti. Výroba porcelánu je unikátní tím, že celý proces výroby je situován přímo v regionu, od těžby kaolínu po finální produkt s vysokým exportním potenciálem.

Transformace výroby energie a ukončování těžby uhlí je příležitostí také pro zachování energetiky jako významného oboru v KVK. Zásoby lithia v Krušných horách, a to jak nerostného bohatství, tak znovuvyužití z již vytěžených hornin, vyvolávají v posledních letech velký zájem nejen v České republice. Pokud by se realizoval produkční řetězec od surovin k produktům nezbytných pro decentralizovanou energetiku a elektromobilitu, umožnilo by to KVK udržet se mezi energeticky nejvýznamnějšími regiony České republiky a být významným exportérem vysoce žádaných produktů a nezanedbatelného know-how.

Specifický cíl 1.1

Začínající podnikání

Cílem je podpořit nové podnikatelské aktivity a rozvoj malých a středních podniků v tradičních průmyslových odvětvích.

Zdůvodnění

Ukončování těžby uhlí, změny v energetice a potřeba likvidovat následky těžby, odstranit staré ekologické zátěže, obnovovat bytový fond, tvořit a využívat různé funkce krajiny a další obory dávají příležitost pro rozvoj podnikání OSVČ, mikropodnikům a malých podnikům. Segment malého podnikání není v KVK dostatečně rozšířen, přitom je z hlediska zaměstnanosti velmi významný a může přinést určitou stabilitu v regionu v extrémních situacích, kdy ustane např. příliv turistů a lázeňských hostů. Služby seniorům, komunitní péče, logistické služby jsou příležitostí pro rozvoj dalšího drobného podnikání.

Hlavní cílové skupiny

Mikropodniky, malé a střední podniky

Typy příjemců

Obce a jimi zřizované organizace, kraj a jím zřizované nebo zakládané organizace, výzkumné organizace, výzkumné organizace, vysoké školy a univerzity, mikropodniky, malé a střední podniky, OSVČ, místní akční skupiny

Synergie a komplementarity

OP TAK, IROP – z OP ST budou financovány komplementární aktivity, komplementarity budou posuzovány z hlediska rozsahu projektů, uznatelných nákladů typů projektů i příjemců.

Typové intervence

K dosažení cíle je třeba vytvořit podpůrné nástroje pro zahájení podnikání, stimulovat podnikatelské prostředí za pomoci investičních i neinvestičních nástrojů, vytvořit vhodné podmínky a příležitosti pro výrobu produktů s vysokou přidanou hodnotou a s potenciálem exportu ve spolupráci se všemi relevantními partnery.

- krajská síť pro podporu začínajícího podnikání (mentoring, koučing atd.) ve spolupráci s dalšími aktéry,
- vytváření příležitostí pro výrobu – zařazení malých a středních podniků do globálních hodnotových řetězců, ve spolupráci s hospodářskými partnery a státními organizacemi (HK, CzechInvest),
- vyhledávání a úprava nemovitostí, využití drobných brownfieldů v obcích a městech KVK pro začínající podnikání za zvýhodněných podmínek,
- startovací vouchery pro začínající podnikatele,
- technická a administrativní podpora a co-workingové prostory pro začínající podniky,

- podpora firem podnikajících v nových odvětvích – novém stavebnictví, službách pro domácnost, OZE a energetických úsporách (investiční podpora i podpora rozšiřování znalostí),
- pořízování výrobních strojů a zařízení, pořízení patentů, ochranných známek, užitných a průmyslových vzorů, pořízení technologických postupů, programů, licencí a software,
- zavádění digitalizace v podnicích, vč. vstupní procesní analýzy a následné investiční podpory při nasazování digitálních řešení,
- podpora „proof of concept“ pro MSP,
- podpora rozvoje podnikání – programy na podporu vzniku a rozvoje podnikání.

Specifický cíl 1.2

Transformace firem

Cílem je podpora transformace podniků vázaných zejména na těžební a energetický průmysl, zachování pracovních míst, zvýšení produktivity práce, přidané hodnoty výrobků a služeb a zvýšení potenciálu pro export.

Zdůvodnění

Specifická situace KVK, kde se na malém prostoru historicky střetává kulturní tradice lázeňských měst s návaznými službami a těžký průmysl, představuje velkou výzvu a potenciál k transformaci. Tato specifika – společně s dlouhodobou zkušeností místních podniků – dávají prostor vzniku nových podnikatelských aktivit u transformujících se podniků. Rozvojem vývojového potenciálu mohou růst podniky v tradičních průmyslových odvětvích, zvýší se jejich exportní potenciál. Zároveň je potřebný dlouhodobější příliv domácích i zahraničních investic.

Hlavní cílové skupiny

Malé, střední a velké podniky

Typy příjemců

Obce a jimi zřizované organizace, kraj a jím zřizované nebo zakládané organizace, výzkumné organizace, vysoké školy a univerzity, OSVČ, malé, střední a velké podniky

Synergie a komplementarity

OP TAK, modernizační fond, IROP – z OP ST budou financovány komplementární aktivity, komplementarity budou posuzovány z hlediska rozsahu projektů, uznatelných nákladů typů projektů i příjemců.

Typové intervence

Intervence budou zaměřeny k podpoře fyzického a znalostního růstu podniků usídlených v KVK, do vyhledávání nových investorů a podpory investičních pobídek pro usídlení firem v KVK. Bude podporována transformace podniků sdílením know-how a podporou inovací. Intervence budou realizovány zejména v oblasti nové energetiky v návaznosti na dosahování klimatických cílů EU a pro transformaci podniků dosud subdodavatelsky vázaných do energetiky a těžby surovin:

- podpora restrukturalizace firem vázaných na produkci uhlí a energie, aktivní vyhledávání investorů (nejen zahraničních investic, ale také velkých domácích investorů) do perspektivních průmyslových oborů,
- podpora podniků s exportním potenciálem ke zvyšování produktivity práce a růstu exportu,
- podpora růstu firem, jejich vývojových center a kapacit výroby,
- vytváření příležitostí pro domácí i zahraniční investice, včetně investičních pobídek,
- podpora zvyšování know-how v podnicích zprostředkováním spolupráce s výzkumnými organizacemi,
- podpora podnikání v nových odvětvích bez tradice v regionu,
- podpora exportního potenciálu podniků v tradičních oblastech KVK,
- podpora podniků ve stavebnictví, rozvoje znalostí pro současné stavění (pasivní budovy, „zelené“ budovy, využití OZE),
- pořízování výrobních strojů a zařízení, pořízení technologických postupů, programů, licencí a software,
- zavádění digitalizace v podnicích, vč. vstupní procesní analýzy a následné investiční podpory při nasazování digitálních řešení.

Příspěvek k cíli 2030

Podporou v rámci programu Inovace lze dosáhnout významného pokroku v oblasti rozvoje vysoce kvalifikovaných služeb a vysoké přidané hodnoty v produkci malých a středních podniků se sídlem v kraji a s exportním potenciálem.

Cílem do roku 2030 jsou rozvinuté výzkumné aktivity v oblasti experimentálního a aplikovaného výzkumu a vývoje a usídlení akademických pracovišť na území kraje, přední umístění regionu mezi kraji v kreativních odvětvích, nové produkty a služby založené na digitalizaci a nové produkty a služby pro decentralizovanou energetiku 21. století.

Specifické cíle Programu č. 2

- 2.1 Výzkum a inovace
- 2.2 Kreativita a design
- 2.3 Digitalizace a nové produkty

Současný stav

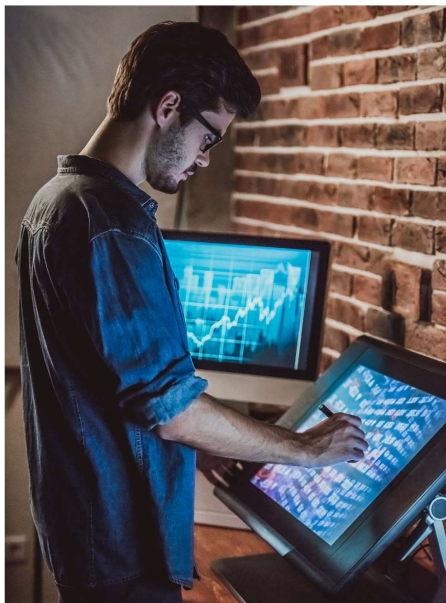
Znalostně náročné aktivity a výzkumné činnosti mají v KVK jen velmi malé zastoupení. Celková znalostní intenzita ekonomiky kraje je v průměru pětikrát nižší než v ostatních krajích ČR. Ve výši výdajů na „VaVal“ se negativně projevuje absence veřejných výzkumných kapacit, soustředění výzkumu do několika málo podniků, a to ve velmi malém rozsahu. V roce 2019 byl výzkum prováděn v 25 podnicích, s celkovými výdaji 324 mil. Kč, z toho 250 mil. Kč bylo investováno do výzkumu v podnicích se zahraničními vlastníky. Polovinu všech prostředků využily podniky v kovozpracujícím a strojírenském sektoru. Ze státního rozpočtu bylo do výzkumu v kraji investováno pouhých 6 mil. Kč, což je

indikátorem absence výzkumu ve veřejných organizacích a nízké míry spolupráce firem s výzkumnými organizacemi, tedy i jejich malé ambice k inovacím.

Jak bylo uvedeno výše, v KVK dlouhodobě absentuje akademické prostředí. V roce 2018 rozhodlo vedení KVK o založení Institutu lázeňství a balneologie (ILaB) a dubnu 2019 byla tato organizace zapsána do rejstříku veřejných výzkumných organizací na MŠMT. Tím byl vytvořen první předpoklad pro rozvoj výzkumu v oblasti lázeňství, které v České republice dlouhodobě chybí. V KVK zanikla výzkumná organizace obdobného obsahu v Mariánských Lázních v roce 1993. Založením ILaB, v.v.i., vzniká příležitost pro rozvoj výzkumu a inovací v řadě oborů, postupně také pro rozvoj vysokého školství k získání kvalifikací specifických pro KVK, resp. určité obory, zejména lázeňství.

Výzvy pro lázeňství nejsou jen v klasických oborech léčby (diabetes, ortopedie, interní lékařství apod.), ale také ve stále rostoucím počtu diagnóz nových nemocí, zejména v oblasti duševního zdraví. Výzvami pro výzkum je však také kulturní a přírodní bohatství kraje, jehož využitím mohou vzniknout nové podnikatelské příležitosti, a to včetně způsobů prezentace a využití ve vzdělávání nebo v lázeňské péči a doprovodných aktivitách (výukové programy, virtuální realita, gaming).

KVK si zachovává – i přes poměrně komplikovaný historický vývoj – řadu kulturních tradic, které doplňuje o nové tradice (např. existence mezinárodního filmového festivalu, silná tradice lázeňství, spojená s rozvojem architektury, tradiční kreativní obory zaměřené na sklo a porcelán). Vzhledem ke své architektonické, přírodní, industriální, technické a kulturní rozmanitosti má KVK příležitost stát se významnou filmovou lokalitou, a to komplexními službami, včetně zpracování filmových triků, počítačových animací, virtuální reality a dalších. Pro toto existuje v regionu základ ve Filmové kanceláři KVK. Světově známí výrobci skla a keramiky v regionu jsou místně nejbližšími zadavateli služeb produktového designu.

Digitalizace je velkou výzvou a příležitostí nejen pro KVK, který má v této oblasti poměrně dobré předpoklady. Ve srovnání s jinými regiony disponuje velmi kvalitním pokrytím sítěmi nové generace, a to i ve venkovských oblastech. Analýza překážek inovačního prostředí prokázala vysoký zájem obyvatelstva o digitální technologie a kvalitní a rychlé připojení (např. kraj patří mezi regiony s největším poměrem obyvatelstva využívajícího internet v mobilním telefonu, poměrně velká část obyvatelstva disponuje vysokorychlostním připojením k internetu). Spoluprací města Karlovy Vary a společnosti Vodafone bude spuštěna první komerční 5G síť). Významnější podnik v regionu již intenzivně řeší jak obecně digitalizaci, tak také Průmysl 4.0 (tvorbu kyberneticko-fyzických systémů, atd).

Dosud příliš nereflexovanou příležitostí pro podnikání je stárnutí populace a služby, které bude tato populace potřebovat, a produkty, které bude nakupovat. Tzv. „silver economy“

zatím nemá v regionu zázemí, nejrychlejší stárnutí populace v ČR je však velkou výzvou.

Specifický cíl 2.1

Výzkum, vývoj, inovace

Cílem je na základě dvou největších výzev v regionu, rozvoje balneologie a energetiky, stát se lídrem v českém balneologickém výzkumu, součástí nových řešení v energetice 21. století a prostředím přátelským pro nová řešení (inovace i v netradičních oborech).

Zdůvodnění

KVK je zakladatelem Institutu lázeňství a balneologie, veřejné výzkumné instituce, která může být základem pro rozvoj výzkumných aktivit v širokých souvislostech balneologie, tradice a kulturních hodnot regionu. S balneologií jako doménou specializace počítá také krajská RIS3 strategie. Podobně dlouhodobé znalosti, kterými disponují podnikatelské subjekty v KVK v oblasti dobývání surovin a energetiky (specifikum KVK ve zplyňování uhlí a další) umožní rozvoj nových řešení pro decentralizovanou energetiku a provádění subjektů z KVK s výzkumnými centry v ČR i za hranicemi.

Zázemí inovační infrastruktury, která v regionu dosud chybí, bude dlouhodobě zdrojem pro rozvoj podnikání založeného na znalostech.

Hlavní cílové skupiny

Výzkumné organizace, malé, střední a velké podniky, obce a kraj

Typy příjemců

Výzkumné organizace, vysoké školy a univerzity, nevládní neziskové organizace, obce a jimi zřizované organizace, kraj a jím zřizované nebo zakládané organizace, malé, střední a velké podniky

Synergie a komplementarity

OP JAK, OP TAK, OPŽP, IROP, OPZ+, OPD – z OP ST bude financovány komplementární aktivity, komplementarity budou posuzovány z hlediska rozsahu projektů, uznatelných nákladů typů projektů i příjemců.

Typové intervence

Intervence budou zaměřeny jak na vytvoření zázemí pro rozvoj nových řešení, výzkum, vývoj a inovace tak, aby byla vytvořena dlouhodobě fungující základna pro výzkum, tedy pro využití mezinárodních, národních a ESIF zdrojů, také pro růst inovujících firem. Dále se bude jednat o podpůrné nástroje, poradenství a síťování firem a veřejných subjektů ve výzkumných a inovačních aktivitách vevnitř regionu, zejména pak zapojení subjektů v KVK přes hranice kraje.

- vytvoření inovační infrastruktury KVK, inovačního centra s celokrajskou působností, a to personálně, znalostně i fyzicky (investičně),
- podpora vzniku decentralizované sítě menších inovačních hubů, které na základě místních potřeb poskytnou fyzické zázemí pro rozvoj malých a středních podniků,

- rozvoj vědeckovýzkumných a vývojových aktivit v kraji, které přispějí ke zvýšení konkurenceschopnosti místních firem,
- podpora tvorby příznivých podmínek pro rozvoj kreativního talentu a pro transfer know-how v rámci ČR i ze zahraničí, a to u technologických i netechnologických inovací,
- podpora výzkumu, vývoje a inovací v oblasti kulturních a kreativních odvětví,
- vytvoření zázemí pro balneologický výzkum v klasických i nových oblastech působnosti – personálně i fyzicky (investičně),
- vytvoření znalostního zázemí pro výzkum v oblasti decentralizované energetiky,
- přejímání osvědčených postupů pro transfer znalostí od výzkumných organizací k podnikům,
- podpora začínajícího výzkumu a malých inovací prostřednictvím krajských inovačních voucherů,
- vytvoření systému poradenství pro start-upy a jejich usídlení v KVK,
- (poradenská) podpora rozvoje výzkumných a vývojových aktivit v podnicích v KVK, včetně poradenství pro daňové odpočty ve velkých regionálních podnicích,
- podpora rozvoje vývojových aktivit v malých a středních podnicích KVK,
- podpora SMART řešení pro kraj, obce a města,
- podpora služeb technologického skautingu či inovačních asistentů,
- podpora vzniku a rozvoje podnikatelských inkubátorů,
- podpora inovační infrastruktury napojením na národní a mezinárodní klustry.

Specifický cíl 2.2

Kreativita a design

Cílem podpory kreativity a designu je dosáhnout zvýšení ekonomického výkonu regionu prostřednictvím činností s vysokou přidanou hodnotou, zejména rozvojem kreativních oborů a zvýšením atraktivity regionu pro specifické služby v kreativních odvětvích.

Zdůvodnění

Světově známá produkce hudebních nástrojů, skla, keramiky a porcelánu v KVK dává příležitost podpořit toto specifikum a dále rozšířit jak produkci a možnosti exportu v těchto odvětvích, tak vytvořit z oblasti produktového designu nové možnosti podnikání. Podobně lze nové podnikatelské příležitosti nalézt v tvorbě lázeňské a potěšební krajiny, kreativního využití přírodního prostředí a průmyslového kulturního dědictví, specificky pro filmovou tvorbu.

Hlavní cílové skupiny

Malé, střední a velké podniky, obce a kraj

Typy příjemců

Výzkumné organizace, vysoké školy a univerzity, nevládní neziskové organizace, obce a jimi zřizované organizace, kraj a jím zřizované nebo zakládané organizace, nestátní neziskové organizace, náboženské a církevní organizace, spolky, malé, střední a velké podniky, OSVČ

Synergie a komplementarity

OP JAK, OP TAK, IROP, OPD, NPD – z OP ST bude financovány komplementární aktivity, komplementarity budou posuzovány jak z hlediska rozsahu projektů, uznatelných nákladů typů projektů i příjemců.

Typové intervence

Intervence budou zaměřeny na vytvoření infrastrukturního zázemí pro rozvoj podnikání v kreativních oborech, podporu začínajícím podnikatelům v kreativních odvětvích, zejména na Sokolovsku, rozvoj designparku, keramického centra, aktivity navazující na činnost krajského architekta.

- vytvoření a dlouhodobý rozvoj krajské inovační infrastruktury v oblasti umění a designu,
- podpora k vytvoření příznivého ekosystému pro rozvoj kreativního talentu a netechnologických inovací,
- vybudování, vybavení a rozvoj aktivit krajského designparku – inovačního centra pro rozvoj kreativity a designu,
- krajské kreativní vouchery,
- investiční podpora obnovy a vybavení středních škol pro růst kvalifikace lidí, kteří najdou uplatnění ve výrobě skla, keramiky a porcelánu,
- investiční podpora budování špičkových vývojových a výrobních center v kreativních odvětvích
- neinvestiční podpora rozvoje virtuální reality a gamingu na středních školách jako základ podnikání v kreativních odvětvích,
- podpora a poradenství pro začínající podnikatele v oblasti designu, architektury, filmového umění, nových médií,
- obnova průmyslového kulturního dědictví jako prostředí pro vzdělávání, trávení volného času a pro rozvoj filmového umění,
- obnova center měst a obcí KVK s podporou krajského architekta,
- propagace KVK ve světě jako mimořádného místa pro rozvoj filmového umění,
- motivační programy podporující usídlení odborníků z řad svobodných povolání (např. IT specialisté, architekti, designéři) a prioritních profesí (např. psychologové, pedagogové, odborní lékaři,
- podpora podnikavosti – vznik a rozvoj podnikatelských aktivit, zejm. startovací vouchery, specifické programy pro vznik a rozjezd podnikání,
- podpora spolupráce a síťování aktérů v oblasti kulturních a kreativních odvětví, včetně přeshraniční spolupráce,
- podpora marketingových aktivit a marketingových dovedností v oblasti kulturních a kreativních průmyslů.

Specifický cíl 2.3

Digitalizace a nové produkty

Cílem rozvoje digitalizace je 100% zasíťování území KVK infrastrukturou pro vysokorychlostní internet a tím vytvoření podmínek pro rozvoj služeb a dobré životní podmínky lidí v kterémkoliv místě kraje, nejen ve městech. Dalším cílem je rozvoj služeb založených na digitálních nástrojích a rozvoj tzv. „silver economy“, rovněž nové decentralizované energetiky.

Zdůvodnění

Pandemie COVID-19 urychlila využívání služeb založených na použití digitální infrastruktury a posílila riziko vytváření digitálně vyloučených lokalit i digitálně vyloučených komunit. KVK má potenciál pro rozvoj nových služeb, založených na digitálních nástrojích, a to jak pro potřeby návštěvníků – lázeňství a cestovního ruchu, tak pro potřeby místních obyvatel, zajištění služeb a pro místní podniky, rozvoj Průmyslu 4.0. Nová energetika, založená zejména na OZE a decentralizovaném zásobování, bude rovněž vyžadovat zcela nové produkty a služby s vysokou přidanou hodnotou.

Hlavní cílové skupiny

Obce a jimi zřízené organizace, kraj a krajem zřízené organizace, malé, střední a velké podniky

Typy příjemců

Obce a jimi zřizované organizace, kraj a jím zřizované nebo zakládáné organizace, malé, střední a velké podniky, OSVČ

Synergie a komplementarity

OP TAK, IROP, NPĐ – z OP ST budou financovány komplementární aktivity, komplementarity budou posuzovány z hlediska rozsahu projektů, uznatelných nákladů typů projektů i příjemců.

Typové intervence

Intervence budou zaměřeny na podporu systematického rozšiřování digitální infrastruktury a likvidaci bariér tohoto rozšiřování, a to jak fyzických, tak administrativních a právních. Poradenstvím budou podporovány obce při zavádění SMART řešení, malé a střední podniky při zavádění fyzicko-kybernetických systémů, přípravě zaměstnanců, zkoušce nových řešení v digitálních hubech. Podporovány budou vývojové a další aktivity v přeměně uhelného regionu na region významný svou produkcí v decentralizované energetice.

- krajská strategie digitalizace a podpory rozvoje digitálních služeb pro veřejný i soukromý sektor,
- vytvoření a provozování poradenské infrastruktury pro rozvoj digitalizace (fyzické digitální infrastruktury) v kraji,
- vytipování bílých míst v pokrytí signálem a digitální infrastrukturou a jejich provedení k tomu zřízenou krajskou organizací,
- podpora vytvoření datové platformy kraje s možností připojení obcí, malých a středních podniků,

- podpora vzniku nových služeb založených na veřejně dostupných datech pořizovaných z veřejných prostředků (ve formátu open data),
- podpora vytváření digitálních dvojčat pro efektivní výrobu v malých a středních podnicích,
- podpora robotizace a digitalizace podniků na území KVK,
- podpora konceptu „evidence-based policy“ při řízení strategického rozvoje kraje a obcí (vč. využití big data pro sledování dopadů intervencí),
- podpora vzdělávání zaměstnanců pro zásadní procesní inovace v podnicích založených na digitálních technologiích,
- vytvoření a rozvoj aktivit krajského digitálního hubu,
- digitální vouchery – program podpory zavádění nových řešení v podnicích a v obcích za podpory poradenských a výzkumných organizací,
- vytvoření krajské sítě poradců pro SMART řešení v obcích a městech KVK,
- podpora vývoje nových produktů pro využití OZE a nové řízení energetických sítí,
- podpora služeb pro trávení volného času starších občanů a výrobků pro tzv. „silver economy“.

Příspěvek k cíli 2030

Podporou v rámci programu Znalosti lze dosáhnout zvýšení kvality základního a středního školství, rozšíření kapacit vysokoškolského vzdělávání přímo v KVK, vyšší flexibility lidí na trhu práce.

Cílem do roku 2030 je změnit strukturu středoškolského vzdělávání, aby odpovídala potřebám trhu práce, zvýšit počet studentů gymnázií a poskytnout studentům možnost pokračování ve studiu na vysokých školách přímo v KVK.

Zvláštní péči v mateřských a na základních školách dosáhnout vyššího podílu středoškoláků a vysokoškoláků ze sociálně slabších rodin. Vytvořit dlouhodobě funkční systém pro rekvalifikace a celoživotní vzdělávání.

Specifické cíle Programu č. 3

- 3.1 Kvalitní vzdělání
- 3.2 Rekvalifikace – nový začátek

Současný stav

Investice do potenciálu lidí je zcela klíčovou podmínkou pro úspěšnou restrukturalizaci regionu v souvislosti s ukončováním těžby uhlí a energetickou transformací i pro obnovu a posílení resilience po pandemii COVID-19. Pokud má být patrná změna v celkové situaci do roku 2030, je potřeba posílit odpovídající vzdělávání na všech stupních škol.

V kraji je možné získat středoškolské vzdělání na celkem 31 středních školách. Podle výsledků zveřejněných CERMAT mají žáci v KVK druhé nejhorší výsledky v jednotných přijímacích zkouškách pro čtyřleté studijní obory (2020) a za rok 2017 patří k nejhorším i výsledky maturit. Možnosti vzdělávání jsou vychýleny ve prospěch středních odborných škol, jejichž orientace však neodpovídá potřebám trhu práce. Problémem je také ve srovnání s jinými regiony vyšší věk a ne vždy úplná kvalifikace pedagogů. Krajský akční plán vzdělávání je podporou orientován na všechny oblasti, jejichž posílení může vést k rychlé změně ve výsledcích vzdělávání a v reakci na nové výzvy.

Za rozhodující pro úspěch změn jsou však sociology považovány společenské podmínky – chudoba, málo vzdělané a motivující prostředí. Právě kvůli tomuto fenoménu musí být větší podpora orientována již na dostupnost mateřských škol. V současné době je na vysokých školách okolo 5 000 studentů z KVK. Na území kraje však jen malý počet z nich může studovat na Ekonomické fakultě ZČU v Chebu a nově také na Pedagogické fakultě ZČU tamtéž. V Karlových Varech zajišťuje ZČU tzv. konzultační středisko pro obor všeobecná sestra. Působí zde také soukromá Vysoká škola finanční a správní, a.s. Není zde však žádná příležitost pro vysokoškolské technické vzdělání. Omezené jsou rovněž příležitosti pro celoživotní učení.

Vyšší nezaměstnanost oproti jiným regionům je pro KVK charakteristická, podobně jako dojíždění za prací do Německa. Zranitelnost trhu práce se projevila v souvislosti s pandemií COVID-19, kdy byla „vypnuta“ významná část ekonomiky kraje, služby v lázeňství a cestovním ruchu. Rostoucí ceny povolenek na emise skleníkových plynů následně vedly k předčasnému uzavření provozovny ke zplyňování uhlí ve Vřesové, kdy největší regionální zaměstnavatel Sokolovská uhelná, nástupnická organizace, a. s., propustil okolo 800 zaměstnanců. Z hodnoty 3,1 % v březnu 2020 vzrostl podíl nezaměstnaných až na současných 5,8 % (k 31. 1. 2021) a s očekáváním dalších hromadných propouštění - od počátku pandemie COVID-19 jich proběhlo 19 s téměř tisícovkou propuštěných - lze predikovat ještě další nárůst. Zároveň se díky krizi související s pandemií COVID-19 snížil počet volných pracovních míst, kdy na jedno volné pracovní místo aktuálně připadá v průměru 2,7 uchazeče (pro srovnání – začátkem roku 2020 to bylo 1,0 uchazeče). Zatímco před pandemií byl nejpostiženějším okresem Sokolov, v důsledku koronavirových opatření v segmentu cestovního ruchu, lázeňství a hotelnictví, které jsou nejvíce zasaženy, je to nyní okres Karlovy Vary. Významně se změnila také skladba nově příchozích uchazečů o zaměstnání, v rámci které převažují kvalifikované osoby právě z těchto postižených oblastí.

Příležitostí je změna kvalifikace v rámci přeškolení na jinou pozici u stávajícího zaměstnavatele nebo proces reintegrace zaměstnanců opouštějících trh práce způsobem, kdy v ideálním případě vůbec nevstupují do evidence nezaměstnaných (outplacement). Projekt Outplacement (OUT) realizuje Úřad práce ČR – v rámci celého území České republiky (od 1. 6. 2020). Kromě individuální péče je v rámci projektu nabízena také celá řada dalších aktivit jako kariérové poradenství, školení v oblasti pracovního práva, finanční gramotnosti nebo i proškolení v oblasti měkkých dovedností. Účastníci projektu mohou rovněž absolvovat rekvalifikační kurzy. Jejich obsah a složení zohledňují potřeby a požadavky regionálních zaměstnavatelů.

Možnost na prohloubení kvalifikace existuje v rámci projektu Podpora odborného vzdělávání zaměstnanců II (POVEZ II), spolufinancovaného z ESF (2015-2022). Hlavním cílem projektu je pomoci zaměstnavatelům v odborném vzdělávání stávajících i nově přijímaných zaměstnanců, stejně jako osobám samostatně výdělečně činným (OSVČ) tak, aby mohli pružně reagovat na měnící se situaci a podmínky na trhu.

Specifický cíl 3.1

Kvalitní vzdělání

Cílem je zvýšit dostupnost kvalitního vzdělání pro všechny skupiny obyvatel, včetně znevýhodněných, čímž bude zajištěna větší flexibilita na trhu práce, zvýší se atraktivita KVK pro mladé a nově přichozí a bude podpořena odolnost v reakci na očekávané socioekonomické změny. Cílem je rovněž ukotvit vysokoškolské vzdělávání v centru regionu.

Zdůvodnění

Investice do potenciálu lidí a péče o něj je zcela klíčovou podmínkou pro úspěšnou restrukturalizaci regionu v souvislosti s ukončováním těžby uhlí a energetickou transformací i pro obnovu a posílení resilience po pandemii COVID-19. Jak bylo uvedeno výše, změna vzdělanostní skladby obyvatel kraje je základním předpokladem budoucího úspěchu. Kvalitní vzdělání usnadní schopnost se co nejlépe přizpůsobit probíhajícím i očekávaným socioekonomickým změnám, umožní zvýšení zaměstnanosti a zaměstnatelnosti obyvatel, včetně ohrožených skupin. Dostupná oborová struktura i stupně vzdělávání odpovídající současným a budoucím požadavkům zvýší atraktivitu celého regionu pro stávající obyvatele i nově přichozí. Vzdělaná populace a kvalifikovaní lidé přispějí k rozvoji celého regionu a minimalizaci nežádoucích společenských jevů.

Hlavní cílové skupiny

Školy a školská zařízení, nevládní neziskové organizace, malé, střední a velké podniky, obce a kraj, místní akční skupiny, spolky, náboženské a církevní organizace

Typy příjemců

Obce a jimi zřizované organizace, kraj a jím zřizované nebo zakladané organizace, malé, střední a velké podniky, soukromí zřizovatelé škol, střední, vyšší odborné a vysoké školy, nestátní neziskové organizace

Synergie a komplementarity

OP JAK, OP TAK, IROP, OP Z+, Interreg

Typové intervence

Intervence budou zaměřeny na rozvoj všech stupňů vzdělávání, a to ve spolupráci se zřizovateli mateřských a základních škol. Kraj v roli zřizovatele středních škol bude usilovat o změnu příležitostí pro vzdělávání ve prospěch kvalifikací pro potřeby zaměstnavatelů v regionu a k růstu kvalitního všeobecného vzdělání. Budou vytvořeny podmínky pro ukotvení vysokoškolského vzdělávání v regionu, a to s ohledem na specifika regionu – balneologii, kreativní obory a specifické průmyslové obory. Podpora celoživotního vzdělávání bude předmětem spolupráce s podniky, nestátními neziskovými organizacemi a univerzitami v sousedních regionech. Budou vytvořeny podmínky pro práci s talenty a vznik elitních základních a středních škol.

- vytvoření strategie vzdělávání a celoživotního učení KVK a systematický sběr dat,
- podpora rozvoje kreativity a podnikavosti v celé struktuře vzdělávacího systému, včetně zajištění lidského kapitálu v této oblasti,
- rozvoj vysokoškolského vzdělávání navázaného za výzkumnou činnost ILaB,
- podpora vysokoškolského vzdělávání na území kraje provázáním se středním školstvím v KVK,
- založení nových oborů vzdělávání v oblasti kreativních a uměleckých průmyslů na vyšších odborných školách v regionu a jejich provázání zejména s uměleckými fakultami Západočeské univerzity v Plzni a Univerzitou Jana Evangelisty Purkyně,
- podpora studia STEM oborů, zejména v návaznosti na potenciální novou energetiku v KVK,
- podpora nových studijních oborů v návaznosti na globální trendy a vývoj nových technologií (např. Průmysl 4.0, digitalizace, SMART, oběhové hospodářství/cirkulární ekonomika, ekologické zdroje energie/nová energetika),
- podpora propojování a rozvoje spolupráce mezi podniky v regionu a školami, obecně participace všech partnerů, široké i odborné veřejnosti v oblasti vzdělávacích aktivit,
- podpora rovných příležitostí ve vzdělávání včetně podpory nadaných a velmi nadaných dětí, žáků a studentů,
- podpora aktivit vedoucích ke snížení dopadu slabého sociálně-ekonomického zázemí rodiny na školní výsledky žáků a studentů,
- „internetovné“ – podpora přístupu k digitálním dovednostem a koncovým zařízením pro rychlý internet v sociálně slabých rodinách,
- využití iKAP regionu pro zkvalitnění školství v KVK,
- podpora nových forem vzdělávání typu e-learningu, a to personálně, znalostně i fyzicky (investičně),
- optimalizace sítě mateřských a základních škol v regionu a podpora jejich diverzifikace (cizojazyčné či alternativní mateřské a základní školy),
- posílení kariérního poradenství a nových forem podpory výběru škol na základních školách,
- podpora celoživotního vzdělávání s metodickou podporou kraje,
- vytváření infrastruktury pro zážitkové vzdělávání v celém kraji,
- podpora místních aktivistů, komunitních spolků a komunit a potřebné infrastruktury v oblasti vzdělávání a alternativní kultury,
- provázání marketingových aktivit (zážitkové vzdělávání, sport, volný čas, přírodní a kulturní památky) pro lepší informovanost stávajících obyvatel, nově přichozích i turistů.

Specifický cíl 3.2

Rekvalifikace – nový začátek

Cílem je zvýšit podíl requalifikovaných zaměstnanců v podnicích procházejících strukturálními změnami a dalších organizací tak, aby v ideálním případě nevstupovali do evidence nezaměstnaných, ale byli přeškoleni na jinou pozici, byli připraveni na reintegraci v rámci KVK nebo zahájili vlastní podnikatelskou činnost.

Zdůvodnění

Pro dosažení flexibility, která je klíčovou podmínkou pro uplatnění na trhu práce, je nutné nabídnout zájemcům formou individuálního přístupu kariérové poradenství, školení v oblasti pracovního práva, finanční gramotnosti, měkkých dovedností a dalších. Samotné requalifikační kurzy, jejich obsah a složení, musí zohlednit potřeby a požadavky regionálních zaměstnavatelů, zvláště malých a středních podniků v KVK, jejichž role je zásadní při dosahování cílů v oblasti podpory lokální ekonomiky, při produkci výrobků a služeb s vysokou přidanou hodnotou. Změna či prohlubování kvalifikace dále podpoří drobné lokální podnikání osob samostatně výdělečně činných (OSVČ) v regionu. Výzvou je podpora zaměstnávání a podpory samostatného podnikání osob nad 50 let.

Hlavní cílové skupiny

Občané (hledající nové uplatnění), malé, střední i velké podniky, obce a kraj

Typy příjemců

Obce a jimi zřizované organizace, kraj a jím zřizované nebo zakládáné organizace, malé, střední a velké podniky, OSVČ, nestátní neziskové organizace, místní akční skupiny, vzdělávací instituce, střední, vyšší odborné a vysoké školy

Synergie a komplementarity

OP JAK, OP ŽP, OP TAK, IROP, OP Z+, Interreg, Modernizační fond, Národní plán obnovy

Typové intervence

Na základě Paktu zaměstnanosti bude rozvíjen provázaný systém podpory pro přizpůsobení se změnám na trhu práce. Budou využívány neefektivnější nástroje aktivní politiky zaměstnanosti při růstu individuálního přístupu k žadatelům, dostatečná informovanost a snadná dostupnost requalifikačních programů a motivování cílových skupin se těchto programů účastnit. Pro osoby nad 50 let budou vytvářeny programy podpory nových dovedností a začínajícího podnikání.

- podpora requalifikace propouštěných zaměstnanců v souvislosti se změnami ve výrobě energie a uzavíráním těžebních a návazných zpracovatelských či energetických provozů na území kraje,
- programy podpory sociálních inovací pro zahájení služeb pro seniory, handicapované, sociálně a digitálně vyloučené komunity,
- podpora digitální gramotnosti a on-line requalifikačních či jiných vzdělávacích programů,

- krajské vzdělávací vouchery,
- podpora finanční gramotnosti a právního povědomí,
- podpora veřejně prospěšných prací ve městech a obcích, zejména při vytváření a údržbě modré a zelené infrastruktury,
- podpora mikropodniků a malých podniků zaměstnávajících requalifikované, resp. z jiných odvětví propuštěné pracovníky,
- podpora zakládání lokálních podniků a podnikání OSVČ,
- zapojení MAS do podpory malého podnikání requalifikovaných občanů a lidí nad 50 let,
- programy podporující zaměstnávání rodičů s malými dětmi (zkrácené úvazky, home office, sdílená pracovní místa apod.),
- podpora mezikulturního dialogu a spolupráce národnostních menšin žijících na území KVK,
- podpora zvyšování kvalifikace a requalifikace pro "zelená" pracovní místa.

Program č. 4

Spolupráce

Příspěvek k cíli 2030

Karlovarský kraj je krajem atraktivním pro všechny své obyvatele i nově příchozí – zejména v produktivním věku, krajem inkluzivním, ve kterém jsou minimalizovány vnitrokrajské disparity, nevznikají další sociálně vyloučené lokality - včetně digitálně vyloučených - a který aktivně spolupracuje na svém rozvoji se všemi aktéry.

Cílem do roku 2030 je dlouhodobými programy spolupráce ve vyloučených lokalitách snížit jejich počet na polovinu, participace obyvatel a zastavení odlivu mladých lidí z regionu, posílit kulturní dědictví jako zdroje soudržnosti s regionem a příležitost pro rozvoj cestovního ruchu a vybudovat v okolí větších měst zázemí pro trávení volného času místních obyvatel, zejména rodin s dětmi a pro návštěvníky všech věkových kategorií.

Specifické cíle Programu č. 4

- 4.1 Kulturní a přírodní dědictví
- 4.2 Nikdo není vyloučen

Současný stav

Podle Strategie sociálního začleňování 2021–2030 má KVK řadu nepříznivých charakteristik – má druhý nejnižší věk dožití, zároveň patří mezi regiony s nejvyšší mírou ohrožení příjmovou chudobou nebo sociálním vyloučením. V podílu osob v exekuci je na druhém místě po Ústeckém kraji, dlouhodobě je v exekuci 16–18 % osob. Kraj dlouhodobě patří mezi regiony s nejnižší hrubou mzdou (méně než 90 % průměru ČR). Jedno z předních míst zaujímá KVK i v přepočtech osob bez domova na tisíc obyvatel daného kraje. U kategorie osob bez střechy, tedy spících venku nebo v noclehárnách pro osoby bez domova, vychází jejich počty na obyvatele KVK výrazně nejvyšší v Praze a v Karlovarském a Moravskoslezském kraji. Významná je rovněž prostorová koncentrace chudoby a sociálního vyloučení

(v počtu minimálně 20 osob) sledovaná na úrovni sociálně vyloučených lokalit, ve kterých v roce 2015 žilo více než 100 000 obyvatel. Ve srovnání s rokem 2006 vzrostl počet vyloučených lokalit ve všech krajích, v Karlovarském a Moravskoslezském kraji však více než trojnásobně. Mapování v roce 2015 identifikovalo celkem 606 vyloučených lokalit ve 297 obcích České republiky. Ověření v dalších letech ukázalo, že naprostá většina vyloučených lokalit nadále existuje na stejném místě jako dříve, případně v jeho blízkosti.

Na druhé straně je KVK regionem s významným kulturním dědictvím, které přirozeně úzce souvisí s lázeňstvím. Nejznámější lázeňská města Karlovy Vary, Mariánské a Františkovy Lázně se rozvíjejí v blízkosti minerálních pramenů jedinečným urbanistickým způsobem, s charakteristickou architektonickou typologií s kolonádami, altány a lázeňskými pavilony, se společenskými budovami, divadly a hotely s vlastní kulturou. Součástí měst je také charakteristická zahrada a parková úprava, včetně lázeňských lesů, která přispívá k celostnímu přístupu ke zdraví a trávení volného času, což činí tato města a jejich okolí vysoce atraktivními jak pro návštěvníky, tak pro jejich obyvatele. Atraktivita lázeňských měst je srovnatelná s kulturní nabídkou metropolí, o čemž svědčí také zápis zmíněného západočeského lázeňského trojúhelníku do prestižního listu UNESCO, který vyzdvihl především výjimečnou architekturu lázeňských měst a fenomén lázeňských pobytů včetně procedur a balneologických postupů.

V Karlovarském kraji jsou však i další atraktivní lokality, lyžařská a další sportovní střediska, přírodní památky, které lákají zejména turisty. Od roku 2019 je na seznamu světového dědictví UNESCO také Montanregion – Hornický region Erzgebirge/Krušnohoří, který je zároveň výborným příkladem mezinárodní spolupráce v rámci přeshraničních regionů. Tyto unikátní přírůstky na Seznamu přírodního a kulturního dědictví UNESCO mají významný potenciál přispět, kromě samotného segmentu cestovního ruchu a vzniku návazné (podnikatelské) infrastruktury, také k rozvoji kulturních a kreativních průmyslů. Kromě hmotného kulturního dědictví je příležitost prezentovat také zajímavou historii, a to jak historii těžby a hornictví (výroba elektřiny na Sokolovsku začala v roce 1906), tak historii lázeňství (v Karlových Varech nebo v Mariánských Lázních pobývala řada významných osobností – Goethe, Beethoven, Mozart, Chopin, Wagner, Nietzsche, Dvořák, Masaryk, Neruda).

Ačkoliv region nabízí celou řadu příležitostí pro aktivní dovolenou pro všechny věkové kategorie, je doposud spojován převážně s lázeňstvím a zdravotním turismem, tento segment však nepochybně představuje potenciál pro další rozvoj, zvláště s ohledem na dopady pandemie COVID-19 na mezinárodní cestovní ruch.

Stárnutí regionu s sebou logicky nese požadavky na specifické spektrum služeb, což může dále snižovat atraktivitu Karlovarského kraje pro mladé. Zvyšování atraktivity regionu pro stávající obyvatele i pro nově příchozí v produktivním věku má potenciál významně přispět – společně s aktivní podporou komunitních aktivit – k lepší identifikaci s místem a zvýšení kvality života obyvatel a k postupnému minimalizování vnitrokrajských disparit. Podpora oblastí s vysokým potenciálem rozvoje je stejně důležitá jako spolupráce na řešení stávajících ekonomických, společenských – zejména řešení existujících a prevence vzniku nových sociálně vyloučených lokalit – či environmentálních problémů, se kterými se Karlovarský kraj dlouhodobě potýká.

Specifický cíl 4.1

Kulturní a přírodní dědictví

Cílem je posilovat soudržnost obyvatel KVK s regionem, zhodnocovat kulturní a přírodní bohatství, a to jak za účelem zvyšování kvality života a atraktivity regionu pro stávající i nově příchozí obyvatele, tak pro sport a cestovní ruch s návaznou podnikatelskou infrastrukturou a rozvoj kreativních průmyslů.

Zdůvodnění

KVK má mimořádný potenciál k využití kulturního a přírodního dědictví, a to nejen v podobě lázeňských měst, ale také kulturní krajiny – díky městským parkům a lesům, dalším historickým i přírodním památkám, často v zázemí lázeňských měst. Existující “kulturní infrastruktura” má potenciál k využití nejen jako součást lázeňského či zdravotního turismu, ale je atraktivní i pro další návštěvníky regionu, kteří vyhledávají sportovní vyžití nebo zázemí pro MICE eventy. Hmotné i nehmotné kulturní a přírodní bohatství společně s živým uměním v lázeňských městech činí KVK jedinečným místem pro život všech generací a je zároveň turistickým cílem pro domácí i zahraniční návštěvníky všech věkových kategorií a zájmů. Toto všechno může být zároveň zdrojem hrdosti obyvatel na svůj domov a součástí vytváření jejich soudržnosti s regionem.

Hlavní cílové skupiny

Občané, nestátní neziskové organizace, obce a kraj, místní akční skupiny

Typy příjemců

Obce a jimi zřizované organizace, kraj a jím zřizované nebo zakládané organizace, OSVČ, mikropodniky, malé, střední a velké podniky, nestátní neziskové organizace, místní akční skupiny

Synergie a komplementarity

OP TAK, OPŽP, IROP, Národní plán obnovy.

Typové intervence

Intervence budou zaměřeny do zachování kulturního a přírodního dědictví, do propagace “tradičních” destinací a zároveň hledání nové atraktivity tak, jak již dnes činí destinační management KVK např. v případě agroturistiky, ale také marketingová kampaň zaměřená na podporu regionálního patriotismu Žijeme regionem. Budou vytvářeny příležitosti pro zvyšování kvality života, zejména možnosti trávení volného času všech věkových skupin obyvatel, pro zvýšení atraktivity regionu pro návštěvníky a šíření dobrého jména kraje v cizině, zejména v sousedních zemích.

- vytvoření a naplňování strategie kulturní identity a podpory značky KVK,
- propojení kultury a umění na vzdělávací infrastruktury (např. Kreativní města vzdělávají uměním),
- podpora využití kulturního dědictví pro novou kreativní tvorbu a inovace,
- podpora inovativních a SMART přístupů v cestovním ruchu a lázeňství,

- péče o veřejný prostor, kulturní a sportovní zařízení za účelem zvyšování kvality života a zvýšení atraktivity pro místní obyvatele (s ohledem na minimalizaci odlivu obyvatel v produktivním věku) i nově přichozí (zvláště v produktivní věku),
- vytváření infrastruktury pro sport a volný čas
- využití potenciálu památek UNESCO a dalších lokalit pro rozvoj návazné (podnikatelské) infrastruktury a kreativních průmyslů,
- podpora, propagace a rozvoj infrastruktury pro MICE eventy (meeting, incentive, convention, and exhibition),
- podpora a péče o specifické kulturní a přírodní dědictví a šíření povědomí o nich,
- podpora živého umění,
- podpora e-kultury.

Specifický cíl 4.2

Nikdo není vyloučen

Cílem je inkluzivní rozvoj regionu prostřednictvím posílení sociální stability zejména ve vyloučených lokalitách, prevencí vzniku a řešení nepříznivé situace sociálně vyloučených osob a osob ohrožených sociálním vyloučením nebo jinak znevýhodněných.

Zdůvodnění

KVK se dlouhodobě potýká s velkým počtem vyloučených lokalit, vysokým podílem osob v exekuci a dalšími nepříznivými charakteristikami. V indexu rizikovitosti, který je založen na indexu kriminality, nezaměstnanosti a dávek, které podléhají prověřením, je dlouhodobě na třetím místě v České republice. Také vzdělanostní profil obyvatel a demografický vývoj není příznivý. Posílení sociální stability je klíčové také s ohledem na obnovu a posílení resilience po pandemii COVID-19 a minimalizování disparit mezi jednotlivými částmi regionu.

Hlavní cílové skupiny

Občané, rodiny, NNO, obce a kraj, MAS

Typy příjemců

Obce a jimi zřizované organizace, kraj a jím zřizované nebo zakládané organizace, malé, střední a velké podniky, nestátní neziskové organizace, místní akční skupiny

Synergie a komplementarity

IROP, OP Z+, Interreg

Typové intervence

Intervence budou zaměřeny do dlouhodobého působení sociální práce vedoucího ke změnám v sociálně vyloučených komunitách. Budou podporovány aktivity v oblastech prevence zadlužování a pomoci s problémem předlužení, zaměstnávání handicapovaných osob, budou podporovány rodiny,

kultivované sociální bydlení a přístup ke vzdělání dětí a mladých lidí ze sociálně křehkého prostředí. Značný důraz musí být kladen na prevenci kriminality a sociálně patologických jevů a na podporu zdravého životního stylu, ideálně prostřednictvím nových typů služeb, technologických nástrojů a inovativních přístupů, které zároveň přispějí k zamezení digitálního vyloučení.

- vytvoření a realizace krajské strategie sociálního začleňování, včetně sítě krajských metodiků – koordinátorů pro celé území KVK (jejich podpory),
- program prevence zadlužování a pomoci s problémem předlužení,
- podpora sociálních služeb a podpora rodin, zejména ohrožených dětí a ohrožených rodin,
- podpora aktivit vedoucích ke vzniku sociálního bydlení, popřípadě modelů bydlení na principu „housing first“,
- podpora vzdělávání a narovnávání šancí pro děti ze sociálně slabých rodin, od předškolní výchovy až po podporu SŠ, případně VŠ studií
- program podpory k zajištění bydlení a důstojných životních podmínek,
- podpora veřejného pořádku a prevence kriminality,
- program prevence a ochrany před návykovými látkami a závislostním chováním,
- inkluzivní prostředí pro všechny sociálně ohrožené skupiny obyvatel – zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucí k sociální inkluzi,
- vznik nových a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání,
- podpora zaměstnávání sociálně vyloučených osob a osob ohrožených sociálním vyloučením,
- program uplatnitelnosti osob ohrožených sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených ve společnosti a na trhu práce,
- podpora romské integrace, jazyka a kultury,
- podpora vzniku nových služeb v oblasti zdravého životního stylu,
- podpora zajištění občanské vybavenosti ve venkovských oblastech KVK,
- cílené vzdělávací aktivity a sociální práce s ohroženými a nízkopříjmovými domácnostmi s cílem snížení spotřeby energie a prevence energetické chudoby,
- podpora marketingových aktivit vedoucích k lepší identifikaci obyvatel s místem, kde žijí,
- podpora dostupnosti specialistů z pedagogických a sociálně pedagogických oborů, včetně podpory jejich vzdělávání.

Příspěvek k cíli 2030

V rámci programu Regenerace lze dosáhnout zkvalitnění ochrany přírody k adaptaci na změnu klimatu a k sekvestraci uhlíku, využití přírody jako zdroje ekosystémových služeb, ekologického zemědělství jako zdroje zdravých potravin a ochrany půdy před erozí, snížit rizika kontaminace zejména podzemních vod a revitalizaci měst a obcí přispět k adaptaci na změnu klimatu, snižování tepelných ostrovů, zadržování vody v místě spadu a sekvestraci uhlíku.

Cílem do roku 2030 je znásobení plochy ekologického zemědělství s produkcí biopotravin pro jejich užití v KVK i pro export, rozvinutí alternativních způsobů produkce potravin, revitalizace nejméně poloviny největších brownfieldů a odstranění všech starých ekologických zátěží v kategorii A1 a A2, revitalizace v současném stavu nevyužitelných a nevyužívaných lokalit ve všech obcích a městech KVK.

Specifické cíle Programu č. 5

- 5.1 Regenerace brownfieldů a starých ekologických zátěží
- 5.2 Regenerace krajiny a nové zemědělství
- 5.3 Zelená města a obce

Současný stav

Nástroji ke zkvalitnění životního prostředí, k rozvoji aktivit s nízkými emisemi skleníkových plynů a zejména s příspěvkem k adaptaci na změnu klimatu a sekvestraci uhlíku jsou opatření v oblasti odstraňování starých ekologických škod a jejich revitalizace, znovuvyužití brownfieldů, rozvoj ekologického zemědělství, revitalizace městských center a upadajících (sociálně vyloučených) lokalit, výstavba „zelených“ čtvrtí měst a obcí, včetně modré a zelené infrastruktury.

KVK vyniká v oblasti ekologického zemědělství, kde tradičně dominují méně příznivé horské a podhorské oblasti České republiky, ve kterých se v roce 2019 nacházelo téměř 60 % ploch v ekologickém zemědělství. Absolutní nárůst ploch využívaných pro ekologické zemědělství byl za poslední rok nejvyšší v Plzeňském (o více než 3 500 ha) a Karlovarském kraji (o více než 2 300 ha).

Při výpočtu podílu výměry ekologických ploch na celkovém půdním fondu kraje KVK zcela dominuje. V roce 2019 byl celorepublikový průměr podílu výměry ekologických ploch na celkovém půdním fondu ČR 15,2 %, přičemž v Karlovarském kraji tvořil téměř 57 %. V rámci jednotlivých kategorií užití půdy (orná půda, travní porosty a trvalé kultury) dominoval také – v ekologickém režimu hospodaření se nacházelo téměř 17 % ploch orné půdy a se 78 % měl také nejvyšší podíl trvalých travních porostů.

V roce 2019 byl v KVK druhý nejvyšší počet zaměstnaných v oblasti zemědělství, lesnictví a rybníkářství ve všech krajích v České republice (celkem 3,2 % zaměstnaných v KVK). Karlovarský kraj patří mezi nejlesnatější regiony České republiky a lze očekávat, že v důsledku ukončení těžební činnosti může podíl lesních pozemků dále narůstat.

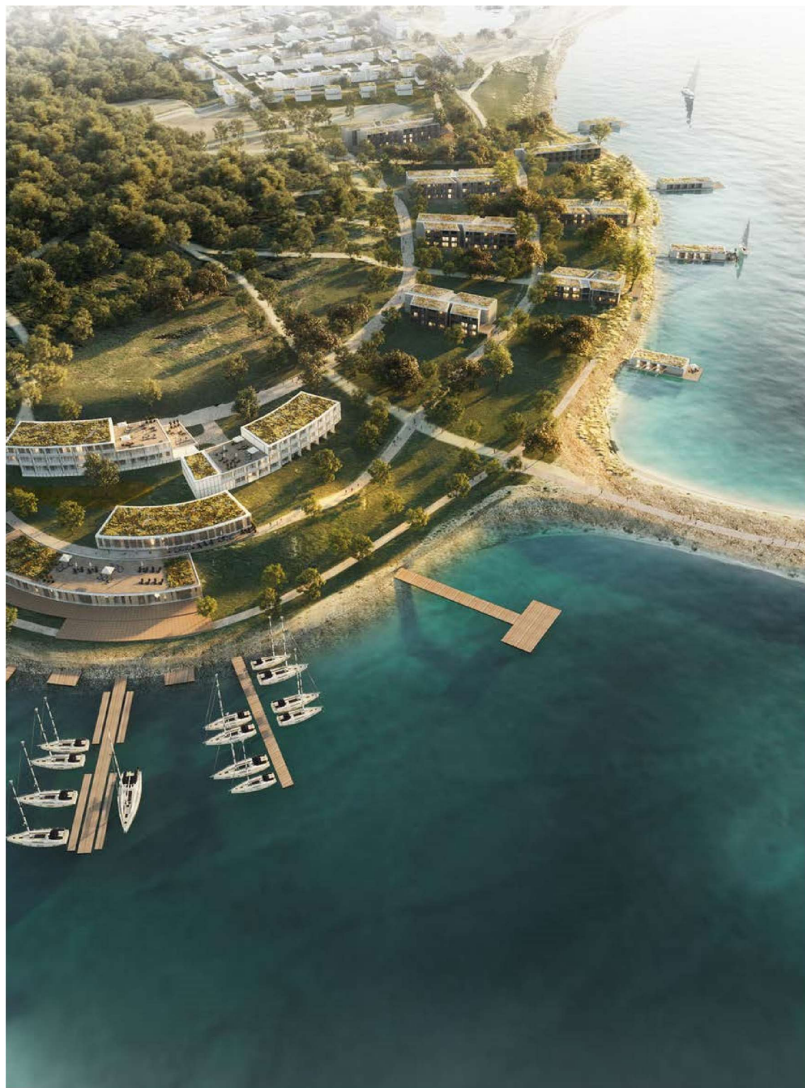
V KVK se nachází řada ploch a území, která jsou více či méně zasažena strukturálními změnami. Jedná se zejména o území zasažená důlní činností a těžbou, ale také o plochy ovlivněné související průmyslovou činností. Vlivem útlumu těžby následně vzniká potřeba nejen pro rekultivaci a obnovu krajiny, ale také pro nové využití těchto rekultivovaných ploch. Na konci roku 2016 bylo evidováno celkem 5 017 ha plochy ukončených rekultivací, 1 493 ha rozpracovaných rekultivací a 2766 ha plánovaných rekultivací.

V Národní databázi brownfieldů je v Karlovarském kraji evidováno několik lokalit (v soukromém či veřejném vlastnictví), které naplňují znaky definice brownfieldů. Jedná se např. o areál Textilky Libocký Důl (obec Luby), areál Mýtina (obec Březová) nebo areál Stará vodárna Karlovy Vary, revitalizace areálu železničního depa v Sokolově, nové prostory pro podporu podnikání a sklady a bývalé houslařské školy v Lubech (ve veřejném vlastnictví).

Zároveň byly identifikovány projektové záměry jako např. výstavba bytů a zasilování parcel Sokolov v rámci obnovy lokalit, Staré sedlo – průmyslová zóna, elektrárna Tisová, Revitalizace prostoru bývalé kaolinky Markéta, Silvestr – Přátelství: průmyslová zóna nebo Revitalizace brownfieldu kasárna a řadových garáží ve Městě Ostrov. Jen v Karlovarské aglomeraci se jedná o brownfieldy o velikosti 1,5 mil. m².

Vážným problémem regionu jsou staré ekologické zátěže, většinou v okolí měst, způsobené těžbou nebo průmyslovou činností. Z celkem 677 starých ekologických zátěží evidovaných v Systému evidence ekologických zátěží jich je nejvíce v okolí měst Sokolov a Vintřov, nejhorší zátěže (označeny jako A1 a A2) pocházejí z chemického či sklářského průmyslu, jsou pozůstatkem po minulém působení armády, apod.

Jak již bylo uvedeno výše, rovněž bytový fond a obecní fond budov je v KVK v průměru starší než v jiných krajích, roste počet opuštěných budov. Města a obce s vyloučenými lokalitami mohou revitalizaci těchto oblastí využít k podpoře „zelené“ výstavby.

Specifický cíl 5.1

Regenerace brownfieldů a starých ekologických zátěží

Cílem do roku 2030 je revitalizovat nevyužité či nedostatečně využívané největší brownfieldy v kraji pro zvýšení nabídky podnikatelských možností a rozvoje lokalit ve městech a obcích. Souběžně bude zajištěno odstranění nejvýznamnějších starých ekologických zátěží v kategorii A1, A2 a A3.

Zdůvodnění

K 1. 4. 2021 evidoval Systém evidence kontaminovaných míst v Karlovarském kraji celkem 1149 kontaminovaných míst různé závažnosti a stavu zpracování. Nejvíce z nich se nachází v ORP Sokolov, Karlovy Vary a Ostrov (celkem 275 v ORP Sokolov, resp. 237 v ORP Karlovy Vary a Ostrov). V kategorii nad 2000 m² kontaminovaných ploch se nachází celkem 65 kontaminovaných míst. V oblasti brownfieldů eviduje Národní databáze brownfieldů k 1. 4. 2021 celkem 33 brownfieldů v Karlovarském kraji, nejvíce v okrese Karlovy Vary. V kraji se rovněž nacházejí nevyužité pozemky a stavby, které nevyhovují dnešním podmínkám, které sice nejsou oficiálně zařazeny mezi brownfieldy v rámci uvedených databází, ale jsou opuštěné a snižují hodnotu území, ve kterém se nacházejí, čímž definici brownfieldu naplňují. Z výčtu je zřejmé, že bude nezbytné nejvíce rizikové a z hlediska potenciálu rozvoje daného území nejvýznamnější staré ekologické zátěže, brownfieldy a opuštěná území odstranit či revitalizovat.

Hlavní cílové skupiny

Malé, střední a velké podniky, obce a kraj

Typy příjemců

Obce a jimi zřizované organizace, kraj a jím zřizované nebo zakládané organizace, nestátní neziskové organizace, místní akční skupiny, spolky, náboženské a církevní organizace, malé, střední a velké podniky, výzkumné organizace

Synergie a komplementarity

IROP, OP ŽP, OP TAK, NPD národní programy MPO na regeneraci podnikatelských brownfieldů, Program pro podporu průmyslových zón Smart Parks for the Future.

Typové intervence

Intervence budou vedeny s ohledem na všechny potenciální původce – zdroje energie, tak všechny cílové skupiny spotřebitelů energie. Bude se jednat o soukromé/firemní, komunitní projekty a projekty obcí, rovněž o projekty využívající OZE v rodinných a bytových domech. Intervence budou směřovat také do využití elektromobility a k využití alternativních zdrojů energie v dopravě.

- zajištění metodické a právní podpory ze strany kraje v oblasti snižování rizika plynoucího z kontaminovaných míst,
- vytvoření strategie vyhledávání, regenerace a dekontaminace brownfieldů,
- podpora optimalizace tvorby územních plánů se zahrnutím brownfieldů,
- zajištění pravidelného monitoringu a aktualizace databáze brownfieldů,
- dosažení efektivního využívání rozvojových a územně-plánovacích dokumentů obcí a měst při vlastním rozvoji,
- zvýšení spolupráce s akademickou sférou při hledání nevhodnějších způsobů regenerace území,
- podpora expanze místních lokálních tuzemských a zahraničních investorů za využití rekultivovaných ploch a rekonstruovaných staveb,
- získávání nových tuzemských i zahraničních investorů k využití rekultivovaných ploch a rekonstruovaných staveb,
- podpora budování infrastruktury s cílem zatraktivnění bývalých brownfieldů pro investory či veřejné služby,
- rekultivace půdy a v případě potřeby také zelené infrastruktury a nového využití, s přihlédnutím k zásadě „znečišťovatel platí“,
- využití rekultivovaných ploch a revitalizovaných staveb pro rekreaci, veřejné služby, podnikání, včetně aktivit vedoucích k sekvenci uhlíku,
- využití rekultivovaných ploch a revitalizovaných staveb pro rekreaci, veřejné služby, podnikání, využití v kulturních a kreativních odvětvích, včetně aktivit vedoucích k sekvenci uhlíku.

Specifický cíl 5.2

Regenerace krajiny a nové zemědělství

Cílem je obnova a tvorba kulturní krajiny, podpora ekosystémových služeb, přechod na ekologické či alternativní zemědělství, ochrana biodiverzity, zvýšení sekvence uhlíku a adaptace na změnu klimatu.

Zdůvodnění

Obnova a tvorba kulturní krajiny a její regenerace po těžební činnosti je nedílnou součástí udržitelného rozvoje KVK. Zabránění erozi půdy prostřednictvím zatravňování orné půdy, přechod na ekologické zemědělství s návaznou produkcí biopotravin, péče o lesy a jiné porosty a zalesňování bez monokultur jako cesta k zadržení vody v krajině, ochraně biodiverzity a příležitost k sekvenci uhlíku jsou základními opatřeními pro využití potenciálu krajiny. KVK vyniká v oblasti ekologického zemědělství, na které navazuje také další podnikání, zejména produkce biopotravin a trh s nimi. Další možnosti jsou spojeny s novými technologiemi produkce potravin v rámci principů lokální ekonomiky, které mohou přispět k potravinové bezpečnosti, a k jejichž produkci bude možné využít areály brownfieldů, stávající energetickou infrastrukturu či vybudovat za tímto účelem OZE.

Hlavní cílové skupiny

Malé, střední a velké podniky, obce a kraj

Typy příjemců

Obce a jimi zřizované organizace, kraj a jím zřizované nebo zakládané organizace, malé, střední a velké podniky, zemědělské podnikatelé, státní organizace a podniky, místní akční skupiny, nestátní neziskové organizace

Synergie a komplementarita

OP JAK, OP TAK, OPŽP, IROP, PRV

Typové intervence

Výzvou je výroba potravin formou akvaponie, které lze úspěšně realizovat v areálech brownfieldů a produkce biopotravin. Budou podporovány aktivity v ochraně a výsadbě lesů a porostů náhradních dřevin, které tuto úlohu plní, se zohledněním jejich role ekonomické, ekologické a rekreační. Tvorba a využití krajiny přispějí ke zvýšené produkci biomasy pro energetické účely a sekvenci uhlíku.

- rozšiřování ekologického a přesného zemědělství,
- rozvoj ekosystémových služeb a poradenství pro zachování a rozvoj biodiverzity, včetně propojování s podnikatelskými aktivitami,
- tvorba krajiny s ohledem na podporu OZE, ochranu půdy a klimatu,

- podpora rozvoje produkce biomasy, včetně rychle rostoucích dřevin, za současné podpory biodiverzity,
- rozvoj zemědělství v souladu s evropskou strategií „z farmy na vidličku“ pro spravedlivé, zdravé a ekologické potravinové systémy,
- aktivity vedoucí k naplňování Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030 – Navrácení přírody do našeho života,
- realizace opatření k zadržení vody v krajině a ke zpomalení odtoku vody,
- zakládání farem, skleníků a dalších lokálních produkčních ploch pro výrobu biopotravin,
- využití okolí vodních ploch k rekreaci a bydlení – např. okolí jezera Medard,
- podpora zakládání akvaponických farem a akvakultur,
- podpora trhu s biopotravinami a produkty lokálních producentů/zemědělců,
- podpora aktivit v oblasti přechodu na ekologické či alternativní zemědělství ve vazbě na oběhové hospodářství a bioekonomiku (cirkulární zemědělství),
- podpora rozvoje udržitelného lesního hospodářství,
- podpora péče o kulturní krajinu.

Specifický cíl 5.3

Zelená města a obce

Cílem je vytvoření inkluzivních, bezpečných, odolných a udržitelných obcí a měst. S ohledem na klimatickou změnu se jedná zejména o snižování tepelných ostrovů a fungování měst a obcí jako integrální součástí prostředí adaptovaného na změnu klimatu a přispívajícího k sekvestraci uhlíku. Cílem je rovněž budovat města s ohledem na snižování dopadů změny klimatu na obyvatele i městské prostředí.

Zdůvodnění

Podle nové Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030 jsou SMART řešení ve městech a obcích možností, jak reagovat na změnu klimatu, snižovat dopady této změny a přispět v městském prostředí k zachování biodiverzity a sekvestraci uhlíku. Při vytváření kultivovaného (architektonicky dobře pojatého) prostředí, a to jak budov, tak veřejných prostranství, nejde pouze o estetickou funkci, ale obecně o zajištění vysoké kvality života spojené s dobrými klimatickými podmínkami, zdravým životním prostředím, s minimem polutantů ve městech a všestranně efektivním využíváním zvláště obecního majetku v obcích a městech.

Hlavní cílové skupiny

Malé, střední a velké podniky, obce a kraj

Typy příjemců

Obce a jimi zřizované organizace, kraj a jím zřizované nebo zakládávané organizace, malé, střední a velké podniky, společenství vlastníků jednotek

Synergie a komplementarity

OP TAK, OP ŽP, IROP, OPD

Typové intervence

K dosahování tohoto cíle budou využity nové technologické nástroje a inovativní přístupy v oblasti budování a revitalizace veřejného prostoru a budov, zvláště v majetku obcí, měst či kraje. Budou volena řešení, která budou nejen úsporná, ale také přispějí k minimalizaci dopadů na životní prostředí a klima. Přednost budou mít projekty budov v pasivním standardu (resp. „aktivní“ budovy), s využitím OZE, obecně inteligentní domy a čtvrtě. Zlepšení prostředí bude dosahováno také pomocí budování „zelených“ měst s využitím zelené a modré infrastruktury, která plní jak estetickou roli, tak napomáhá minimalizaci tepelných ostrovů ve městech a přispívá k šetrnému nakládání s vodou.

- revitalizace sociálně vyloučených lokalit s rozšířením zeleně, výstavba sociálního bydlení v pasivním energetickém standardu, včetně příspěvku k sekvestraci uhlíku,
- péče a budování veřejného prostoru s minimalizací tepelných ostrovů a pro možnost setkávání a jako podpora komunitních aktivit,
- revitalizace budov v majetku obcí, měst a kraje jako „zelených“ budov, energeticky soběstačných, s dalšími prvky inteligentních budov či čtvrtí, včetně podpory poradenství soukromým vlastníkům budov v této oblasti,
- kombinované funkce revitalizovaných budov a veřejných prostranství,
- příprava SMART řešení ve městech a obcích,
- koncepční plánování a podpora personálního zajištění při budování zelených měst,
- budování modré a zelené infrastruktury,
- podpora aktivní udržitelné městské mobility a elektromobility v intravilánu obcí a měst,
- zapojení soukromého sektoru do tvorby „zelených“ měst, včetně areálů podnikatelských subjektů.

Príspevek k cili 2030

V rámci programu lze dosáhnout významného snížení emisní bilance skleníkových plynů, a to růstem využití OZE a dosažením energetických úspor, rozvojem komunitní energetiky a využitím odpadů a dalších materiálů ke snížení materiálové a emisní náročnosti produkce v KVK.

Cílem do roku 2030 je realizace ambiciózního scénáře Územní energetické koncepce do roku 2042 na straně výroby energie i energetických úspor, úplné využití potenciálu úspor ve veřejných budovách, rozvinutý energetický management ve všech větších městech regionu a respektování hierarchie nakládání s odpady ve prospěch prevence vzniku odpadů a jejich materiálového a energetického využití.

Specifické cíle Programu č. 6 a materiály

- 6.1 Nová energie
- 6.2 Úspory energie
- 6.3 Toky hmoty a recyklace
- 6.4 Přechod k oběhovému hospodářství/cirkulární ekonomice

Současný stav

Největší výzvou v nastávajícím období je přeměna energetiky regionu navázané na uhelné hornictví. Současnou situaci v energetickém hospodářství velmi podrobně popisuje Územní energetická koncepce kraje do roku 2042.

Potenciál úspor energie je zejména v budovách určených k bydlení, neboť velká část bytového fondu je ve starších budovách. Průměrné stáří rodinného domu je 58,1 roku, u bytových domů 59,7 let.

Necelá čtvrtina bytů v rodinných domech je vytápěna uhlím, procento takto vytápěných bytů je zanedbatelné. Podobně většina staveb sloužících k veřejným službám (např. školy, nemocnice, domovy důchodců) jsou napojeny na externí zdroje energie.

Současný instalovaný výkon OZE je (podle údajů za rok 2016) celkem 80,64 MW, z toho nejvíc ve větrných elektrárnách, 53,59 MW. Ve fotovoltaických zdrojích bylo instalováno 12,76 MW.

Největším spotřebitelem elektřiny v KVK je sektor obchodu, služeb, školství a zdravotnictví, se spotřebou přesahující 400 GWh ročně. Obdobnou spotřebu má průmysl, méně pak domácnosti a energetika. Ostatní sektory se na spotřebě regionu podílejí zanedbatelně. V KVK je plynofikováno celkem 79 ze 132 obcí. Průmysl spotřebovává 3x více energie z plynu než z uhlí, na němž je závislý zejména sektor energetiky.

Města v okolí elektráren Tisová a Vřesová jsou z velké části napojena na tyto zdroje tepla. Městské systémy CZT s vlastními zdroji tepla jsou ve městech Aš, Cheb, Františkovy Lázně, Mariánské Lázně, Kraslice, Ostrov a Žlutice.

Roční produkci odpadů na území KVK lze při dosavadním vývoji předpokládat v rozsahu 650–700 tisíc tun ročně, u komunálního odpadu celkem 140–160 tisíc tun ročně. Tři skládky v KVK mají dostatečnou kapacitu pro skládkování, jejich nepřiměřené využívání však neodpovídá hierarchii nakládání s odpady. Zároveň se zde jímá skládkový plyn k výrobě elektřiny, což bude i v budoucnu určitý příspěvek ke snižování emisí skleníkových plynů a růstu podílu OZE na celkové výrobě elektřiny.

V regionu jsou připravovány projekty, jejichž realizace povede k zvýšení využití odpadů a posun k cirkulární ekonomice. Celková předpokládaná projektovaná kapacita těchto zařízení pro využití komunálních odpadů v KVK činí 80 tisíc tun ročně. Počítá se s energetickým využitím 54 tisíc tun směsného komunálního odpadu a 74 tisíc tun za rok komunálního odpadu včetně objemného odpadu a výmětu z dotřídění separovaně sbíraných komunálních odpadů.

Do recyklace je třeba zahrnout i využití surovin dnes soustředěných ve výsypkách a odkalištích těžby surovin v minulosti. V posledním stadiu schvalování je těžba lithia v bývalém odkališti u Horního Slavkova, která by mohla být základem rozvoje nové energetiky na území KVK. Zásoby představují cca 4,6 mil. tun, přičemž roční těžba se bude pohybovat okolo 360 tisíc tun. Pro podnikatelské subjekty v KVK se jedná o velkou výzvu – z neužitečné zátěže životního prostředí vytvořit základ nového podnikání v souladu s klimatickými cíli EU. Toto však bude podpořeno z Mechanismu spravedlivé transformace pouze při zachování kritéria „not harm“.

Pro nastávající období je výzvou rovněž změna vozového parku jak vozidel v sektoru (zejména municipálních) služeb, tak ve vlastnictví podniků. Obdobnou výzvou je dobudování železničních tratí, zejména spojení do Německa.

Specifický cíl 6.1

Nová energie

Cílem je zvýšit podíl OZE na výrobě a spotřebě energie v KVK, a to jak v produkci a spotřebě tepla, tak elektřiny, zajistit dostatečnou míru odolnosti a soběstačnosti regionu v zásobování energií a být odpovídající součástí energetické sítě České republiky.

Zdůvodnění

Jedná se o stěžejní přeměnu v oblasti energetiky v souvislosti s končící těžbou hnědého uhlí. Potenciál regionu je jak ve větrných elektrárnách, tak ve využití fotovoltaiky a biomasy. Rozvíjející se oblast komunitní energetiky a lokalizace osídlení v KVK dává příležitost pro posílení lokálního nakládání s energií, očekávané změny v soustavách zásobování teplem jsou příležitostí pro výměnu zdrojů vytápění za zdroje, které jsou z hlediska dosahování klimatických cílů dlouhodobě udržitelné. Potenciál pro rozvoj OZE, zejména fotovoltaiky, je jak v podnicích, tak v obcích a v jednotlivých domácnostech. Určitý potenciál na straně spotřeby je také v dopravě, ve využití elektromobility a alternativních paliv.

Hlavní cílové skupiny

Malé, střední a velké podniky, obce a kraj

Typy příjemců

Obce a jimi zřizované organizace, kraj a jím zřizované nebo zakládané organizace, OSVČ, malé, střední a velké podniky, mikroregiony – svazky obcí, místní akční skupiny, občané, jejich sdružení, nestátní neziskové organizace

Synergie a komplementarity

OPŽP, IROP, Modernizační fond, OP TAK, OPD.

Typové intervence

Intervence budou vedeny s ohledem na všechny potenciální původce – zdroje energie, tak všechny cílové skupiny spotřebitelů energie. Bude se jednat o soukromé/firemní, komunitní projekty a projekty obcí, rovněž o projekty využívající OZE v rodinných a bytových domech. Intervence budou směřovat také do využití elektromobility a k využití alternativních zdrojů energie v dopravě.

- dlouhodobý systém vyhodnocování potenciálu OZE, energetických úspor a snižování emisí skleníkových plynů,
- projekty komunitní energetiky,
- informační kampaně a poradenství pro projekty komunitní energetiky,
- podpora lokálních/decentrálních zdrojů obnovitelné energie v domácnostech, které není možné podporovat z jiných dotačních titulů,
- zapojení domácností a malých obcí do instalace a/nebo využití OZE,

- výměna zdrojů v centrálních zdrojích energie za OZE a alternativní zdroje,
- rozvoj celokrajských sítí pro elektromobilitu, včetně podpory veřejné hromadné dopravy a železniční dopravy,
- posílení přenosové a distribuční soustavy s účelem zapojení OZE a nových řešení,
- pobídky pro instalace a provozování OZE (elektřina, teplo, mobilita) v podnikatelských subjektech,
- podpora netradičních řešení v energetice (např. agroenergetika či hydrovoltaika tam, kde je to s ohledem na environmentální dopady vhodné),
- battery value chain – část OZE, zdroje pro OZE,
- SMART řešení v decentrální energetice,
- vytvoření znalostního zázemí pro výzkum v oblasti decentralizované energetiky.

Specifický cíl 6.2

Úspory energie

Cílem je dosáhnout co nejvyšších úspor ve spotřebě energie a snížení emisí znečišťujících látek a skleníkových plynů, včetně růstu podílu aktivních budov na celkové energetické bilanci regionu.

Zdůvodnění

Jak bylo uvedeno výše, je bytový fond a obecně fond budov v KVK poměrně starý, tedy s vysokými nároky na energii a vysokou pravděpodobností potřebné renovace. To dává příležitost k „energetické transformaci“ sektoru bydlení a je potenciálem pro výstavbu v pasivním standardu, resp. dosažení kladné energetické bilance v budovách. Vysoký potenciál je rovněž v průmyslových provozech, v rozvodných soustavách CZT. Úspor energie lze dosáhnout rovněž také vhodným energetickým managementem. Potenciál úspor energie je nepochybně vyšší než uvádí Územní energetická koncepce Karlovarského kraje, aktualizace 2017–2042. Rozhodující jsou však náklady na jejich dosažení a potenciální úspora emisí skleníkových plynů.

Hlavní cílové skupiny

Malé, střední a velké podniky, obce a kraj

Typy příjemců

Obce a jimi zřizované organizace, kraj a jím zřizované nebo zakládané organizace, malé, střední a velké podniky, mikroregiony – svazky obcí, místní akční skupiny, občané, jejich sdružení, nestátní neziskové organizace

Synergie a komplementarity

ŽP, IROP, OP TAK

Typové intervence

Potenciál úspor energie bude využit s tím, že kritériem k podpoře projektů bude emisní a finanční efektivita, a to po celou dobu životnosti řešení. Podporován bude ekodesign výrobků firem se sídlem KVK, energetická efektivita jejich provozů, procesní inovace s ohledem na energetické úspory, vznik nových úsporných řešení a řešení pro dosažení energetických úspor, energeticky efektivní domy a rekonstrukce budov a zefektivnění CZT.

- podpora zavádění prvků energetického managementu samospráv (vč. tvorby pozic energetických manažerů),
- projekty energetického managementu kraje, jednotlivých měst a obcí,
- síť neziskového poradenství pro energetické úspory a snižování emisí znečišťujících látek a skleníkových plynů,
- podpora zavádění energetického managementu na úrovni všech typů příjemců,
- projekty ekodesignu a produktových inovací s ohledem na úspory energie a ochranu klimatu,
- procesní inovace ke snížení energetické náročnosti,
- komplexní projekty zahrnující úspory a využití OZE,
- energeticky a klimaticky efektivní obnova bytového fondu a nová výstavba,
- obnova a zvyšování efektivity sítí CZT,
- úspory energie v budovách v majetku kraje,
- demonstrační projekty v oblasti úspor energie.

Specifický cíl 6.3

Toky hmoty a recyklace

Cílem je zvýšit podíl recyklace materiálů, lépe koordinovat toky hmoty ekonomikou kraje a podpořit jejich lokální využívání.

Zdůvodnění

Využívání materiálů v místě, jejich recyklace, získání (druhotných) surovin a další využití při výrobě (ideálně výrobků s co nejvyšší přidanou hodnotou) má potenciál podpořit lokální ekonomiku, omezit environmentální dopady a přispět k dosahování klimatických cílů. Oddělení křivek zátěže životního prostředí a ekonomické výkonnosti (decoupling) je cestou k udržitelnému využívání přírodních zdrojů. Se vzrůstající efektivitou nových technologií a inovativních přístupů vzrůstají možnosti, jak využít pozůstatky po těžbě energetických surovin.

Hlavní cílové skupiny

Malé, střední a velké podniky, obce a kraj

Typy příjemců

Výzkumné organizace, obce a jimi zřizované organizace, kraj a jím zřizované nebo zakládané organizace, malé, střední a velké podniky

Synergie a komplementarity

OP JAK, OP TAK, OPŽP, IROP

Typové intervence

Klíčové je vybudování lokálních koncových zařízení pro zpracovávání odpadu za účelem jejich maximálního využití, obecně efektivní nakládání s hmotami a co nejvyšší materiálové využití odpadů a zpětně odebraných výrobků. Stejnou prioritu má také nakládání s vodami. Využití pozůstatků po důlní činnosti z minulosti představuje příležitost získat nové suroviny.

- efektivní krajský systém nakládání s odpady včetně odpovídající logistiky,
- informační podpora efektivního nakládání s odpady a předcházení vzniku odpadů,
- budování zařízení pro zpracovávání odpadu a jeho dalšího materiálového využití (za tímto účelem je možné využít areály brownfieldů),
- budování zařízení pro využívání (recyklaci) šedých a dešťových vod,
- vybavení ČOV zařízeními na odlučování fosforu s potenciálem jeho dalšího využití,
- využití materiálu z pozůstatků těžby k získávání lithia a využití dalších materiálů,
- podpora recyklace a využívání stavebního a těžebního odpadu v místě jeho vzniku, včetně výzkumu v této oblasti,
- využití materiálů ze zpětného odběru výrobků pro nová řešení,
- odpovídající součásti Battery value chain,
- zařízení pro ekologické odstraňování a případné energetické využití nebezpečného (také zdravotnického) odpadu,
- podpora zpracovávání odpadů za využití nejnovějších technologií s přispěním k dosahování klimatických cílů (např. v návaznosti na vodíkové hospodářství).

Specifický cíl 6.4

Přechod k cirkulární ekonomice

Cílem je implementace principů oběhového hospodářství za účelem přispěvků k uhlíkové neutralitě, efektivnímu nakládání se zdroji, rozvoji nových služeb a pracovních příležitostí v oblasti nakládání s komunálními odpady.

Zdůvodnění

Přechod na oběhové hospodářství je cestou pro efektivní využívání surovinových zdrojů včetně kritických surovin, optimalizaci odpadového hospodářství a vodohospodářství, avšak pouze za předpokladu, že bude existovat dostatečná infrastruktura, včetně koncových zařízení pro zpracovávání odpadu, jeho dalšího využití a produkci nových výrobků z nich. S ohledem na podporu lokální ekonomiky a související podporou resilience území je žádoucí vznik decentrálních zařízení, a to za předpokladu, že budou existovat moderní technologie, s jejichž využitím budou taková zařízení ekonomicky efektivní. S novými technologickými možnostmi narůstá také potenciál uplatnění a praktické využití biotechnologií, zejména ve spojení se zemědělskou činností. V neposlední řadě je přechod na oběhové hospodářství spojen s nárůstem pracovních míst v této oblasti.

Hlavní cílové skupiny

Malé, střední a velké podniky, obce a kraj

Typy příjemců

Obce a jimi zřizované organizace, kraj a jím zřizované nebo zakládané organizace, malé, střední a velké podniky, mikroregiony – svazky obcí, místní akční skupiny, nestátní neziskové organizace

Synergie a komplementarity

OP TAK, OP ŽP, IROP, z OP ST bude financovány komplementární aktivity, komplementarity budou posuzovány jak z hlediska rozsahu projektů, uznatelných nákladů typů projektů i příjemců.

Typové intervence

Největší výzvu pro KVK představuje v současné době i blízké budoucnosti nakládání se směsným komunálním odpadem (dále SKO), biologicky rozložitelným komunálním odpadem (dále BRKO) a nebezpečnými odpady, zvláště s ohledem na požadavky nové odpadové legislativy a omezení skládkování do roku 2030. Pro vyřešení této výzvy je klíčová zvláště prevence vzniku odpadu a jeho další využití na základě hierarchie nakládání s odpady v návaznosti na principy oběhového hospodářství/cirkulární ekonomiky a jejich implementaci.

- maximální podpora přechodu z lineárního hospodářství na oběhové hospodářství/cirkulární ekonomiku ve všech pilířích (nakládání s odpady, surovinová politika, udržitelná výroba a spotřeba a bioekonomika),
- krajský systém nakládání s odpady – infrastrukturní projekt krajského úřadu ke koordinaci měst a obcí,
- budování zařízení podporující prevenci vzniku odpadu (např. sdílené dílny, knihovny věcí), podpora návazných vzdělávacích a informačních aktivit (environmentální výchovu a osvětu, dále EVVO),
- budování re-use center, podpora návazných vzdělávacích a informačních aktivit (EVVO),
- budování či modernizace stávající infrastruktury umožňující zavedení systémů sběru „Door to Door“ za účelem minimalizace vzniku odpadu a dosažení lepší kvality využitelných odpadů (druhotných surovin) tam, kde je to vhodné, podpora návazných vzdělávacích a informačních aktivit (EVVO),
- budování a zkapacitňování systémů pro sběr a svoz separovaných komunálních odpadů (papír, plasty, sklo, nápojové kartony, kovy a bioodpady včetně gastroodpadů, textilu, případně dalších tříditelných složek),
- budování, navýšení kapacity a modernizace stávajících zařízení na zpracovávání odpadu, včetně nebezpečných,

- budování, zkapacitňování a modernizace kompostáren nebo jiných zařízení k materiálovému využití bioodpadu v místech, ve kterých je možný snadný návrat organické hmoty do půdy, včetně rekultivací,
- rekonstrukce zařízení za účelem spoluspalování SKO a instalace kotlů na spalování SKO v teplárnách (podmínkou je připojení zařízení na centrální zásobování teplem a odpovídající energetická účinnost zařízení),
- podpora dalších lokálních řešení prevence vzniku odpadů a jejich dalšího (zejména materiálového) využití (např. komunitní kompostování).

5. Srdce transformace

„Ne vše, s čím se počítá, může být spočítáno a ne se vším, co se dá spočítat, se počítá.“

— Albert Einstein

Strategické projekty
Alokace pro programy z FST

Strategické projekty Karlovarského kraje

Karlovarské inovační centrum (KIC)

Jedná se o vybudování v území zcela jedinečné inovační infrastruktury - Karlovarského inovačního centra (KIC), jejímž cílem je zvýšení intenzity výzkumných, vývojových a inovačních aktivit v kraji mezi podnikatelskými subjekty, veřejným sektorem a výzkumnými pracovišti. Projekt zahrnuje výstavbu víceúčelového komplexu budov KIC - Krajské inovační centrum (VTP, který se skládá ze čtyř vzájemně propojených objektů). Komplex KIC zahrnuje administrativní prostory pro inkubaci, dále laboratorní, poloprovozní a nezbytné zázemí spolu s konferenčním sálem.

Náklady 500 mil. Kč

Předpokládaný podíl dotace 425 mil. Kč

vl:aštovka

Hlavním cílem projektu je ekonomické znovuoživení města. Dílčími cíli je vzdělanější a motivovanější komunita, která sama pracuje nebo řídí vlastní podnikání a tvoří vyšší přidanou hodnotu. Tito lidé se více seberealizují, mají vyšší nároky na služby, jsou spokojenější a tvoří sebevědomější společnost a přispívají tak ke změně celého regionu.

Projekt vl:aštovka představuje nástroj pro realizaci ekonomických i širších společenských změn v souladu s transformačním plánem Karlovarského kraje. Cílem projektu je podpora podnikání (vč. mikropodnikání), zvyšování produktivity práce a přidané hodnoty, změna struktury zaměstnanosti v regionu, zvýšení resilience a příspěvek ke klimatickým cílům EU. Oblasti, na které se projekt zaměřuje, jsou: podnikání, zaměstnanost, cestovní ruch, vzdělávání. Za projektem vl:aštovka stojí vybudování nové inovativní instituce, která svou činností bude podporovat lokální ekonomiku. Formálně bude instituce založena jako příspěvková organizace. Instituce bude působit jako lokální ekonomické centrum, které v rámci své činnosti bude nabízet široké spektrum nástrojů sloužících k naplnění výše uvedených cílů.

Náklady 194,7 mil. Kč

Předpokládaný podíl dotace 165,5 mil. Kč

Rekonstrukce a modernizace Střední uměleckoprůmyslové školy keramické a sklářské Karlovy Vary

Cílem projektu je rekonstrukce a modernizace vzdělávacího zázemí Střední uměleckoprůmyslové školy keramické a sklářské Karlovy Vary. Cílem projektu je též zvýšit podnikavost zejména mladých lidí a v oborech, které budou v kraji užitečné, tedy podpořit ekonomickou transformaci kraje. Podpora kreativity zároveň povede ke zvyšování předpokladů dětí a studentů k dalšímu studiu a k rozvoji jejich dovedností, takže se dobře uplatní ve svobodných povoláních a ve firmách, které budou zavádět digitalizaci – Průmysl 4.0.

Náklady 680 mil. Kč

Předpokládaný podíl dotace 578 mil. Kč

Kulturní a kreativní odvětví - Krajská kulturní a kreativní kancelář – 4K

Cílem je nastartovat systematické transformační změny v celém KK, přispět k transformaci ekonomiky a diverzifikaci do nových odvětví, ke kterým má KK dlouhodobě předpoklady a již dnes vysoký exportní potenciál. Krajská kulturní a kreativní kancelář - 4K, která se stane hlavním koordinátorem a spoluvůdcem infrastruktury kulturní a kreativní odvětví (KKO). Činnost bude zaměřena na podporu kreativity ve výchově a vzdělávání, podporu začínajících podniků, mikropodniků a malých firem, umění, kulturních a výzkumných institucí, včetně podpory rozvoje center.

Náklady 186,3 mil. Kč

Předpokládaný podíl dotace 158,4 mil. Kč

Agentura pro transformaci Karlovarského kraje

Cílem projektu je zajistit institucionalizovanou podporu transformace Karlovarského kraje prostřednictvím Agentury pro transformaci Karlovarského kraje, která bude poskytovat metodickou, znalostní, analytickou a konzultační podporu všem aktérům transformace dle modelu quadruple helix za účelem udržitelného rozvoje kraje ve všech třech pilířích udržitelného rozvoje - ekonomickém, sociálně společenském i environmentálním. Strategický rozvoj - Aktivitami v tomto pilíři bude poskytovat analytické podklady a poradenství pro plánování změn v Karlovarském kraji ve všech oblastech souvisejících s jeho rozvojem a podílet se na koordinaci přípravy a implementaci SMART řešení. Digitalizace - V rámci této oblasti bude agentura zajišťovat poradenství a podporu realizace projektů založených na SMART řešení a ICT projektech. Investiční centrum - Aktivita se budou soustředit na identifikaci potenciálu rozvoje Karlovarského kraje prostřednictvím podpory investičních i neinvestičních projektů.

Náklady 216,9 mil. Kč

Předpokládaný podíl dotace 184,4 mil. Kč

Krajský Business Park Sokolov (KBPS)

Cílem projektu je vytvořit prostředí pro rozvojové předpoklady, které umožní zásadně transformovat centrum Sokolova. Nový multifunkční areál s nadregionálním významem bude svou atraktivitou a přesahem lákat investory, podporovat inovace, rozvíjet ekonomiku založenou na vyšší přidané hodnotě, propojovat kreativní odvětví s tradičním průmyslem, vytvářet podmínky pro růst vzdělanosti a kvalifikace, apod.

Na území projektu vzniknou prostory (budovy, kanceláře) pro podnikový sektor se zaměřením zejména na realizaci nových technologií a konkurenceschopných výrobků a služeb nebo se zaměřením na greenjobs. Projektem také vytvoříme podmínky pro vznik zázemí pro firmy i jednotlivce, provozující tzv. kreativní řemesla (IT, architektura, marketing, umění, design atd.).

Náklady 450,0 mil. Kč

Předpokládaný podíl dotace 382,5 mil. Kč

Centrum lázeňského výzkumu (CLV)

Smyslem projektu je v souvislosti s útlumem těžby rozvíjet segment lázeňství jako příležitost pro zvýšení konkurenceschopnosti regionu. Cílem je posílení jedné z domén specializace KK (lázeňství) zaváděním inovací, prováděním nezávislého výzkumu a vývoje, edukací a popularizací odvětví. Výzkum se bude soustředit na environmentální, klinické, historické a socioekonomické aspekty lázeňství. Cílem projektu je provádění nezávislého výzkumu a vývoje zaměřeného na objektivizaci účinků lázeňské léčby, využití lázeňských programů v prevenci zdravotních a psychických obtíží, výzkum přírodních léčivých zdrojů, historické a socioekonomické aspekty lázeňství. Výsledky výzkumu a vývoje budou uplatňovány v praxi v podobě inovací v lázeňství a přispějí ke zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků v regionu i k podpoře lázeňství jako tradičního odvětví. Strategický projekt rozvoje ILaB je postaven tak, aby zajistil rychlý rozvoj výzkumu v KVK a následně získání vysokoškolského vzdělávání do kraje. To, že kraj nemá dostatečně velké a výkonné výzkumné zařízení, jej zásadním způsobem handicapuje ve srovnání s ostatními kraji v republice.

Náklady 325,5 mil. Kč

Předpokládaný podíl dotace 276,7 mil. Kč

Sokolovská investiční a green development

Projekt zahrnuje přípravu lokalit pro nová odvětví, konkrétní pilotní projekty a vybudování servisní organizace na podporu přípravy zón, profesní přípravu pracovní síly a marketingovou komunikaci. Hlavním posláním projektu je využít potenciálu území po ukončení těžby uhlí pro vznik celých nových odvětví, která se dynamicky rozvíjejí v souvislosti s odklonem od fosilních paliv. Víze projektu je atraktivní nabídka uhlíkové neutrálních nemovitostí pro rychlý vstup investorů z oblastí čisté mobility, akumulace energie, výroby vodíku, zpracování kovů vzácných zemin opřená o profesionální tým

projektových manažerů území. Hlavním cílem je příprava lokalit pro etablování sektoru čisté mobility a nové energetiky v regionu, realizace pilotních projektů a vybudování podpůrného týmu.

Náklady 3 162,8 mil. Kč

Předpokládaný podíl dotace 1 265,1 mil. Kč

Chytrá krajina 2030+

Cílem projektu je vytvoření rámce na využití potenciálu Karlovarského kraje a dosažení stavu, který umožní stabilizaci řešeného území jako místa preferovaného pro život. V cílovém stavu bude území kraje nabízet dostatek pracovních míst pestře rozmístěných v různých odvětvích splňujících v maximální možné míře principy oběhového hospodářství, bude optimalizováno využití krajinného prostoru pro požadované aktivity tak, aby nedocházelo k poškozování životního prostředí a přírody a zároveň, aby byla krajina schopna odolat nadcházející klimatické změně. Projekt v rámci víceúrovňového řešení využít potenciálu území Karlovarského kraje zpracuje environmentální a urbánní postupy s respektováním limitů probíhajících klimatických změn a příležitostí daných jedinečnými charakteristikami území kraje. Cílem je na základě analýzy stavu krajiny (lesozemědělská, posttěžební, urbanizovaná i industriální) a jejich hlavních limitů stanovit postupy pro plánování a realizaci jejich budoucí podoby včetně ověření prostřednictvím pilotních projektů.

Náklady 313,0 mil. Kč

Předpokládaný podíl dotace 266,1 mil. Kč

Udržitelná revitalizace a resocializace lokality Medard

Předmětem projektu je inženýrská a stavební příprava území v okolí jezera Medard pro další využití tohoto území pro aktivity, které přinesou udržitelnou revitalizaci a resocializaci území po ukončení těžby a návrat lidí. Tato příprava území je základem pro další investice, které v území návazně proběhnou a přinesou rozvoj lokality i celého regionu, neboť se jedná o unikátní rozvojovou lokalitu s mezinárodním potenciálem. Příprava území podpoří resocializaci regionu, vznik nových inovativních firem a pracovních míst mimo sektor těžebního průmyslu. Bez provedení přípravných prací v lokalitě není možné realizovat navazující investiční aktivity vedoucí k vytvoření podmínek pro udržení a návrat lidí do lokality a jejich plnohodnotný život (volný čas, rekreace atd.). Celkovým smyslem projektu je vytvořit podmínky pro resocializaci území díky atraktivnímu a udržitelnému pojetí celé lokality.

Náklady 583,0 mil. Kč

Předpokládaný podíl dotace 233,2 mil. Kč

Regenerace brownfieldu Horský hotel Klínovec a jeho okolí

Předmětem projektu je regenerace brownfieldu Horský hotel Klínovec, kulturní památka, nacházející se na nejvyšším vrcholu Krušných hor. Jeho počátek se datuje rokem 1900 a od roku 2003 je jeho vlastníkem město Boží Dar.

Obsahem projektu je zhotovení projektové dokumentace vč. zajištění všech povinných stanovisek, vyjádření apod., následně pak stavební práce pro kompletní regeneraci historického objektu s přilehlým okolím se dvěma novými stavbami, které citlivě dotvoří jeho konečný architektonický ráz. Přínosem projektu je obnova chátrající kulturní památky a jeho okolí. Projekt výrazně přispěje k trvale udržitelnému cestovnímu ruchu, který je významný v rozvoji Karlovarského kraje, a zvýší potenciál a ekonomickou stabilitu celé oblasti. Klínovec je destinací pro zimní a letní turistiku, nacházející se v blízkosti státní hranice. Proto dopad projektu bude na krajské i na mezinárodní úrovni.

Náklady 420 mil. Kč

Předpokládaný podíl dotace 357 mil. Kč

Alokace pro programy financované z FST

Plán transformace KVK je postaven tak, aby s přispěním všech dostupných zdrojů finanční podpory do roku 2030 bylo možné orientovat směřování kraje k vyšší konkurenceschopnosti a dosahování koheze s dalšími regiony České republiky. Bohužel také poslední srovnávaná data ČSÚ (za rok 2019) ukazují, že KVK je jediný region v ČR s méně než 60% výkonem ve srovnání s průměrem EU (58 % průměru EU v parametru HDP/obyv. Další v pořadí je Ústecký kraj s 66 %, všechny ostatní regiony ČR přesahují 70 % evropského průměru.) Dynamika růstu ekonomiky v regionu není dostatečná na to, aby kraj alespoň „udržel krok“ s ostatními kraji. KVK postupně ztrácí tempo a přes částečně dobré předpoklady k dalšímu rozvoji se může v podstatě celý stát sociálně vyloučenou lokalitou.

K obrácení tohoto trendu (na základě podrobných analýz, odhadu megatrendů a studia podnětů, které napomohly jiným regionům nejen v ČR k současné dynamice hospodářského růstu, byl zpracován Plán transformace jako širší dokument restrukturalizace kraje. Byly identifikovány základní předpoklady pro změnu hospodářství kraje a pro takový dlouhodobý rozvoj, který zvrátí trend vystěhovávání se obyvatel z regionu a umožní změnit vzdělanostní skladbu obyvatel ve prospěch lidí s vyšším vzděláním a tedy i vyššími příjmy a dalšími pozitivními efekty, které jsou doprovodným jevem vzdělané populace. Jedná se o změny, které budou viditelné až v delším časovém horizontu, nicméně pokud nenastanou, KVK bude dále ztrácet tempo a rozdíl oproti dalším regionům se bude zvyšovat.

Pro budoucí úspěch KVK je determinující využít všechny možnosti podpory, které jsou k dispozici (nejen FST). Transformace je finančně i manažersky náročný proces, který vyžaduje multioborovou spolupráci všech územních aktérů řízenou strategickým leadershipem. Řízení takto velké změny s sebou zároveň přináší příležitost zapojit i nalákat úspěšné lidi, firmy či vědeckovýzkumné organizace.

S perspektivou uvedenou výše byly připraveny strategické projekty přímo vytvořené či podporované Krajským úřadem KVK. Z důvodu návaznosti na tyto strategické projekty a tedy rozvoj dílčích aktivit a investic, které by umožnily v dané oblasti efekt „sněhové koule“, byly vybrány takové intervence, které v příštích několika letech nejvíce podpoří diverzifikaci ekonomiky kraje a atraktivitu kraje pro jeho stávající a nové obyvatele. Navržené alokace pro jednotlivé SC (vč. vybraných intervencí) v sobě kombinují logiku potřeby zacílení na zásadní hybatele transformace, využití dalších zdrojů pomoci EK a komplementaritu se strategickými projekty KVK.

Hlavními strategickými intervencemi regionu jsou:

- podpora začínajícího, malého a středního podnikání (zejména podnikání založeného na znalostech),
- podpora rozvoje kreativity a talentů,
- podpora výzkumu a vývoje, který přinese do regionu inovace,
- podpora přeměny regionu na region příležitostí, a to v důsledku rozvoje digitalizace na celém území kraje,
- vytváření podmínek pro zvyšování kvality života obyvatel kraje.

V návaznosti na vznik krajského inovačního centra, centra kreativity, posílení činnosti jediné významnější veřejné výzkumné organizace a centra pro SMART řešení v území KVK budou podporovány takové aktivity jednotlivých aktérů v regionu, které nejvíce posílí strategické intervence a znásobí jejich dopad do regionu.

KVK bude usilovat o podporu ze všech dalších dostupných národních i evropských zdrojů. Toto úsilí bude koordinováno v souladu s krajskou inovační strategií a aktivity budou podporovány ve spolupráci se všemi partnery v rámci tzv. quadruple helix.

V malém KVK je třeba vzít do úvahy jeho specifickou výchozí situaci, kdy hlavním dlouhodobým problémem nebude samotné ukončení stávajících aktivit jednoho velkého zaměstnavatele – těžaře uhlí a výrobce energie (i když je toto velmi významné). Zásadní je náprava dlouhodobě se zhoršující perspektivy dané tím, že o těžbě uhlí a výrobě energie z ní v KVK bylo v minulosti rozhodnuto. Upřednostnění celorepublikových zájmů na zajištění energie bylo v regionu bráno jako danost, nedbalo se dostatečně o udržitelný rozvoj území a v relativně velmi malém regionu s nízkým počtem obyvatel nebyl dostatek sil a potenciálu pro faktické a včasné nastartování restrukturalizace, která např. v Moravskoslezském kraji započala před více než dvaceti lety.

Z řady sociologických průzkumů a příkladů úspěchu rozvoje a restrukturalizace regionů v zahraničí plyne, že pro dlouhodobě úspěšné podnikání není tolik potřebná ingerence veřejné správy do samotného byznysu, ale vytváření podmínek a zázemí tak, aby podnikatelé mohli bez bariér realizovat své záměry. Zjednodušeně: Zajištění dobrých silnic, dostupných školek, kvalitních škol, dobrých podmínek pro práci a život rodin všech generací je to, co se od veřejné správy očekává.

„Prostředky z Fondu spravedlivé transformace směřují do samotného středu transformace Karlovarského kraje. Pro dosažení úspěchu je nezbytné cílit pozornost i na ostatní nástroje pomoci.“

— Vojtěch Franta

Tabulka 4 Rozdělení alokace mezi Programy (mimo strategické projekty)

Priorita	Alokace celkem	Program	Alokace Program
 EKONOMICKÁ TRANSFORMACE	30%	TRADICE	11%
		INOVACE	19%
 SPOLEČENSKÁ TRANSFORMACE	34%	ZNALOSTI	18%
		SPOLUPRÁCE	16%
 ENVIRONMENTÁLNÍ A KLIMATICKÁ TRANSFORMACE	36%	REGENERACE	8%
		TOKY HMOTY A ENERGIE	28%

Tabulka rozdělení alokace mezi jednotlivé Programy zahrnuje pouze část disponibilních prostředků OP ST určenou pro prioritní osu Karlovarského kraje, vyjma nároků jednotlivých strategických projektů. Přestože se může jevit, že některé oblasti nejsou dostatečně finančně pokryty (viz např. program Regenerace), právě díky propojení se strategickými získávají programové alokace komplexní obraz.

Ekonomická transformace

Vizí 2030 je ekonomická prosperita regionu, založená na dvou pilířích:

1. lokální produkci výrobků a služeb určených pro trh s vysokou přidanou hodnotou, nízkou spotřebou hmoty a energie
2. na tradiční produkci s vysokým exportním potenciálem a schopností firem v KVK zapojit se do globálních hodnotových řetězců

K tomuto se navrhuje vysoké zaměření úsilí a intervencí na začínající podnikání a podporu potenciálu rozvoje nového podnikání založeného na kreativité a na znalostech. Podpora bude orientována – v souladu s perspektivami Průmyslu 4.0 – na nové firmy místních podnikatelů, v nichž bude růst možnost zaměstnání pro široký okruh zájemců. Příležitosti k výzkumu přímo KVK přivedou do kraje schopné a

vysokoškolsky vzdělané výzkumníky, kteří postupně začnou realizovat i navazující vzdělávací aktivity. Cílem je spolupráce a následné usídlení několika fakult a ústavů stávajících vysokých škol z jiných regionů v KVK a transfer znalostí vytvořených v tomto prostředí do podnikání v KVK. Podobně je tomu s dalším nástrojem pro vytváření podmínek rozvoje – s digitalizací.

Ekonomická transformace regionu do roku 2030 je založena na podpoře mnoha malých projektů širokého okruhu místních subjektů, na znalostech a na digitalizaci.

Kraj bude podporovat restrukturalizaci firem, jejich větší orientaci na výzkum a vývoj, vytváření vývojových center a další aktivity, toto ovšem předpokládá především v rámci jiných nástrojů pomoci (např. OP TAK, programy TAČR, Modernizační fond). Za vlastní prioritu považuje vytvořit pro takové záměry středních a velkých firem zázemí podporou podnikavosti a vytvořením podmínek pro rozvoj invence a kreativity, která může být těmito firmami využita v zájmu růstu jejich přidané hodnoty a růstu jejich exportního potenciálu, a to včetně možnosti virtuální přítomnosti regionálních firem na globálních trzích.

Program č. 1

TRADICE

SC 1.1 Začínající podnikání

Cílem podpory začínajícího podnikání je podnítit mladé lidi a generaci 50+ k osamostatnění se a zahájení podnikání, zejména v nových oborech výroby a služeb. Poskytnout jim „výbavu“ službami coachingu a mentoringu, právním poradenstvím, pomocí s administrativou, a dalšími potenciálními bariérami začínajícího podnikání, upozorňováním na příležitosti, které jsou neobvyklé a dávají možnosti uplatnění se v nových ekonomických nikách.

SC 1.2 Transformace firem

Cílem je podpora transformace podniků vázaných zejména na těžební a energetický průmysl, zachování pracovních míst, zvýšení produktivity práce, přidané hodnoty výrobků a služeb a zvýšení potenciálu pro export.

Aktivity podporované v programu

Vybudování sítě poradenských služeb s využitím existujících struktur ve spolupráci krajských a místních samospráv, regionálních kanceláří CzechInvestu, hospodářských komor a dalších.

Rozvoj programů pro začínající/stávající podnikatele (poradenství, koučink, akcelerační a inkubační služby, systém voucherů, co-workingových center apod.).

Podpora revitalizace drobných brownfieldů v návaznosti na vytváření atraktivní podnikatelské infrastruktury.

Podpora modernizace výrobních procesů, produktů, služeb a další.

Podpora výroby produktů s vysokou přidanou hodnotou a potenciálem exportu.

Schéma podpory

- tematické výzvy,
- grantová schémata
- strategické projekty
- finanční nástroje

Indikátor výstupu

RCO 05 – podpořené nové podniky

Indikátor výsledku

RCR 17 – nové podniky přežívající na trhu

Program č. 2

INOVACE

SC 2.1 Výzkum, vývoj a inovace

Cílem je nastartování dlouhodobých výzkumných a vývojových aktivit v regionu a navazujících inovací, které se uplatní v ekonomice firem v regionu. Vzhledem k velkým společenským trendům, k nimž patří zejména individualizace („sebezaměstnávání“ lidí), digitalizace a decentralizace, je možné předpokládat, že rozvoj úspěšného podnikání lze zajistit nejen v jednom či několika málo centrech regionu, ale na celém území kraje. To však vyžaduje vytváření lokálních příležitostí – hubů, coworkingových center, míst, ve kterých jsou služby podnikatelům a kde je přímé spojení na výzkumné kapacity v regionu i mimo region.

SC 2.2 Kreativita a design

Cílem podpory kreativity a designu je dosáhnout zvýšení ekonomického výkonu regionu prostřednictvím činností s vysokou přidanou hodnotou, zejména rozvojem kreativních oborů a zvýšením atraktivity regionu pro specifické služby v kreativních odvětvích.

SC 2.3 Digitalizace a nové produkty

Cílem rozvoje digitalizace je 100% zasíťování území KVK infrastrukturou pro vysokorychlostní internet a tím vytvoření podmínek pro rozvoj služeb a dobré životní podmínky lidí v kterémkoliv místě kraje, nejen ve městech. Dalším cílem je rozvoj služeb založených na digitálních nástrojích a rozvoj tzv. „silver economy“, rovněž nové decentralizované energetiky.

Aktivity podporované v programu

Vytvoření inovační infrastruktury a její vzájemná koordinace na území regionu např. formou menších inovačních hubů - s cílem zajistit a facilitovat spolupráci v oblasti výzkumu a vývoje a také nastavení způsobu hodnocení naplňování cílů této infrastruktury.

Podpora příchodu a zajištění odborné kapacity pro založení této infrastruktury.

Rozvoj služeb pro výzkumné organizace a vznikající infrastrukturu, zajištění poradenských služeb a transferu znalostí a také rozvoj digitalizace a správy dat v regionu s cílem umožnit nabídku kvalitní veřejné infrastruktury resp. služeb veřejné správy v této oblasti.

Podpora výzkumu v oblasti decentralizované energetiky ve spolupráci s výzkumnými organizacemi.

Vytvoření infrastruktury a navazujících služeb v rámci inovačního ekosystému pro rozvoj kulturního a kreativního odvětví a digitalizace regionu.

Schéma podpory

- tematické výzvy,
- grantová schémata,
- strategické projekty

Indikátor výstupu

RCO 07 – výzkumné organizace zapojené do společných výzkumných projektů

Indikátor výsledku

RCR 06 – podané patentové přihlášky

Společenská transformace

Program č. 3

ZNALOSTI

Vizi 2030 je společenská prosperita regionu, založená na dvou pilířích:

1. **vzdělané populaci a kvalifikovaných lidech,**
2. **na rozvoji komunit, komunitního a kulturního života regionu.**

Hlavním dlouhodobým handicapem KVV nepříznivá vzdělanostní a sociální struktura jeho obyvatel. S vysokým podílem méně vzdělané populace souvisí malá schopnost adaptace/rekvalifikace v průběhu pracovního života, nízké výdělky, malé požadavky na služby spojené s trávením volného času a nedostatečné podmínky pro rozvoj osobnosti, sociální vyloučenost či deprivace. Děti z rodin s nižším vzděláním mají horší vyhlídky dosáhnout vyššího vzdělání a plně rozvinout své předpoklady. Na druhé straně firmy strádají nedostatkem kvalifikovaných pracovníků a hledají potenciál jinde. Transformační aktivity proto budou směřovány do těch intervencí, které nastartují změnu a podpoří dlouhodobé úsilí o posílení kvalifikace obyvatel a celoživotní učení v zájmu rozvoje podnikání založeného na znalostech a rozvoje potenciálu lidí.

SC 3.1 Kvalitní vzdělání

Cílem je zvýšit dostupnost kvalitního vzdělání pro všechny skupiny obyvatel, včetně znevýhodněných, čímž bude zajištěna větší flexibilita na trhu práce, zvýší se atraktivita KVK pro mladé a nově příchozí a bude podpořena odolnost v reakci na očekávané socioekonomické změny. Cílem je rovněž ukotvit vysokoškolské vzdělávání v centru regionu.

SC 3.2 Rekvalifikace – nový začátek

Cílem je zvýšit podíl rekvalifikovaných zaměstnanců v podnicích procházejících strukturálními změnami a dalších organizací tak, aby v ideálním případě nevstupovali do evidence nezaměstnaných, ale byli přeškoleni na jinou pozici, byli připraveni na reintegraci v rámci KVK nebo zahájili vlastní podnikatelskou činnost.

Aktivity podporované v programu

Podpora nových forem vzdělávání a zvyšování kvality odborného vzdělávání.

Podpora spolupráce firem a škol.

Podpora kompetencí k podnikavosti.

Optimalizace vzdělávání a podpora jejich diverzifikace.

Rozvoj vysokoškolského vzdělávání a podpora výukových středisek.

Motivace studentů k dokončení SŠ.

Podpora zaměstnanců při identifikaci nových kompetencí.

Podpora outplacementu.

Podpora talent managementu.

Zajištění kariérového a profesního poradenství.

Podpora vytváření infrastruktury pro různé formy vzdělávání.

Podpora firem zaměstnávající rekvalifikované pracovníky.

Schéma podpory

- tematické výzvy,
- grantová schémata,
- strategické projekty.

Indikátor výstupu

RCO 83 vypracované nebo realizované společné strategie/akční plány

Indikátor výsledku

RCR 71 počet uživatelů nových nebo modernizovaných vzdělávacích zařízení za rok

Program č. 4 SPOLUPRÁCE

SC 4.1 Kulturní a přírodní dědictví

Cílem je posilovat sounáležitost obyvatel KVK s regionem, zhodnocovat kulturní a přírodní bohatství, a to jak za účelem zvyšování kvality života a atraktivity regionu pro stávající i nově přichozí obyvatele, tak pro sport a cestovní ruch s návaznou podnikatelskou infrastrukturou a rozvoj kreativních průmyslů.

SC 4.2 Nikdo není vyloučen

Cílem je inkluzivní rozvoj regionu prostřednictvím posílení sociální stability zejména ve vyloučených lokalitách, prevencí vzniku a řešení nepříznivé situace sociálně vyloučených osob a osob ohrožených sociálním vyloučením nebo jinak znevýhodněných.

Aktivity podporované v programu

Příprava programů prevence v oblasti negativních jevů (zadlužování, prevence kriminality...).

Metodické vedení ze strany krajské správy a samosprávy v rámci vytvořených strategií sociálního začleňování.

Rozvoj aktivit v oblasti sociálního podnikání – uplatnění osob ohrožených či již sociálně vyloučených.

Zvyšování dostupnosti služeb vedoucích k sociální inkluzi.

Zvyšování kvality života v širším území velkých měst se zaměřením na trávení volného času určeného nejenom pro residenty, ale i návštěvníky, podpora patriotismu.

Rozvoj využití kulturního a historického dědictví a rozvoj nových služeb v oblasti cestovního ruchu a lázeňství jako oblastí s vysokým potenciálem rozvoje a nových pracovních míst i pro osoby s nižším vzděláním.

Schéma podpory

- tematické výzvy,
- grantová schémata,
- strategické projekty,
- finanční nástroje

Indikátor výstupu

RCO 01 podporované podniky

Indikátor výsledku

RCR 01 pracovní místa vytvořená v podporovaných subjektech

Environmentální a klimatická transformace

Vizí roku 2030 kvalitní životní prostředí a příspěvek KVK ke globální odpovědnosti, s orientací do dvou oblastí:

- 1. kvalitní prostředí pro život, a to jak ve městech a obcích, tak ve volné krajině**
- 2. adaptace na změnu klimatu a snižování dopadů na klima, a to jak mitigačními opatřeními, tak příspěvkem k sekvestraci uhlíku**

Cílem intervence do zvyšování kvality životního prostředí je postupně naplnit nové evropské výzvy spojené s klimatickými cíli – uhlíkovou neutralitou do roku 2050. Konkrétním cílem je zahájit „Karlovarský Bauhaus“, systematickou (architektonickou a urbanistickou) tvorbu sídel, která bude naplňovat nové požadavky na kvalitu života ve městech a obcích (SMART řešení) a takovou tvorbu krajiny, která bude atraktivní a zároveň bude součástí řešení pro dosažení klimatických cílů. Rovněž je nezbytné – v návaznosti na ukončování energetického využití uhlí – řešit zásobování teplem a využití dosud netradičních zdrojů energie v některých městech a obcích, dále vyřešit krajský systém nakládání s odpady. Z FST budou financovány „rozjezdové“ aktivity, na které naváží další projekty, pro jejichž podporu budou žádány jiné podpůrné zdroje.

KVK má všechny předpoklady rozvinout potenciál krásného místa pro život obyvatel a atraktivního regionu pro turisty, umělce, sportovce, domácí i zahraniční návštěvníky. Předurčuje jej k tomu vysoká historická hodnota sídel, zajímavý urbanismus, přírodní podmínky, rostoucí kvalita životního prostředí umožňující mj. ekologické zemědělství.

Program č. 5 REGENERACE

SC 5.1 Regenerace brownfieldů a starých ekologických zátěží

Cílem do roku 2030 je revitalizovat nevyužité či nedostatečně využívané největší brownfieldy v kraji pro zvýšení nabídky podnikatelských možností a rozvoje lokalit ve městech a obcích. Souběžně bude zajištěno odstranění nejvýznamnějších starých ekologických zátěží v kategorii A1, A2 a A3.

SC 5.2 Regenerace krajiny a nové zemědělství

Cílem je obnova a tvorba kulturní krajiny, podpora ekosystémových služeb, přechod na ekologické či alternativní zemědělství, ochrana biodiverzity, zvýšení sekvence uhlíku a adaptace i na změnu klimatu.

SC 5.3 Zelená města a obce

Cílem je vytvoření inkluzivních, bezpečných, odolných a udržitelných obcí a měst. S ohledem na klimatickou změnu se jedná zejména o snižování tepelných ostrovů a fungování měst a obcí jako integrální součásti prostředí adaptovaného na změnu klimatu a přispívajícího k sekvenci uhlíku. Cílem je rovněž budovat města s ohledem na snižování dopadů změny klimatu na obyvatele i městské prostředí.

Aktivita podporovaná v programu

Projekty adaptace revitalizovaných území na dopady klimatické změny, doprovázené spoluprací klíčových aktérů na společném rozvoji a zvýšením „image“ adaptovaných oblastí.

Revitalizace sociálně vyloučených lokalit v kombinaci s adaptačními opatřeními na změnu klimatu.

Rozvoj poradenství při revitalizaci objektů s ohledem na aplikaci opatření pro adaptaci daných lokalit měst a obcí na změny klimatu.

Podpora koncepčního plánování rozvoje a revitalizace území.

Podpora opatření směřujících ke změně životního prostředí – zvyšování kvality ovzduší podporou udržitelné městské mobility.

Podpora regenerace brownfieldů a starých ekologických zátěží

Podpora zelených měst a obcí

Schéma podpory

- tematické výzvy,
- grantová schémata
- strategické projekty

Indikátor výstupu

RCO 38 - plocha podpořené rekultivované krajiny

Indikátor vstupu

RCR 52 rekultivovaná půda využívaná pro zeleň, sociální bydlení, ekonomické nebo jiné činnosti

Program č. 6 ENERGIE A MATERIÁLY

SC 6.1 Nová energie

Cílem je zvýšit podíl OZE na výrobě a spotřebě energie v KVK, a to jak v produkci a spotřebě tepla, tak elektřiny, zajistit dostatečnou míru odolnosti a soběstačnosti regionu v zásobování energií a být odpovídající součástí energetické sítě České republiky.

SC 6.2 Úspory energie

Cílem je dosáhnout co nejvyšších úspor ve spotřebě energie a snížení emisí znečišťujících látek a skleníkových plynů, včetně růstu podílu aktivních budov na celkové energetické bilanci regionu.

SC 6.3 Toky hmoty a recyklace

Cílem je zvýšit podíl recyklace materiálů, lépe koordinovat toky hmoty ekonomikou kraje a podpořit jejich lokální využívání.

SC 6.4 Přechod k oběhovému hospodářství/cirkulární ekonomice

Cílem je implementace principů oběhového hospodářství za účelem příspěvku k uhlíkové neutralitě, efektivnímu nakládání se zdroji, rozvoji nových služeb a pracovních příležitostí v oblasti nakládání s komunálními odpady.

Aktivita podporovaná v programu

Nastavení systému a rozvoje využívání OZE.

Rozvoj komunitní energetiky.

Rozvoj nových a netradičních řešení v energetice.

Rozvoj a podpora implementace systémů pro chytrá řešení v energetice - řízení spotřeby atp.

Rozvoj a podpora systému na krajské a lokální úrovni při nakládání s odpady a jejich dalším využívání.

Rozvoj a podpora cirkulární ekonomiky – materiálového využití odpadů od základní informační osvěty až po konkrétní řešení při využívání odpadů ve vazbě na stávající či nově vznikající produktové řetězce.

Rozvoj a podpora procesů a řešení směřujících k energetickým úsporám

Podpora battery value chain

Schéma podpory

- tematické výzvy,
- grantová schémata,
- strategické projekty,
- finanční nástroje

Indikátor výstupu

RCO 22 zvýšení kapacity pro výrobu energie z obnovitelných zdrojů (z toho: elektřina, teplo)

Indikátor vstupu

RCR 31 celkové množství vyrobené energie z obnovitelných zdrojů (z toho: elektřina, teplo)

6. Realizace a management

„Činy je třeba dokonat až do jejich úplného konce. Východisko může být jakékoli, konec bude krásný. Pouze nedokonané akce jsou podlé a nízké.“
— Jean Genet

Horizontální zásady
Leadership
Indikátory
Evaluace
Komunikace, participace, partnerství
Příspěvek tematických programů k SDGs

Implementace a aktualizace Plánu bude navázána na platnou organizační strukturu úřadu Karlovarského kraje. Funkci implementační skupiny bude a garanta Plánu bude zaštiťovat odbor regionálního rozvoje, který je zodpovědný za iniciaci úkolů a informování o plnění aktivit v jednotlivých klíčových oblastech a dílčích úkolů spojených s plánováním programů, projektů, vyhodnocováním a monitoringem. K tomu budou využity dílčí evaluační metody a nástroje. Garant Plánu bude při plnění úkolů spolupracovat s dalšími pracovníky úřadu a zapojenými aktéry. Zapojení široké odborné i laické veřejnosti je v řízení procesu transformace kraje dána velká důležitost.

Transformační plán stojí uprostřed rozvojových témat KVK. Svým přesahem vzájemně propojuje další dílčí územní koncepce a pro své naplnění využívá široké nabídky možností podpory nejen z fondů EU.

Při řízení Plánu budeme pracovat s komplexní škálou evaluačních technik a nástrojů. Politika rozhodování bude založena na faktech/datech (evidence-based policy). Zaměříme se na vytváření, implementaci a vyhodnocování jednotlivých intervencí, které budou realizovány.

„Nejvýznamnějšími faktory kvality procesu strategického řízení je silné politické vedení procesu a trvalé odhodlání a schopnost převést Plán transformace do běžné řídicí a koordinační praxe.“

Horizontální zásady

Aby bylo možno dosáhnout udržitelného a vyváženého rozvoje regionu, jsou do realizace Plánu zahrnuty hlavní horizontální cíle:

- **SMART řešení,**
- **Udržitelný rozvoj** (dosahování rovnováhy mezi oblastí ekonomickou, sociální a životního prostředí),
- **Rovné příležitosti** (rovnost mužů a žen, odstraňování diskriminace na základě pohlaví, rasy, etnického původu náboženského vyznání, světového názoru, zdravotního postžení, věku nebo sexuální orientace).

SMART řešení

Princip změny směru – vytvářet podmínky, aby služby a práce „chodily“ za lidmi, ne lidé za prací a službami. Zvolené řešení přispívá k tomu, aby lidé mohli žít ve svém domově a nemuseli zbytečně (daleko) vyjíždět za prací a službami. Tedy aby zákazník byl obsloužen službou „do domu“, nejen zbožím, za kterým na své náklady dojde. Využití tohoto principu znamená příspěvek k rozvoji nových typů (malého a středního) podnikání, ochraně životního prostředí a zkvalitnění životních podmínek lidí všech generací.

Princip odolnosti – odolnost lidí a komunit, lokální ekonomiky, prostředí a soudržnosti v území na základě digitalizace a inovativních řešení jsou volena tak, aby byla vyhovující za všech okolností, tedy i v mezních (extrémních) situacích, jakou je např. pandemie COVID-19. K mezním situacím přitom může dojít v hospodářství, životním prostředí i ve společnosti. Definice EK je následující: „Resiliencí se rozumí schopnost nejen odolávat výzvám a zvládat je, ale také schopnost provést transformaci udržitelným, spravedlivým a demokratickým způsobem.“ V národním a mezinárodním měřítku má tato změna dimenzi zelenou, digitální, geopolitickou, sociální a ekonomickou. Na regionální a místní úrovni je geopolitická dimenze principem koheze a komplementarity.

Princip jednoho řešení s několika efekty – řešení více potřeb najednou holistickým přístupem. Využití holistický přístup znamená zvážit vždy takové řešení konkrétní potřeby, které přinese několik dostatečně výrazných až rovnocenných pozitivních efektů v oblasti ekonomické, společenské i environmentální, vždy ve vztahu ke stanovenému cíli. Tento princip lze zjednodušeně chápat jako multikriteriální cost-benefit analýzu, s vědomím, že efekty velmi často nejsou ocenitelné finančně a oceňovat je finančně není správné.

Princip „krátkých vzdáleností“ – vše, co je možné zajistit lokálně, je třeba zajistit lokálně (za využití pravidla 3E – hospodárnost, efektivnost, účinnost). SMART řešení je orientováno na efektivní využití lokálních zdrojů materiálů i energií, regionální ekonomiku, lokální zajištění služeb, uplatnění lidí co nejlíže místu, kde žijí, co nejmenší zatěžování životního prostředí dopravou, která není nezbytná, atd. Navrhované řešení zároveň musí být vždy posouzeno dle pravidla 3E.

Princip spolupráce a finanční udržitelnosti – spolupráce se všemi partnery v území. SMART řešení jsou založena na spolupráci všech zainteresovaných partnerů v daném území (veřejného sektoru, podnikatelů, tvůrců inovací a občanů/nevládních organizací), pro něž je řešení vytvářeno. Důvodem není jen hledání nejlepšího možného řešení, ale také získání širokého okruhu partnerů pro jeho realizaci (a to jak fakticky, tak rozšiřováním informací o takovém řešení). Finanční udržitelnost zvoleného řešení je nezbytným předpokladem úspěchu.

Princip koheze a komplementarity, horizontálního a vertikálního propojení – nové řešení vede k vyrovnávání příležitostí, snižuje tenze, řešení na sebe navazují, spolupráce a propojení na všech úrovních je základním předpokladem pro dosažení odolnosti a soudržnosti. SMART řešení přispívá ke snižování napětí a disparit mezi územím, pro které je tvořeno, a jeho okolím. Inovace v jednom území jsou motivačním faktorem pro nastartování inovací také přes hranice tohoto území a vedou k dalším pozitivním efektům. K tomu je potřebná rovněž spolupráce s reprezentacemi sousedů na formálně stejné úrovni a jednotlivých stupňů veřejné správy navzájem.

Princip „evidence-based policy“ – zdůvodnění na základě faktů, otevřenosti dat a transparentnosti – generují se data srozumitelná a přístupná pro inovační aplikace a rozvoj života lidí, komunit a pro podnikání (Sharing is caring). Pro rozhodování o SMART řešeních je potřebné dostatečně znát nejen potřeby lidí a území, ale také mít k dispozici dostatečné zázemí informací a dat k objektivnímu posouzení současného stavu a nastavení takového systému sběru dat, aby bylo možné posuzovat postup na cestě při dosahování cílů. Efekt sbíraných dat a informací se může násobit tím, že budou v nejvyšší možné míře zveřejňovány v odpovídajícím formátu. To slouží jednak k transparentnosti rozhodování, jednak k dalšímu využití, které nemuselo být dopředu zamýšleno nebo známo.

Udržitelný rozvoj

FST bude zaměřen na ekonomickou diverzifikaci území nejvíce postižených klimatickou transformací a na rekvalifikaci a aktivní začleňování jejich pracovníků a uchazečů o zaměstnání.

Fond pro spravedlivou transformaci bude klíčovým nástrojem pro to, aby se podpořila území, která jsou nejvíce postižena transformací na klimatickou neutralitu, a zabránilo nárůstu nerovností mezi regiony.

Plán se proto zaměřuje na výše uvedené výzvy a potřeby společnosti, které nejsou pokryty jinými operačními programy nebo jinými intervencemi. Plán transformace se opírá o soubor principů, z nichž nejvýznamnější je **princip úcty k lidskému životu, ekonomické prosperitě, přírodě a civilizačním a kulturním hodnotám.**

V souladu s principem pozitivní ekonomické stimulace by měl přispívat k posilování ekonomického prostředí a stimulovat ekonomické i právní subjekty v oblasti životního prostředí k žádoucím aktivitám. Vynaložené náklady na jednotlivé cíle by měly vyvolat multiplikační účinek. Aktivity v každé prioritě Plánu (prostřednictvím specifických cílů), by měly přihlížet k dopadům do ostatních oblastí se záměrem nalézt jejich vzájemnou rovnováhu v ekonomických, sociálních a environmentálních aspektech činností.

Dále respektuje princip předběžné opatrnosti, prevence, která se opírá o zkušenost, že prevence je obecně schůdnější a finančně méně náročná než náprava. V případě variantních řešení respektuje taková opatření, která vyvolají příznivé přímé či vedlejší efekty ve všech strategických rozměrech a cílech Plánu. Respektuje princip právní i ekonomické subsidiarity, umožňuje naplňování principů udržitelného rozvoje subjektům odborné a občanské veřejnosti, a to na základě Strategického rámce rozvoje České republiky 2030.

Veřejná správa musí respektovat pilíře udržitelného rozvoje, koordinovaného na všech úrovních. Plán zároveň uplatňuje princip partnerství. Vztahy mezi environmentálními, ekonomickými a sociálními subjekty musí být založeny na bázi partnerství, nikoliv konkurenci.

Výrobky a služby by měly být na všech místech, na kterých je to technicky možné a ekonomicky schůdné, zajišťovány při co nejmenších nárocích na materiály a energie. Všude, kde je to technicky a ekonomicky schůdné, by měly být materiální a energetické potřeby saturovány pomocí OZE. Tím

bude zajištěno oddělení ekonomického růstu od negativních dopadů na životní prostředí (decoupling), k principu prevence vzniku odpadů a jejich recyklace (využívání odpadů jako druhotných surovin), k principu postupného preferování intenzivního rozvoje společnosti ke kvalitě před rozvojem extenzivním, principu generační zodpovědnosti za zachování a předání základních přírodních, kulturních a civilizačních hodnot, obnovy a

údržby kulturní krajiny a komplexního řešení zabezpečení souladu přírodních, civilizačních a kulturních hodnot. Principem je rovněž minimalizace zdravotně rizikových emisí do všech složek životního prostředí včetně vnitřního prostředí.

Rovné příležitosti a zákaz diskriminace

Zákaz diskriminace v souladu s českým i evropským právem a podpora rovných příležitostí žen a mužů jsou základními principy realizace Plánu a budou respektovány a podporovány ve všech Programech.

Krajský úřad KVK zajistí, na základě zákona č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a změně některých zákonů (antidiskriminační zákon), Ústavy České republiky, Listiny základních práv a svobod a na základě Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením, při naplňování Plánu rovné podmínky pro získání podpory, bez ohledu na pohlaví, rasový či etnický původ, národnost, náboženské vyznání, víru či světový názor, zdravotní postižení, věk nebo sexuální orientaci.

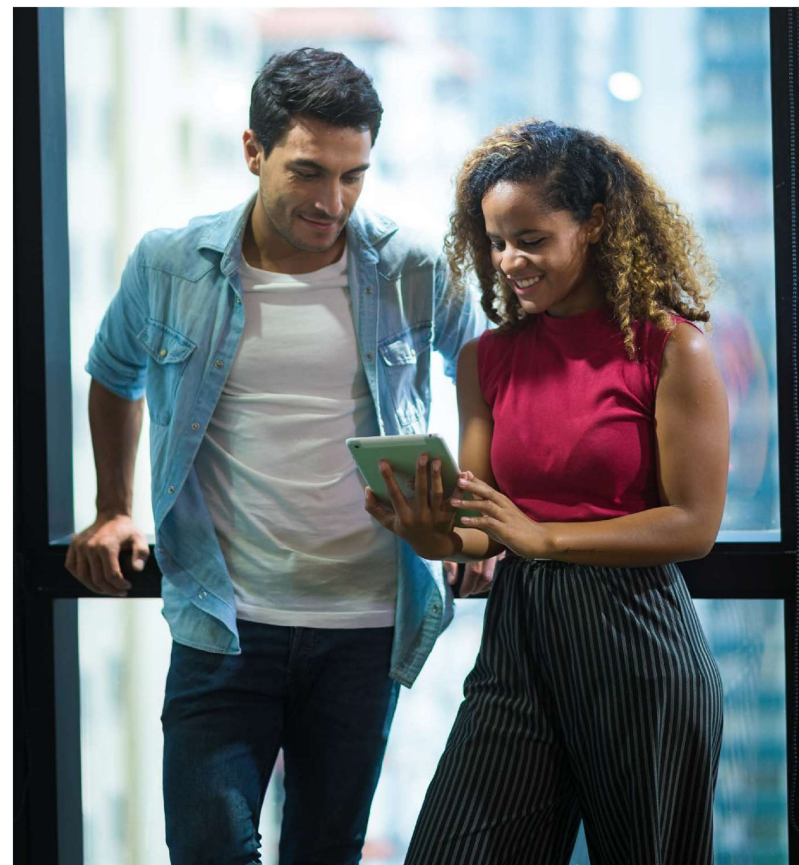
Při přípravě, koncipování, průběhu i provádění Plánu je dbáno na rovné zacházení a rovné příležitosti pro veškeré zájmové, cílové i ohrožené skupiny nejen s ohledem na zajištění přístupu k financování, ale i s ohledem na potřeby jednotlivých cílových skupin a s ohledem na zajištění přístupnosti pro osoby se zdravotním postižením. Krajský úřad při implementaci Plánu zajistí maximálně otevřenou komunikaci a spoluprací se všemi relevantními skupinami. Tyto principy budou sledovány i při realizaci jednotlivých projektů. Všechny projekty se budou řídit nediskriminačními přístupy.

V rámci Plánu transformace KVK nebudou podporovány takové projekty, které by negativně ovlivňovaly princip rovných příležitostí. Princip rovných příležitostí bude zajištěn i na úrovni partnerství.

Rovnost mezi muži a ženami

Problematika rovných příležitostí žen a mužů je koncepčně podrobně upravena ve Strategii rovnosti žen a mužů na léta 2021–2030, která si klade za cíl především institucionální zabezpečení rovnosti žen a mužů při implementaci Plánu, zajištění vyrovnané zastoupení žen a mužů v rozhodovacích pozicích

v rámci krajského úřadu i mezi jednotlivými Aktéry transformace a sledování pracovního, soukromého a rodinného života s výkonem práce.

Leadership

Společným problémem mnoha organizací jsou zaměstnanci ve vedoucích pozicích, kteří nemají prostor být správnými leadery. Jedná se o poměrně dlouhodobou záležitost, na kterou je třeba poukazovat a adekvátně ji řešit. Absence kvalitních leaderů mimo jiné snižuje angažovanost zaměstnanců a jejich zájem na skvělém kolektivním výsledku.

Management organizací veřejné správy dnes stojí před velkou výzvou. Prvky řízení, které se do větších míry aplikují ve většině úrovní, vycházejí z teorie managementu 80. let minulého století. Chybí plošná reakce na nové výzvy, před kterými současní manažeři stojí.

Kromě velkého tlaku na rozvoj manažerských kompetencí, jako další riziko, působí úbytek nástrojů na podporu řízení týmu. Situace na trhu práce (zejména vlivem pandemie COVID-19) podporuje pozice zaměstnanců, jejich manažeři proto musí volit jiné, náročnější způsoby, jak lidi vést a motivovat. Jako nedílná součást práce manažera, se mimo operativní činnosti, dostává do popředí téma leadershipu. Budování a sdílení vizí, společná tvorba strategického rámce, efektivní nástroje na monitoring a evaluaci.

Manažerské výzvy

Na základě znalosti prostředí a očekávání dopadu trendů jsme si pro sebe identifikovali čtyři základní manažerské výzvy, před kterými dnes stojíme a na které budeme reagovat:

- **Efektivita**, která umožní defragmentovat Plán a důsledně dosáhnout cíle s co nejmenším úsilím a náklady.
- **Komplexní přístup k řešení problémů**, zahrnující spolupráci více lidí a profesí, vyžadující schopnost kreativního vedení a delegování.
- Schopnost práce s vícegeneračním týmem, adaptace na přístup a očekávání jednotlivých skupin, **flexibilita a otevřenost**.
- Svět se zrychluje, změny jsou stále méně očekávané, je nutné neustále **sledovat trendy**, průběžně analyzovat možné scénáře a učit se novým věcem.

„Nové technologie jsou vyvíjeny a implementovány rychleji než kdykoliv dříve. Daleko rychleji, než reakce legislativního a regulatorního prostředí.“

Důležitost leadershipu

Často je obtížné dlouhodobě si udržet kvalitní a klíčové zaměstnance. Výzvou je vytváření takových firemních kultur, které povedou ze strany zaměstnanců k většímu závazku vůči zaměstnavateli a posílí psychologickou smlouvu mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem.

Leadership má obrovský dopad na morálku, motivaci, stress, uspokojení z práce, produktivitu a výkonnost. Slabý “leader” stojí organizaci peníze a má negativní dopady na osobní zdraví a psychickou pohodu zaměstnanců. V současné době, kdy rozhodují detaily, se jedná o kritický klíč k úspěchu. Leadership je jednoduše nejdůležitější faktor, který řídí změny a zlepšuje organizaci. Inovací je pak aplikace flexibilních modelů výkonnostního managementu.

Indikátory

Indikátorová soustava Plánu byla vytvořena na základě posuzování jednotlivých druhů indikátorů a následně pak i konkrétních indikátorů a ukazatelů s ohledem na jejich relevanci, jednoznačnost a také dostupnost dat pro jejich měření. Indikátorová soustava Plánu bude zahrnovat 3 základní typy indikátorů:

- kontextové indikátory,
- indikátory výstupů,
- indikátory výsledky.

Data pro výpočet indikátorů budou získávána způsobem, který je adekvátní charakteru indikátorů. Indikátory vstupů, výstupů a výsledků budou naplňovány daty získávanými z podkladů o zahájení, realizaci a ukončení aktivit a projektů realizovaných ve vazbě na Plán.

Periodicita sběru podkladů pro indikátory bude respektovat jak potřeby sledování, tak možnosti získat relevantní data. Sběr dat pro indikátory vstupu (finanční data) a indikátorů výstupu bude probíhat pololetně, protože zde dochází k nejrychlejší obměně dat. Data pro indikátory výsledků budou sbírána ročně (milníky jsou stanovené pro rok 2024 a kumulativní cíle pro rok 2029).

Kontextové indikátory

Účelem kontextových indikátorů je zmapovat stávající úroveň regionu v širších socioekonomických souvislostech, a to zejména v těch oblastech, na které je Plán přímo nebo nepřímo zaměřen prostřednictvím aktivit a projektů. Výhodiskem kontextových indikátorů jsou zejména indikátory zakotvené PSÚT, přepočtené aktuálně dostupnými daty zohledňujícími vývoj v čase.

Indikátory výstupů a výsledků

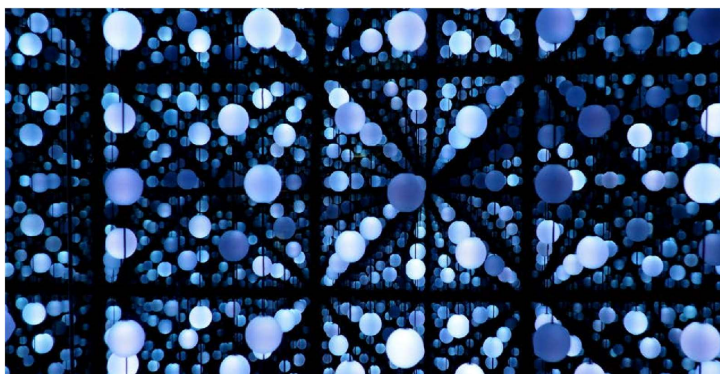
Indikátory výstupů, výsledků a dopadů budou definovány v návaznosti na schválenou verzi Operačního programu Spravedlivá transformace. Jsou děleny do 5 kategorií:

- Inteligentnější Evropa díky podpoře inovativní a inteligentní ekonomické transformace,
- Zelenější, nízkouhlíková Evropa díky podpoře přechodu na čistou a spravedlivou energii, zelených a modrých investic, oběhového hospodářství, přizpůsobení se změnám klimatu a prevence a řízení rizik,
- Propojenější Evropa díky zvyšování mobility a regionálního propojení IKT,
- Sociálněji Evropa díky provádění evropského pilíře sociálních práv,
- Evropa bližší občanům díky podpoře udržitelného a integrovaného rozvoje městských, venkovských a pobřežních oblastí a místních iniciativ.

Tabulka 5 Přehled kontextových indikátorů a jejich metodické ukotvení

Č.	Indikátor	Dílčí indikátory	Specifikace
1	Zaměstnanost (Souhrnný indikátor)	Zaměstnanost v sektorech v útlumu	Zaměstnanost v sektoru těžby a dobývání (kategorie B dle NACE)
		Zaměstnanost v sektorech transformace	Zaměstnanost ve vybraných sektorech (NACE C.20, C.23, C.24 a C.29)
		Struktura zaměstnanců	Podíl počtu ekonomicky aktivních obyvatel bez vzdělání a se základním vzděláním vč. neukončeného k celkovému počtu ekonomicky aktivních obyvatel kraje
2	Energetická náročnost	Nezaměstnanost mladých	Nezaměstnanost ve věkové skupině 15 až 24 let
		Dlouhodobá nezaměstnanost	Podíl uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce vedených déle než 24 měsíců na celkovém počtu nezaměstnaných v kraji
3	Emisní náročnost ekonomiky		Celková spotřeba elektřiny v přepočtu na hrubou přidanou hodnotu kraje
4	Ekologické zátěže		Množství emisí oxidu uhličitého, oxidu dusného a metanu z Evropského registru úniků a přenosů znečišťujících látek přepočtené na počet obyvatel kraje
5	Věda a výzkum		Počet starých ekologických zátěží dle územně analytických podkladů s prioritou pro sanaci (A3) vztahený k rozloze kraje
6	Podnikatelské prostředí		Počet zaměstnanců výzkumu a vývoje přepočítaný na 1 000 zaměstnanců v kraji
7	Lokální mobilita		Počet živnostenských oprávnění a podnikatelů na 1 000 obyvatel kraje
8	Hrubá přidaná hodnota na zaměstnance		Podíl vyjíždějících do zaměstnání (s délkou vyjížděky do 59 minut) na počtu zaměstnaných v kraji
8			Podíl hrubé přidané hodnoty k celkovému počtu zaměstnanců v kraji

Zdroj: AQE advisors, a.s.

Evaluace

Evaluace je proces založený na důkladném sběru primárních i sekundárních dat a na jejich odborném vyhodnocování s cílem získat spolehlivé podklady pro strategické řízení a řízení implementace Plánu. Evaluaci se ve vztahu k Plánu tedy rozumí zpracování informací získaných v rámci pravidelného monitoringu i mimo něj, interpretace informací a formulace závěrů a doporučení ke zlepšení řízení a implementace Plánu. Evaluace vyžaduje předchozí monitoring, stanovení jasného účelu hodnocení a relevantní nastavení pro poskytnutí zpětné vazby. Hodnocení tak přispívá k hospodárnosti při nakládání s veřejnými prostředky. Ve vztahu k Plánu se evaluace zaměří zejména na ověření správnosti nastavení Plánu a v rámci něj realizovaných aktivit intervenční logiky Plánu, implementace Plánu a jeho výstupy, výsledky a dopady.

Všechny evaluační aktivity se budou řídit základními principy a pravidly, která jsou definována obecně pro evaluace výdajových programů a strategií.

Mezi tyto principy evaluací patří zejména:

- **Transparentnost,**
- **Nezávislost,**
- **Odbornost.**

Transparentnost evaluace je zajištěna prostřednictvím jasného zadání všech evaluačních aktivit, formulace evaluačních úkolů, evaluačních otázek a požadavků na výstupy evaluace. Současně je transparentnost zajištěna prostřednictvím zveřejnění všech výstupů evaluačních aktivit. Co se týká nezávislosti, hodnocení bude prováděno interními nebo externími pracovníky, kteří jsou funkčně nezávislí na nositeli Plánu. Dostatečnou odbornost interních pracovníků podílejících se přímo či nepřímo na provádění evaluací je třeba zajistit vzděláváním v oblasti teorie a aplikace evaluačních metod tak, aby byli schopni buď evaluace samostatně provádět, nebo mohli adekvátně posoudit nabídky externích evaluátorů v rámci výběrových řízení a být jim během realizace evaluace dobrými oponenty. V případě externích pracovníků či externích evaluátorů je nutné jejich odbornost zakomponovat do požadavků na kvalifikaci a zkušenost v oblasti evaluací, a to včetně evaluací obdobného typu, případně pak i do hodnocení nabídek v rámci výběrových řízení.

Současně je nutné dodržovat dané standardy stanovené požadavky Etického kodexu evaluátora a dodržování standardů evaluací dle České evaluační společnosti, a to včetně stanovení jednotné struktury a formy výstupů a hodnocení kvality evaluačního procesu formou shrnující zprávy evaluátora, která odpoví na předem daný soubor evaluačních otázek.

Druhy evaluací a Evaluační plán Plánu

Evaluační plán Plánu bude zpracován na celé období realizace Plánu a následně v případě potřeby aktualizován (převážně v ročních intervalech). Minimální rozsah evaluačního plánu včetně typů evaluace:

Vstupní evaluace – v rámci vstupní evaluace bude vydefinován rámcový evaluační design pro všechny další evaluační aktivity, zejména pak specifikace metod, které budou v jednotlivých evaluacích použity, určení datových zdrojů a formulace evaluačních otázek pro jednotlivé evaluace. Součástí vstupní

evaluace bude i analýza rizik, a to včetně návrhů opatření na jejich eliminaci či omezení. Výstupem bude Vstupní evaluační zpráva včetně komplexní evaluační matice pro všechny následné evaluace.

Průběžné roční evaluace (předpoklad celkem 5 evaluací) – předmětem jednotlivých průběžných evaluací bude zejména zhodnocení pokroku realizace Plánu za předem definované časové období (předpokládá se kalendářní rok, resp. část kalendářního roku v návaznosti na zahájení implementace Plánu). Pokrok bude měřen jak na úrovni výstupů a výsledků realizace plánu, tak i z hlediska procesní stránky implementace Plánu, zapojení aktérů, a dalších aspektů implementace Plánu.

Interim evaluace – průběžná evaluace realizovaná v cca polovině období realizace Plánu zaměřená na vyhodnocení pokroku naplňování Plánu z hlediska výstupů, výsledků, ale i dopadů realizace Plánu pro nositele i další aktéry Plánu. Tato evaluace se může ve větší míře zaměřit na některý vybraný aspekt realizace plánu, např. na vybrané aktéry Plánu.

Ex-post evaluace – tato evaluace bude zaměřena kromě shrnujícího vyhodnocení výstupů a výsledků Plánu zejména na krátkodobé a dlouhodobé dopady realizace Plánu.

Kromě výše uvedených evaluací předpokládáme potřebu realizace ad-hoc evaluací. Ad-hoc evaluace se provádí v průběhu období realizace Plánu v souvislosti s monitorováním aktuálního stavu implementace Plánu a realizací standardních evaluací, zejména pokud toto monitorování nebo evaluace odhalí významný odklon od původně stanovených cílů. Důvodem pro provedení ad-hoc evaluace může rovněž být návrh na revizi Plánu či změna podmínek OP ST nebo další externí vlivy. Předmětné zaměření těchto evaluací nemusí být v průběhu zpracovávání Evaluačního plánu známo, nicméně se předpokládá, že potřeba jejich zajištění v průběhu období realizace Plánu může nastat.

U každé plánované evaluace budou přítom v rámci Evaluačního plánu specifikovány tyto údaje:

- název evaluace,
- typ evaluace (viz výše uvedené typy evaluací),
- stručný popis evaluace,
- metody a evaluační design,
- harmonogram evaluace,
- rozpočet evaluace,
- popis opatření pro sběr dat,

- informace o nutnosti případné spolupráce s dalšími subjekty (například realizátory projektů podpořených z OP ST).

Kontrola plnění Evaluačního plánu bude prováděna pravidelně, a to včetně průběžného posouzení kvality provádění jednotlivých evaluací a to jak interních evaluací, tak na základě shrnujících zpráv zpracovávaných externími evaluátory.

Pokud jde o plánované využití výsledků evaluací, předpokládáme, že výsledky evaluací nebude využívat pouze nositel Plánu, ale budou poskytnuty dalším relevantním subjektům, zejména pak Monitorovacímu výboru OP ST, řídicímu orgánu OP ST, zprostředkujícímu subjektu OP ST, ale také odborné veřejnosti.

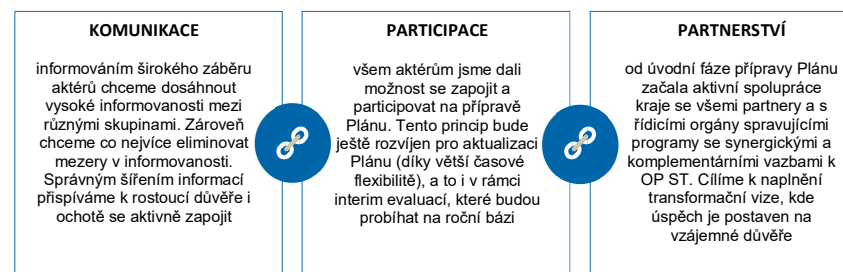
Všechny evaluační výstupy týkající se Plánu, budou ve finální podobě zpřístupněny všem potenciálním uživatelům evaluací taktéž prostřednictvím internetových stránek KVK.

Komunikace, participace, partnerství

Tvorba Plánu a příprava na jeho implementaci byla doprovázena transparentní komunikací a snahou o zapojení všech územních aktérů. Komunikaci byla a nadále bude směřovat jak k firmám, tak k městům, mikroregionům, nestátním neziskovým organizacím i aktivním občanům KVK. Komunikace a participace sleduje tři základní cíle:

- Zvyšovat povědomí široké veřejnosti o potřebě a přínosech Plánu transformace KVK.
- Nastavit cíle, nástroje a postup spolupráce v rámci participativního řízení.
- Poskytovat kvalitní konzultační a poradenský servis žadatelům a příjemcům.

Jednotlivé sledované cíle na sebe logicky navazují, a jsou provázané:

Komunikace

Komunikační aktivity jsou stanoveny v souladu s výsledky evaluací jiných koncepčních dokumentů, dotazníků, jednání se žadateli a potenciálními příjemci na seminářích, setkání a konzultace se stakeholdery a odborníky na komunikaci. Při komunikaci budeme využívat moderních komunikačních

prostředků, zejména sociálních sítí, avšak s přihlédnutím ke specifikům propagace fondů EU a regionálním specifikům.

Rozdělení základních cílových skupin za účelem maximalizace zásahu:

- žadatelé,
- příjemci,
- aktéři transformace,
- odborná veřejnost,
- široká veřejnost.

Vzhledem k aktuální situaci, která je zásadně ovlivněna pandemií COVID-19, budeme aplikovat takové nástroje, které zajistí široký informační dopad pro všechny cílové skupiny. Pro zasažení tak širokého pole aktérů bude informační kampaň kontinuální.

Pro veškeré PR aktivity spojené se strategií školství, ale i obecně, nastavíme obsahový komunikační plán, který je potřebný hned z několika důvodů:

Přehlednost – zejména v případě, kdy realizujeme nebo budeme realizovat větší množství rozvojových projektů, může se vedení informačních kampaní snadno stát nepřehledným. Obsahový plán umožní udržet si přehled o běžících kampaních, použitých nástrojích a tím zajištění co největšího zásahu.

Kontrola – díky obsahovému plánu si snadno udržíme kontrolu nad uzávěrkami článků do místních zpravodajů, ale také nad tím, že se nám nebudou překrývat aktivity spojené s komunikací Pláni a ostatní PR aktivity KVK.

Koordinace – prostřednictvím obsahového plánu můžeme zkoordinovat veškeré PR aktivity celého kraje tak, aby se nepřekrývaly a navzájem nerušily.

Mezi nástroje, které využijí, aby se dosáhlo transparentního a objektivního sdílení relevantních informací, patří zejména:

Prezentační web

Funkci hlavního informačního kanálu plní web Regionální stálé konference KVK <https://www.rskkvk.cz>. Zásadní informace budou poskytovány i prostřednictvím webových stránek Krajského úřadu.

Pro specifické potřeby Plánu transformace KVK je připraven prezentační web, který bude zároveň plnit roli participativní platformy pro zapojení široké veřejnosti. Tato platforma umožňuje zejména následující:

- Aktuality – WWW na týdenní bázi, informace, co se událo, co se plánuje. Aktuality umožňují i odkazy na Akce,
- Akce – konkrétní eventy (workshopy, semináře), s časem a místem konání (případně odkazem),
- Strategie – Transformační vize a prioritní oblasti budou v záložce strategie zobrazeny i vč. postupného naplňování formou konkrétních projektů (publicita),
- Projekty – prezentace všech realizovaných projektů navázaných na Plán (nejen podpořených z FST),
- Kraj v datech – výsledky transformace regionu prezentované formou datových sad a grafů.

Workshopy pro územní aktéry

Naším dlouhodobým cílem je zapojit co nejvíce aktérů, poskytovat všem stejné informace, odstraňovat komunikační šumy a nejistoty, souhrnně:

- informovat je o tom, kam se příprava ubírá a co pro ně z Plánu transformace vyplývá,
- poskytnout metodickou podporu při zapojení nejen do FST,
- propojit s dalšími aktéry a využít další možnosti financování jejich rozvojových záměrů.

Workshopy a semináře budou probíhat na četné bázi, o možnostech účasti budeme informovat prostřednictvím všech komunikačních nástrojů.

Články, tiskové zprávy

Přestože velká část informací se dnes přesouvá do online prostoru, neznamená to, že by novinové články a tiskové zprávy ztratily význam. Transformace KVK je komplexní téma a bude velmi složité pro čtenáře se zorientovat a tím méně najít relevantní informaci. S tím, jak se navíc doba zrychluje, je čím dál pravděpodobnější, že málokdo bude chtít pročítat několikastránkové texty. Proto se zaměříme na stručné, srozumitelné a zjednodušené informace.

Grafika/Outdoor

Výlep plakátů či prezentace v lokálním tisku je možností, jak upozornit obecně na existenci celého řešeného tématu, nebo konkrétně na určitý projekt či veřejnou akci a tím dále zvýšit povědomí. Vizualní identita bude navržena tak, aby v krajském prostoru upoutala co nejvíce pozornosti – ať už grafickou, či jazykovou jednoduchostí. Specifická pozornost bude věnována využití plakátů ve vnitřních prostorách veřejných institucí.

Sociální sítě

Sociální sítě jsou dnes celosvětově nejrychleji šířící se platformou pro sdílení informací. V rámci komunikace Plánu transformace KVK hrají specifickou roli, kdy jejich prostřednictvím je možné seznámit vysoký počet lidí napříč cílovými skupinami s tím, co Plán přináší.

Community management

Práce s fanoušky a reakce na jejich komentáře a zprávy – dnes primárně v prostředí sociálních sítí, ale obecně platí pro jakoukoli interakci s cílovou skupinou. Cílem je mít spokojené uživatele, kteří pozitivně interagují s naším obsahem.

”

„Cílem není, aby všichni lidé participovali, ale abychom dali lidem možnost participovat.“

Participace

V mnoha mezinárodních dokumentech (OECD, Evropské komise, Evropské unie), či dokumentech vlády České republiky, je veřejně vyhlášený požadavek, aby se občané a další aktéři více zapojovali do veřejného rozhodování. Přestože je možné určit mnoho právních norem, které předpokládají určitý stupeň zapojení obyvatel, právní systém ČR pojem participace přímo nerozumí.

Obecně vzato, existuje minimum právních překážek, které znemožňují účast veřejnosti na rozhodování. Zároveň však nelze říci, že právní systém ČR přímo podporuje účast a nutí veřejné činitele s rozhodovací pravomocí, aby do rozhodování účinně zapojili veřejnost a další aktéry.

Použité metody a nástroje se skládají ze čtyř pilířů, na kterých je postavena úspěšná implementace participace. Základem participace je **informovanost**, která představuje jednosměrnou komunikaci kraje směrem k veřejnosti. Vyšší úroveň je **připomínkování** – představující jednosměrnou komunikaci veřejnosti směrem k úřadu. Přímo navazující třetí stupeň – **konzultace** neboli dialog vytváří prostředí pro fyzický či digitální kontakt všech aktérů a jeho výstupy lze považovat za relevantní. Na vrcholu je postavena **spolupráce** – rovnocenné zapojení stran, jež spolupracují a hledají společná řešení.

Pro úspěšnou implementaci jsou pilíře participace zakotveny integrálně v Plánu. Zavedené metody pak přinesou občanům města možnost se demokraticky podílet na budoucím rozvoji KVK. Participaci v KVK vnímáme jako včasné a smysluplné zapojení občanů a zúčastněných stran do určování občanských

priorit, rozhodování o dění v území, zapojení do programového rozvoje, práci v komunitách či poskytování různých služeb.

Z krátkodobého hlediska mohou dobře nastavené procesy zapojení veřejnosti pomoci občanům přijímat rozhodnutí, řešit problémy a hledat příležitosti. Z hlediska dlouhodobého získá kraj hodnotné názory a podněty na rozvoj, zejména s ohledem na transformační potenciál. Ostatně celá druhá prioritní Plánu je zaměřena na oblast Společenské transformace – klíčem pro rozvoj kraje je posilování znalostí a vazeb jeho obyvatel.

Partnerství

Od úvodní fáze přípravy Plánu transformace KVK začala aktivní spolupráce kraje se všemi partnery a s řídicími orgány spravujícími programy se synergickými a komplementárními vazbami k OP ST.

Pro přípravu Plánu transformace byl ustaven na základě principu partnerství v prosinci 2018 Přípravný výbor. Členy Přípravného výboru byli jmenováni zástupci jednotlivých resortů, regionů, měst a obcí, nestátních neziskových organizací, sociálních a dalších partnerů. Předsedou Přípravného výboru byl jmenován náměstek hejtmana zodpovědný za transformaci regionu a přípravu pro čerpání FST.

Výběr relevantních partnerů zapojených do procesu přípravy Plánu transformace prostřednictvím Přípravného výboru byl uskutečněn v souladu s článkem 6 Obecného nařízení a Etickým kodexem EK pro partnerství. Jednotlivé instituce a organizace byly do výboru vybírány podle relevantnosti jejich činnosti k Plánu transformace.

Transformační platforma RSK ustanovila 7 tematických podskupin (mikrotýmů), jejichž předmětem jednání byla intervenční logika jednotlivých specifických cílů Plánu transformace.

Aktéři transformace Karlovarského kraje

BRAIN TRUST	CO?	poradní orgán Karlovarského kraje pro transformaci
	PROČ?	úkolem je iniciovat a navrhovat zásady a parametry transformace KVK, které mají dominantní vliv na podnikatelský sektor, zaměstnanost, konkurenceschopnost regionu, životní prostředí a komunity
	KDO?	osobnosti národního významu (členství je nezastupitelné)
Transformační komise	CO?	poradní orgán Rady kraje
	PROČ?	sdílení informací a koordinace pozice KVK v procesu transformace území, zejména (nevyjímaje) při nastavování Plánu transformace a mechanismu čerpání FST
	KDO?	zástupci všech politických stran zastupitelstva KVK, přizvání experti
Regionální stálá konference	CO?	dobrovolné regionální uskupení územních partnerů v oblasti místního a regionálního rozvoje
	PROČ?	zvýšit koordinaci a komunikaci mezi jednotlivými aktéry na území kraje, zajistit shodu územních zájmů
	KDO?	odborníci zastupující klíčové instituce a významné zástupce regionální politiky v oblasti konkurenceschopnosti a regionálního rozvoje
Platforma pro transformaci	CO?	poradní orgán Regionální stálé konference
	PROČ?	expertní role při řešení transformace regionu s využitím mechanismu spravedlivé transformace (zejména FST)
	KDO?	zástupci firem, veřejného sektoru, neziskového sektoru, územní reprezentanti státní správy, odborníci, apod.

Příspěvek tematických programů k dosahování SDGs

Tradice
Inovace
Znalosti
Spolupráce

Znalosti
Spolupráce
Regenerace
Energie a materiály

Znalosti
Spolupráce

Znalosti
Spolupráce

Inovace
Znalosti
Energie a materiály

Tradice
Inovace
Znalosti
Spolupráce
Regenerace
Energie a materiály

Tradice
Inovace
Regenerace
Energie a materiály

Znalosti
Spolupráce

Tradice
Znalosti
Regenerace
Energie a materiály

Tradice
Inovace

Regenerace
Energie a materiály

Regenerace
Energie a materiály

Spolupráce

Spolupráce

7. Přílohy

Seznamy
Zdroje
Vysvětlivky
Přílohy

Seznam obrázků

Obrázek 1 Časová dojezdnost v Karlovarském kraji ze Sokolova.....	8
Obrázek 2 Aglomerace podle počtu obyvatel se zvýrazněním 30minutové dojezdnosti od hranic	9
Obrázek 3 Idea práce se scénáři budoucího vývoje	11
Obrázek 4 Link between strategic foresight and resilience.....	18
Obrázek 5 Mechanismus pro spravedlivou transformaci	23
Obrázek 6 Priority Plánu transformace kraje.....	36
Obrázek 7 Skupiny výkonnosti regionálního inovačního indexu	45
Obrázek 8 Situace v krajích	46
Obrázek 9 Priority Plánu transformace	48
Obrázek 10 Architektura Plánu transformace	49
Obrázek 11 The Smiling Curve, Stan Shih	54

Seznam tabulek

Tabulka 1 Víceletý finanční rámec na období 2021–2027 v mld. EUR	21
Tabulka 2 Alokace pro Next Generation EU (s přesahem do VFR) v mld. EUR	22
Tabulka 3 Investiční potenciál obcí KVK	52
Tabulka 4 Rozdělení alokace mezi Programy (mimo strategické projekty)	111
Tabulka 5 Přehled kontextových indikátorů a jejich metodické ukotvení.....	129

Zdroje

Odborné publikace

- Aleksandra Kosanic, A., Petzold, J. (2020). A systematic review of cultural ecosystem services and human wellbeing. In Ecosystem Services, Volume 45, ISSN 2212-0416, <https://doi.org/10.1016/j.ecoser.2020.101168>.
- ALLOCATION PATTERNS AMONG THE NEW PUBLIC MANAGEMENT MAYORS. Public Performance & Management Review, č. 27 [online]. [cit. 2014-06-02]. Dostupné z: <http://www.istor.org/stable/3381251>.
- Bourgon, J. (2009) „New governance and public administration: towards a dynamic synthesis“, public lecture hosted by the Australian Department of the Prime Minister and Cabinet, Canberra, Australia, 24 February.
- Dunleavy, P., H. Margetts, S. Bastow and J. Tinkler (2006) „New public management is dead: long live digital-era governance“, Journal of Public Administration Research and Theory, 16 (3), pp. 467–94.
- Hart, T (2019) „Understanding Public Leadership“, 2nd edition, Red Globe Press, Macmillan, UK.
- JONKER, Jedd-Jad (ed.). Countries Compared on Public Performance. A study of public sector performance in 28 countries. Hague: The Netherlands Institute for Social Research (SCP), 2012. 350 s. ISBN: 978-90-377-05843.
- SPEKLÉ, R.F., VERBEETEN, F.H.M. The use of performance measurement systems in the public sector: Effects on performance. In: Management Accounting Research, Vol. 25, Issue 2. 2014. s. 131–146. Dostupné z: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1044500513000693>.
- Wal, Z. (2017) „The 21st Century Public Manager“, Palgrave, Macmillan, UK.

Strategické a koncepční dokumenty, legislativní zdroje

- Evropská komise (2018). Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, Výboru regionů a Evropské investiční bance: Čistá planeta pro všechny Evropská dlouhodobá strategická vize prosperující, moderní, konkurenceschopné a klimaticky neutrální ekonomiky, COM(2018) 773. Dostupné on-line: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52018D0773&qid=1618434025266>.
- Evropská komise (2019). Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Zelená dohoda pro Evropu, COM(2019) 640. Dostupné on-line: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0010.02/DOC_1&format=PDF.
- Evropská komise (2020). Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Evropský klimatický pakt, COM(2020) 788 final. Dostupné on-line: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2020:0788:FIN:CS:PDF>.
- Evropská komise (2020). Strategie „od zemědělců ke spotřebitelům“ pro spravedlivé, zdravé a ekologické potravinové systémy. Dostupné on-line: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:ea0f9f73-9ab2-11ea-9d2d-01aa75ed71a1.0013.02/DOC_1&format=PDF.

- Evropská komise (2020). Odolnost proti nedostatku kritických surovin: zmapování cesty k lepšímu zabezpečení a udržitelnosti. Dostupné on-line: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0474&from=CS>.
- Evropská komise (2020). Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030 - Navrácení přírody do našeho života. Dostupné on-line: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:a3c806a6-9ab3-11ea-9d-2d-01aa75ed71a1.0013.02/DOC_1&format=PDF.
- Evropská komise (2020). Zpráva o strategickém výhledu z roku 2020: strategický výhled - zmapování cesty k odolnější Evropě (COM(2020) 493). Dostupné on-line: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0493&from=EN>.
- Evropská komise (2021). Návrh Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví rámec pro dosažení klimatické neutrality a mění nařízení (EU) 2018/1999 (evropský právní rámec pro klima). Dostupné on-line: [https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?reference=2020/0036\(CO D\)&l=en](https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?reference=2020/0036(CO D)&l=en).
- Karlovarská agentura rozvoje podnikání, příspěvková organizace (2020). Regionální inovační strategie Karlovarského kraje. Dostupné on-line: https://www.ris3kvk.cz/download/documents/RIS3_KVK_final.pdf.
- Karlovarský kraj (2015). Plán odpadového hospodářství Karlovarského kraje 2016 - 2025. Dostupné on-line: http://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/dokumenty/Stranky/koncepce/oblast-zivotni-prostredi/Plan_odpady.aspx.
- Karlovarský kraj (2017). Přeshraniční regionální inovační strategie Karlovarského kraje a Svobodného státu Bavorsko. Dostupné on-line: <https://www.ris3kvk.cz/download/documents/preshranicni-regionalni-inovacni--strategie-karlovarskeho-kraje-a-svobodneho-statu-bavorsko.pdf>.
- Karlovarský kraj (2017). Přeshraniční regionální inovační strategie Karlovarského kraje a Svobodného státu Sasko. Dostupné on-line: <https://www.ris3kvk.cz/download/documents/preshranicni-regionalni-inovacni-strategie-karlovarskeho-kraje-a-svobodneho-statu-sasko.pdf>.
- Karlovarský kraj (2018). Územní energetická koncepce Karlovarského kraje (aktualizace 2017-2042). Dostupné on-line: https://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/dokumenty/Documents/koncepce/OZZ_uzemne_energeticka_koncepce.pdf.
- Karlovarský kraj (2021). Program rozvoje Karlovarského kraje na období 2021 – 2027 (v přípravě). Dostupné on-line: <https://www.kr-karlovarsky.cz/region/Stranky/EU2014-2020/PRKKaSRKK.aspx>.
- Magistrát města Karlovy Vary (2021). Integrované teritoriální investice ITIKV^o 2021 - 2027. Dostupné on-line: <https://mmkv.cz/cs/integrované-teritoriální-investice-itikvdeg-2021-2027>.
- MMR (2017). Strategický rámec hospodářské restrukturalizace Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského kraje (Re:Start). Dostupné on-line: <https://www.databaze-strategie.cz/cz/mmr/strategie/strategicky-ramec--hospodarske-restrukturalizace-usteckeho-moravskoslezského-a-karlovarskeho-kraje?typ=o>.
- MMR (2019). Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+. Dostupné on-line: <https://www.databaze-strategie.cz/cz/mmr/strategie/strategie-regionalniho-rozvoje-cr-2021>.
- MMR (2021). Koncepce Smart Cities - odolnost prostřednictvím SMART řešení pro obce, města a regiony (v přípravě). MPO/ MŽP (2020). Vnitrostátní plán České republiky v oblasti energetiky a klimatu do roku 2030. Dostupné on-line: https://www.dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/vnitrostani-plan-cr-v-oblasti-energetiky-a-klimatu_final.pdf.
- MPSV (2020). Strategie sociálního začleňování 2021-2030. Dostupné on-line: <https://www.mpsv.cz/documents/20142/225517/Strategie+sociálnínC3%ADho+začleňován%C3%AD+2021-2030.pdf/dfd1647d-ebf7-efe-3-e797-efcf865cb171>.
- MPO (2021). Národní plán obnovy - Plán pro oživení a odolnost České republiky. Dostupné on-line: <https://www.planobnovy.cz/files/narodni-plan-obnovy-2021-04-09.pdf>.
- MPO (2021). Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci ČR 2021-2027. Dostupné on-line: https://www.mpo.cz/assets/cz/podnikani/ris3-strategie/dokumenty/2021/1/A_RIS3-Strategie.pdf.
- MŽP (2015). Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR. Dostupné on-line: https://www.dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/adaptacni-strategie-cr-20151029-schvalena.pdf.
- MŽP (2017). Strategický rámec Česká republika 2030. Dostupné on-line: https://www.dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/strategicky_ramec_ceska_republika_2030_18.04.2017.pdf.
- MŽP (2017). Politika ochrany klimatu Česká republika. Dostupné on-line: <https://www.databaze-strategie.cz/cz/mzp/strategie/politika-ochrany-klimatu-v-cr>.
- OSN (2015). Cíle udržitelného rozvoje SDGs. Dostupné on-line: <https://www.osn.cz/osn/hlavni-temata/sdgs/>.
- Úřad vlády (2010). Úmluva o právech osob se zdravotním postižením. Dostupné on-line: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/vvzpo/dokumenty/Umluva-ve-sbirce.pdf>.
- Úřad vlády (2015). Strategie romské integrace do roku 2020. Dostupné on-line: <https://www.databaze-strategie.cz/cz/urad-vlady/strategie/strategie-romske-integrace-do-roku-2020?typ=download>.
- Úřad vlády ČR (2021). Strategie rovnosti žen a mužů na léta 2021 – 2030. Dostupné on-line: https://www.vlada.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/Aktuality/Strategie_rovnosti_zen_a_muzu.pdf.
- Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a změně některých zákonů (antidiskriminační zákon).
- Zákon č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti
- Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje
- Zákon č. 309/1991 Sb., o ochraně ovzduší před znečišťujícími látkami, v platném znění (zákon o ovzduší)
- Zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon)

Studie a analýzy

- CERMAT (2021). Centrum pro zjišťování výsledků ve vzdělávání. Dostupné on-line: <https://vysledky.ceremat.cz>.
- CzechInvest (2021). Národní databáze brownfieldů. Dostupné on-line: <http://www.brownfieldy.eu/databaze--brownfieldu/>.
- Evropská komise (2021). Společná zemědělská politika. Dostupné on-line: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/113/spolecna-zemedelska-politika-po-roce-2020>.
- Evropská komise (2021). Zelená dohoda pro Evropu - oblasti politiky. Dostupné on-line: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_cs#documents.
- Evropská komise (2021). InvestEU. Dostupné on-line: https://europa.eu/investeu/home_en.
- Evropská komise (2021). Investiční plán Zelené dohody pro Evropu a mechanismus pro spravedlivou transformaci - otázky a odpovědi. Dostupné on-line: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/QANDA_20_24.
- Evropská rada/ Rada Evropské unie (2021). Next Generation EU – balíček na podporu oživení k řešení následků pandemie COVID-19. Dostupné on-line: <https://www.consilium.europa.eu/cs/infographics/ngeu-covid-19-recovery-package/>.
- Karlovarská agentura rozvoje podnikání, příspěvková organizace (2021). Žijeme regionem - webový portál. Dostupné on-line: <https://www.zijemeregionem.cz>.
- Krajský úřad Karlovarského kraje (2021). Krajský akční plán rozvoje vzdělávání Karlovarského kraje (KAP KK). Dostupné on-line: http://www.kvkskoly.cz/manazer/projekty/Stranky/KAP_KK.aspx.
- Krajský úřad Karlovarského kraje (2021). Živý kraj – destinační agentura pro Karlovarský kraj. Dostupné on-line: <http://www.zivykraj.cz/cz/>.
- MMR (2021). Sociální začleňování – sociálně vyloučené lokality. Dostupné on-line: <https://www.mmr.cz/cs/microsites/uzemni-dimenze/ud-typy/stara-ud/uzemni-dimenze-pro-reseni-socialniho-zaclenovani-->
- MPO (2021). Národní databáze brownfields. Dostupné on-line: <https://brownfieldy-dotace.czechinvest.org/Aplikace/bf-public-x.nsf/bfs.xsp>.
- MV (2020). Přehledy rizikivosti okresů a krajů. Dostupné on-line: <https://prevencekriminality.cz/ke-stazeni/statistiky/>.
- MŽP (2021). Operační program Spravedlivá transformace 2021-2027. Dostupné on-line: https://www.mzp.cz/cz/opst_2021_2027.
- MŽP (2021). Systém evidence kontaminovaných míst (SEKM). Dostupné on-line: <https://www.sekm.cz/portal/>.
- Nominace UNESCO. Great Spas of Europe. Dostupné on-line: <https://greatspasofeurope.org/cs/>.
- Pew Research Center (2019). Defining generations: Where Millennials end and Generation Z begins. Dostupné on-line: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2019/01/17/where-millennials-end-and-generation-z-begins/>.

- Úřad práce ČR (2021). Outplacement (OUT). Dostupné on-line: <https://www.uradprace.cz/outplacement-out->
- Úřad práce ČR (2021). Podpora odborného vzdělávání zaměstnanců II (POVEZ II). Dostupné on-line: <https://www.uradprace.cz/povez-ii>.

Internetové zdroje

- CERMAT (2021). Centrum pro zjišťování výsledků ve vzdělávání. Dostupné on-line: <https://vysledky.ceremat.cz>.
- CzechInvest (2021). Národní databáze brownfieldů. Dostupné on-line: <http://www.brownfieldy.eu/databaze--brownfieldu/>.
- Evropská komise (2021). Společná zemědělská politika. Dostupné on-line: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/113/spolecna-zemedelska-politika-po-roce-2020>.
- Evropská komise (2021). Zelená dohoda pro Evropu - oblasti politiky. Dostupné on-line: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_cs#documents.
- Evropská komise (2021). InvestEU. Dostupné on-line: https://europa.eu/investeu/home_en.
- Evropská komise (2021). Investiční plán Zelené dohody pro Evropu a mechanismus pro spravedlivou transformaci – otázky a odpovědi. Dostupné on-line: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/QANDA_20_24.
- Evropská rada/ Rada Evropské unie (2021). Next Generation EU – balíček na podporu oživení k řešení následků pandemie COVID-19. Dostupné on-line: <https://www.consilium.europa.eu/cs/infographics/ngeu-covid-19-recovery-package/>.
- Krajský úřad Karlovarského kraje (2021). Krajský akční plán rozvoje vzdělávání Karlovarského kraje (KAP KK). Dostupné on-line: http://www.kvkskoly.cz/manazer/projekty/Stranky/KAP_KK.aspx.
- Krajský úřad Karlovarského kraje (2021). Živý kraj – destinační agentura pro Karlovarský kraj. Dostupné on-line: <http://www.zivykraj.cz/cz/>.
- MMR (2021). Sociální začleňování – sociálně vyloučené lokality. Dostupné on-line: <https://www.mmr.cz/cs/microsites/uzemni-dimenze/ud-typy/stara-ud/uzemni-dimenze-pro-reseni-socialniho-zaclenovani-->
- MV (2020). Přehledy rizikivosti okresů a krajů. Dostupné on-line: <https://prevencekriminality.cz/ke-stazeni/statistiky/>.
- MŽP (2021). Operační program Spravedlivá transformace 2021-2027. Dostupné on-line: https://www.mzp.cz/cz/opst_2021_2027.
- MŽP (2021). Systém evidence kontaminovaných míst (SEKM). Dostupné on-line: <https://www.sekm.cz/portal/>.
- Nominace UNESCO. Great Spas of Europe. Dostupné on-line: <https://greatspasofeurope.org/cs/>.
- Pew Research Center (2019). Defining generations: Where Millennials end and Generation Z begins. Dostupné on-line: <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2019/01/17/where-millennials-end-and-generation-z-begins/>.

- Úřad práce ČR (2021). Outplacement (OUT). Dostupné on-line: <https://www.uradprace.cz/outplacement-out->
- Úřad práce ČR (2021). Podpora odborného vzdělávání zaměstnanců II (POVEZ II). Dostupné on-line: <https://www.uradprace.cz/povez-ii>.

Vysvětlivky

Big data

Pojem pro enormní objemy dat, které je obtížné zpracovávat v rozumném čase tradičními databázovými nástroji.

Cíle udržitelného rozvoje (SDGs)

Naše planeta se potýká s obrovskými ekonomickými, sociálními a environmentálními problémy. V září 2015 přijaly všechny členské státy OSN 17 Cílů udržitelného rozvoje (Sustainable Development Goals – SDGs), které mají tyto problémy do roku 2030 vyřešit. SDGs přináší plán vedoucí k vymýcení extrémní chudoby, boji s nerovností a nespravedlností a k ochraně naší planety před změnou klimatu. Plán, jak do roku 2030 zlepšit podmínky a kvalitu života pro všechny lidi na světě, nikoho nevyjímaje.

Cirkulární ekonomika

viz oběhové hospodářství

CO₂

Oxid uhličitý.

Community management

Systémová práce se skupinou zapojených osob.

Digitální dvojče

Digitální dvojčata jsou virtuální repliky fyzických zařízení, které datoví vědci a IT profesionálové mohou použít k testování a simulacím ještě předtím, než je reálné zařízení skutečně postaveno a nasazeno do oběhu.

Door to Door

Je systém odpadového hospodářství, kdy má každá nemovitost možnost třídit odpad samostatně, a to do nádob či pytlů. Cílem je získat kvalitnější vytríděný odpad a zvýšit objem využitelné suroviny. Zároveň by mělo dojít i ke snížení celkové produkce směsného komunálního odpadu.

Evidence-based policy

Za voláním po politice založené na faktech stojí často (přímá nebo nepřímá) snaha o to, aby politika věrně odpovídala vědecké praxi, a přesvědčení, že sociálních cílů bude nejlépe dosaženo, budou-li se při tvorbě rozhodnutí vědecká zjištění uplatňovat nikoli částečně, zmanipulovaně nebo selektivně, ale důsledně a komplexně.

Fond pro spravedlivou transformaci

Fond pro spravedlivou transformaci představuje první pilíř mechanismu pro spravedlivou transformaci. Fond podpoří ekonomickou diverzifikaci a přeměnu dotčených území.

Green Deal

Zelená dohoda pro Evropu je plán obsahující opatření, která mají (a) podpořit účinné využívání zdrojů prostřednictvím přechodu na čisté oběhové hospodářství, (b) zabránit ztrátě biologické rozmanitosti a snížit znečištění. V tomto plánu jsou uvedeny potřebné investice a dostupné finanční nástroje. Rovněž je v něm vysvětleno, jak zajistit spravedlivou a inkluzivní transformaci.

Hrubý domácí produkt

Hrubý domácí produkt je finální celková peněžní hodnota statků a služeb vytvořená za dané období na určitém území. Tento ukazatel se používá v makroekonomii pro určování výkonnosti ekonomiky států.

Hrubá přidaná hodnota

Hrubá přidaná hodnota představuje nově vytvořenou hodnotu, kterou získávají institucionální jednotky z používání svých výrobních kapacit. Je stanovena jako rozdíl mezi celkovou produkcí, oceněnou v základních cenách a mezispotřebou, oceněnou v kupních cenách. Počítá se za odvětví nebo za institucionální sektory/sub-sektory. Souhrn hrubé přidané hodnoty za všechna odvětví v národním hospodářství nebo za všechny institucionální sektory/sub-sektory plus čisté daně z produktů představuje Hrubý domácí produkt.

Intervence

Vnější zásah do nějakého cíleného procesu/postupu za účelem jeho ovlivnění.

Klimaticky neutrální

Cílem Evropské unie je dosáhnout do roku 2050 klimatické neutrality – hospodářství s nulovými čistými emisemi skleníkových plynů. Tento cíl je v souladu se závazkem Evropské unie provádět globální opatření v oblasti klimatu v rámci Pařížské dohody.

Living Lab

Living lab nebo také česky „živá laboratoř“ využívá experimentální přístupy v souvislostech reálného života. Ověřování nových technických/technologických řešení i inovativních přístupů vždy probíhá s účastí a zapojením zainteresovaných osob, které se také podílejí formou spolupráce na výstupech takového experimentu a přispívají tak k novým znalostem a poznání. Živá laboratoř je ustavena v návaznosti na typ projektu v konkrétním místě, které může zahrnovat jak samostatné objekty (např. dům), ulici, městský blok, ale i celou obec nebo město. Experiment může probíhat také v určitém segmentu (např. průmyslu) nebo v konkrétní firmě či organizaci.

Malý podnik

Vychází z definice zákona č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání. Malým podnikem je podnik, který má méně než 50 zaměstnanců a má buď roční obrat nepřesahující 10 mil. eur, nebo roční rozvaha nepřesahuje 10 mil. eur a splňuje kritérium nezávislosti tak, že 25 % nebo více základního kapitálu nebo hlasovacích práv nevlastní podnik nebo několik podniků, které nejsou malými a středními podniky (s výjimkou veřejných investičních společností, společností rizikového kapitálu nebo investorů).

Mechanismus pro spravedlivou transformaci

Jedná se o klíčový nástroj, jehož účelem je zajistit, aby přechod ke klimaticky neutrální ekonomice probíhal spravedlivě a nikdo při něm nebyl opomenut. Nabídne cílenou podporu v nejvíce dotčených regionech, ve kterých má v letech 2021 až 2027 mobilizovat nejméně 100 miliard eur s cílem zmírnit socioekonomické dopady transformace. Mechanismus pro spravedlivou transformaci pomáhá řešit sociální a hospodářské dopady transformace. Zaměřuje se na regiony, odvětví a pracovníky, kteří budou v této souvislosti čelit největším výzvám. Mechanismu pro spravedlivou transformaci je složen ze tří pilířů: 1. Nový Fond pro spravedlivou transformaci, 2. Režim pro spravedlivou transformaci v rámci InvestEU 3. Úvěrový nástroj pro veřejný sektor EIB.

MICE event

Snahou event marketingu je vzbudit zájem veřejnosti a zejména přilákat pozornost potenciálních zákazníků. Nástrojem event marketingu je pořádání událostí, MICE akcí (events), které účastníkům přinesou výjimečné a pokud možno nezapomenutelné zážitky.

Mikropodnik

Podniky, které mají méně než 10 zaměstnanců.

Mitigační opatření

Opatření zaměřená na zmírnění klimatické změny, tedy především na snižování emisí skleníkových plynů (tedy nejen CO₂, ale i metanu, N₂O a dalších). Příkladem mitigačních opatření je uhlíková daň, využívání obnovitelných zdrojů energie, elektrifikace dopravy nebo zalesňování.

Modrá a zelená infrastruktura

Někdy též označovaná jako modro-zelená infrastruktura (zeleň a vodní plochy ve městech) zahrnuje prostorově specifické přírodní a přírodě blízké oblasti, které mají další environmentální funkce a přínosy pro kvalitu života obyvatel. Z hlediska adaptačních opatření zahrnuje využití zelené infrastruktury například tyto prvky a opatření: zelené střechy a zelené fasády (zvyšování energetické efektivity staveb, přírodní chlazení a podpora zadržování vody), zeleň ve veřejných prostorech. Možnosti využití modré infrastruktury: zlepšení zadržování vody vč. efektu zpomalení odtoku, zvyšování propustnosti terénu a zasakování srážkové vody ve městech, využití stojatých a tekoucích vod ve městě.

Nika

Nikou neboli výklenkem, je myšlen určitý segment trhu. Společnost, využívající strategii tržní niky, se zaměřuje na jeden, případně více úzkých segmentů trhu. Takový segment představují zákazníci, kteří vyžadují vysoce specializovaný produkt či službu. Pomocí této strategie se snaží firmy vyhnout přímé konkurenci velkých firem, obsluhujících široký tržní segment. Tato strategie je vhodná především pro malé a začínající firmy, které nemají dostatečné prostředky k ovládnutí celého trhu. Umožňuje lépe zaměřit cílový segment, což je vlastně její podstatou. Zvláště efektivní je pak v případě, kdy segment trhu je tak malý, že o něj velké firmy nejeví zájem.

Oběhové hospodářství

Oběhové hospodářství je takový způsob výroby, spotřeby a odpadového hospodářství, který prodlužuje životní cyklus výrobku, usnadňuje jeho recyklaci či materiálové nebo energetické využití s cílem dosáhnout nejvyšší efektivity tohoto využití. Princip oběhového hospodářství je klíčový jak v oblasti surovinové politiky (efektivní využívání zdrojů, zajištění kritických surovin), tak v oblasti životního prostředí (minimalizace vzniku nevyužitého/ nevyužitelného odpadu).

Plán spravedlivé územní transformace

Příprava Operačního programu Spravedlivá transformace 2021-2027 probíhá prostřednictvím procesu, který vychází z regionální úrovně. Cílem tohoto procesu je umožnit jednotlivým krajům vytvořit si svůj jedinečný transformační příběh, který reaguje na specifické podmínky a požadavky každého regionu. Na základě tohoto transformačního příběhu připravuje Ministerstvo pro místní rozvoj Plán spravedlivé územní transformace. Ten je pak východním dokumentem pro samotný operační program, který připravuje Ministerstvo životního prostředí.

Priorita

Základní směr, kterým se Plán ubírá.

Program

Prováděcí dokument pro ucelenou tematickou oblast.

Proof of concept

Jedná se o proces ověřování využitelnosti nových výsledků výzkumu a vývoje pro jejich komerční uplatnění v aplikační sféře. Proces začíná identifikací prakticky využitelného výsledku výzkumu a vývoje a končí jeho komerčním ověřením ve formě modelu (i počítačového), funkčního vzorku či prototypu, včetně jeho vlastností, vytvoření zkušební série a posouzení veškerých technologických, ekonomických, sociálních, zdravotních a dalších dopadů inovovaného produktu.

Průmysl 4.0

Průmysl 4.0 je označení pro společenské změny spojené s digitalizací, zejména automatizací výroby a změnami na trhu práce, které s sebou přinese. Podle tohoto konceptu převezmou kyberneticko-fyzikální systémy zejména opakující se a jednoduché činnosti, které do té doby vykonávali lidé. Jejich pracovní místa budou nahrazena stroji, čímž bude vyvíjen tlak na zvyšování kvalifikace zaměstnanců, zároveň by však mělo dojít k úsporám času a peněz a zvýšení flexibility firem.

Resilience

Resilience na úrovni obcí, měst a krajů vyjadřuje podobně jako v psychologii odolnost, schopnost vzdorovat nepříznivým podmínkám, zvládat nepříznivé situace a překonávat krize, především s ohledem na socio-environmentální aspekty. Na významu získává zejména ve vztahu k možným dopadům klimatické změny, ohrožení kritické infrastruktury nebo v oblasti kyberbezpečnosti.

SDGs

viz Cíle udržitelného rozvoje.

Sekvestrace uhlíku

Rostliny v sobě při růstu zachycují a ukládají volný CO₂ z ovzduší, při spalování této biomasy pak dochází k sekvestraci geologické – tedy zachycení uvolňovaného CO₂ a jeho trvalému uložení pod zem.

Silver economy

Jedná se o systém výroby, distribuce a spotřeby zboží a služeb zaměřený na využívání nákupního potenciálu starších a stárnoucích lidí a uspokojování jejich spotřeby, životních a zdravotních potřeb.

SMART řešení

Jsou taková řešení, která splňují následujících 7 principů: (a) Princip změny směru (b) Princip odolnosti (c) Princip jednoho řešení s několika efekty (d) Princip „krátkých vzdáleností“ (e) Princip spolupráce a finanční udržitelnosti (f) Princip koheze a komplementarity, horizontálního a vertikálního propojení (g) Princip řešení založených na relevantních informacích a faktech.

Specifický cíl

Zamýšlená změna / cíl, které má být dosaženo prostřednictvím aktivit v rámci tematického Programu a která je definována v rámci teorie změny.

Společnost 4.0

Představuje koncept digitalizace společnosti, který využívá nové technologické nástroje ke svému rozvoji.

STEM obory

Filozofii polytechnického vzdělávání lze odvodit z konceptu STEM. Koncept STEM vznikl v USA v 90. letech minulého století pro označení vzdělávání v oborech přírodní vědy (Science), techniky (Technology) a technologie (Engineering) a matematika (Mathematics). V současné době je tento koncept dále rozvíjen a rozšiřován na STEAM (A – arts, schopnost tvořit, formulovat, prezentovat), STREAM (R – riting, zvládnutí jazyka vědy) či STEAMIE (IE – include everyone, každý může být vzděláván, inkluze do vzdělávání).

Střední podnik

Vychází z definice zákona č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání. Středním podnikem je podnik ohraničený horní hranicí do 250 zaměstnanců a obratu 50 mil. eur a rozvahy do 43 mil. eur a podmínkou nezávislosti.

Umělá inteligence

Umělá inteligence (z angl. Artificial intelligence, AI) je schopnost strojů napodobovat lidské schopnosti, jako je uvažování, učení se, plánování nebo kreativita. Umělá inteligence umožňuje technickým

systémům reagovat na vjemy z jejich prostředí, řešit problémy a dosahovat určitých cílů. Zabudovaný počítač přijímá data, která byla již připravena, nebo jsou sbírána pomocí vlastních sensorů a kamer, ty následně vyhodnotí a reaguje na ně. Systémy umělé inteligence jsou schopné pracovat samostatně a také měnit a přizpůsobovat své jednání na základě vyhodnocení efektů předchozích akcí.

Velký podnik

Podnik, který přesahuje limity stanovené pro střední podnik.

Vize

Představa, čeho chceme v budoucnosti dosáhnout.

Z farmy na vidličku

Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“ pro spravedlivé, zdravé a ekologické potravinové systémy, COM(2020) 381.

Přílohy

- Zpráva o stavu připravenosti KVK na JTF
- Identifikace klíčových problémových oblastí KVK – shrnutí
 - ORP AŠ – situační analýza
 - › primární data pro výpočet indexů 2018
 - › primární data pro výpočet indexů 2019
 - › primární data pro výpočet indexů 2020
 - ORP Cheb – situační analýza
 - › primární data pro výpočet indexů 2018
 - › primární data pro výpočet indexů 2019
 - › primární data pro výpočet indexů 2020
 - ORP Karlovy Vary – situační analýza
 - › primární data pro výpočet indexů 2018
 - › primární data pro výpočet indexů 2019
 - › primární data pro výpočet indexů 2020
 - ORP Kraslice – situační analýza
 - › primární data pro výpočet indexů 2018
 - › primární data pro výpočet indexů 2019
 - › primární data pro výpočet indexů 2020
 - ORP Mariánské lázně – situační analýza
 - › primární data pro výpočet indexů 2018
 - › primární data pro výpočet indexů 2019
 - › primární data pro výpočet indexů 2020
 - ORP Ostrov – situační analýza
 - › primární data pro výpočet indexů 2018
 - › primární data pro výpočet indexů 2019
 - › primární data pro výpočet indexů 2020
 - ORP Sokolov – situační analýza
 - › primární data pro výpočet indexů 2018
 - › primární data pro výpočet indexů 2019
 - › primární data pro výpočet indexů 2020
- Investiční potenciál obcí KVK - zpráva
- Model srovnání hospodaření všech ORP v ČR
- Regionální index inovací
- Lázně KVK - přehled

